

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

**Divadelní fakulta
Ateliér taneční pedagogiky
Taneční pedagogika**

**Základní umělecké školy v systému vzdělávání
v ČR – taneční obor**

Diplomová práce

**Autor práce: Zuzana Fritscherová
Vedoucí práce: Mgr. Jana Lepoldová
Oponent práce: doc. Jarmila Vondrová**

Brno 2013

Bibliografický záznam

FRITSCHEROVÁ, Zuzana. *Základní umělecké školy v systému vzdělávání v ČR – taneční obor [Basic art schools in the education system in the CR-Dance department]*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Ateliér taneční pedagogiky, rok. 2013 s.105. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jana Lepoldová.

Anotace

Diplomová práce „Základní umělecké školy v systému vzdělávání v ČR – taneční obor“ pojednává o počátcích taneční výchovy u nás, vzniku a vývoji základního uměleckého školství v České republice, mapuje historii Základní umělecké školy a Soukromé základní umělecké školy-taneční, s.r.o. v Jeseníku, zaměřuje se na systém vzdělávání tanečních pedagogů ZUŠ, poukazuje na významné pedagogické osobnosti tanečního oboru ZUŠ od počátku až po současnost, zkoumá současný stav základního uměleckého školství, popisuje vzdělávací program tanečního oboru základních uměleckých škol, definuje Rámcový vzdělávací program a Školní vzdělávací program obecně, seznamuje se školním vzdělávacím programem Soukromé základní umělecké školy-taneční, s.r.o. v Jeseníku a zamýšlí se nad významem tvořivé taneční výchovy a Základních uměleckých škol u nás.

Annotation

Diploma thesis „*Basic art schools in the education system in the CR-Dance department*” deals with the origins of dance education in our country, the origin and development of basic art education in the Czech Republic, traces the history of the Basic art school and Private basic art school-dance, Ltd. Jesenik, focusing on the education system of dance school teachers, identifies the major teaching field of celebrities dance school from the beginning to the present, examines the current state of basic art education, dance education program describes the field of basic art schools, defines the general educational program and the school's educational program generally, familiar with the school curriculum Private basic art school-dance, Ltd. Jesenik and discusses the significance of creative dance education and basic art schools in the country.

Klíčová slova

Taneční výchova, základní umělecké školství, taneční pedagog, rámcový vzdělávací program, školský vzdělávací program, systém vzdělávání.

Keywords

Dance education, elementary art education, dance teacher, educational program, school educational program, the educational system.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Brně, dne 23. května 2013

Zuzana Fritscherová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Mgr. Janě Lepoldové za věcné připomínky a vedení mé diplomové práce.

Obsah

PŘEDMLUVA	7
ÚVOD	8
1. HISTORICKÝ POHLED NA TANEČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	9
1.1 POČÁTKY TANEČNÍ VÝCHOVY U NÁS.....	9
1.2 VZNIK A VÝVOJ ZÁKLADNÍHO UMĚLECKÉHO ŠKOLSTVÍ.....	17
1.3 HISTORIE ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY A SOUKROMÉ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY - TANEČNÍ, S.R.O. V JESENÍKU.....	24
2. TANEČNÍ PEDAGOGIKA V ČESKÉ REPUBLICE	44
2.1 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ TANEČNÍCH PEDAGOGŮ ZUŠ.....	44
2.2 OSOBNOST PEDAGOGA TANCE.....	51
2.3 VÝZNAMNÉ PEDAGOGICKÉ OSOBNOSTI TANEČNÍHO OBORU ZUŠ OD POČÁTKU AŽ PO SOUČASNOST.....	55
3. ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLSTVÍ DNES	77
3.1 SOUČASNÝ STAV ZÁKLADNÍHO UMĚLECKÉHO ŠKOLSTVÍ.....	77
3.2 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM TANEČNÍHO OBORU ZUŠ.....	78
3.3 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM, ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	81
3.4 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM SOUKROMÉ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY - TANEČNÍ, S.R.O.....	89
4. VÝZNAM UMĚLECKÝCH AKTIVIT VE VZDĚLÁVÁNÍ DÍTĚTE	93
4.1 VÝZNAM TVOŘIVÉ TANEČNÍ VÝCHOVY.....	93
4.2 VÝZNAM A PŘÍNOS ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOL.....	95
ZÁVĚR	99
POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE	100

Předmluva

V diplomové práci se zaměřuji na oblast zájmové taneční výchovy, reprezentovanou systémem základního uměleckého školství, neboť tento systém má u nás tradici, která je v Evropě svým trváním, fungováním a odkazem jednotlivých osobností jedinečná. Jako dítě jsem prošla vzděláním na základní umělecké škole, jako taneční pedagog zde působím téměř deset let, proto je mi toto téma velmi blízké a současná problematika systému se mě osobně dotýká. Jednotlivé kapitoly se zaměřují na různé úrovně systému základního uměleckého vzdělávání, od jeho vnitřní struktury, přes vzdělávací program tanečního oboru, taneční pedagogů, žáky a jejich rodiče až po současné reformní snahy.

Úvod

Pohlédneme-li na počátky taneční výchovy u nás, pochopíme, jak dlouhá vedla cesta k propracovanému systému základního uměleckého školství a ke vzniku tanečních oborů na základních uměleckých školách, kolik nadšenců pro pohyb a tanec se zasloužilo o rozvoj pohybové kultury našeho národa, uvědomíme si do jaké míry je systém ovlivňován politickou situací v naší zemi. Cílem práce je zmapování jednotlivých oblastí základního uměleckého školství, seznámení se současnou problematikou systému, jako je vzdělávání tanečních pedagogů, nová školská reforma nebo pohled společnosti na význam taneční výchovy v životě dítěte. Snahou je podat základní fakta týkající se tohoto systému základního uměleckého vzdělávání a ucelený pohled na jeho fungování, zaměřený na taneční obor. Smyslem práce je vyzdvihnout význam uměleckých aktivit ve vzdělávání dítěte a jejich přínos pro harmonickou existenci celé společnosti.

1. Historický pohled na taneční vzdělávání

1.1 Počátky taneční výchovy u nás

„Tanec jako součást emocí lidu existoval již v předhistorických dobách, jak potvrzují výtvarná i slovesná díla dávné minulosti... Smyslem tance v pradávné minulosti byly emocionální prožitky, radost z přebytku energie, pocit uvolnění a pohody.“¹

Postupným vývojem lidské společnosti se také měnila funkce tance, jeho obřadní charakter se časem proměňoval a přerostl ve funkci zábavní, sloužící nejen pro pobavení tanečníků, ale také přihlížejících. S touto proměnou a se vznikem skutečnosti tanečník-divák, se začala prosazovat funkce estetická a z toho plynoucí potřeba vytvoření tanečních technik. Začal se klást důraz na kulturu pohybu, na jeho kvalitu a krásu, a to vyžadovalo systematické vedení.

Již v 2. pol. 14. století se v českých zemích objevují taneční mistři, kteří vyučovali tancům se zbraní, pochodňový tanec, tanec mečový apod. Nejstarší záznamy o působení tanečních mistrů v Čechách pocházejí z roku 1375 a zmiňují se o tanečním mistrovi Henslinovi, který za vlády císaře Karla IV. působil v Praze na Dobyčtím trhu, dnešním Karlově náměstí. S rozvojem dvorských tanců v období renesance vzrostl také počet domácích tanečníků věnujících se výuce. Jak uvádí Čeněk Zíbrt ve své knize, Jak se kdy v Čechách tancovalo, taneční mistři, tanečníci, čili jak tehdejší češtinou byli nazýváni „skočotáčnicki“, byli pokládáni za stav rovný cechům, organizacím řemeslnickým. V knize se dále dočítáme, že první zmínka o Cechu tanečních mistrů v Praze je z roku 1788.

Cech sdružoval 10 mistrů, kteří však měli jiné hlavní povolání. *„K povinností cechovního mistra patřilo pochopitelně umět dobře tančit (musel ovládat 90 tanců), elegantně chodit a šatit se, příkladně se chovat a vystupovat ve společnosti.“²*

¹ Berdychová Jana, Rytmická gymnastika a tanec pro děti, Praha 1973, str.18

² Návratová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.43

Na konci 16. století vzniká ve Francii Ballet de cour, dvorský balet, který sjednocoval prvky poezie, hudby, tance a výtvarného umění. V 17. století zaznamenal rozvoj po celé Evropě a pronikl také do českých zemí.

„Podle Jiřího Zálohy byli v Českém Krumlově zaměstnáváni profesionální taneční mistři v letech 1675, 1676 a 1679. V roce 1683 to byl taneční mistr Johann Georg Mayer, který tam působil až do roku 1690.“³

„Vedle zmínek o těchto tanečních mistrech dočítáme se v památkách 18. století hojně zmínek o tanečních mistrech stavovských, o tanečních mistrech akademických, nezřídka cizincích, nejčastěji o Vlaších, kteří vyučovali tancům a vystrojovali o masopustě skvostné plesy a reduty.“⁴

Prameny uvádějí, že tanci se učili také děti, což se nelíbilo tehdejším mravokárcům a kazatelům. Běžné byly taneční zábavy pro děti a dětské bály. *„Bylo módou, že šlechtici i „honorace“ dávali děti cvičit v tancích hned z mládí, učit malým baletům a pas de deux.“⁵*

K rozvoji tance u nás přispěli velkou měrou také čeští šlechtici, kteří v 1. polovině 18. století stavěli ve svých palácích divadelní sály, měli vlastní kapely, tanečnický a učitele tance. Božena Brodská se ve své knize Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945 zmiňuje o baletních mistrech Giuseppu Orlandovi a Johannu Baptistovi Danesim, kteří působili u šlechtice Jana Adama Questenberga v panském divadle v Jaroměřicích nad Rokytnou. *“Kromě tanců do oper, měl Danese na starosti i výchovu tanečnicků a tanečnic. Ty nejnadanější pak posílal hrabě Questenberg ke zdokonalení do Vídně.“⁶*

V průběhu 18. století se taneční výchova u nás diferencovala dvojitým směrem, na oblast společenského tance a oblast baletního tanečního umění.

Se vznikem prvních českých divadel v 2. polovině 18. století přibývá v Českých zemích zahraničních baletních mistrů, hostujících tanečnicků a tanečnic. *„V té době na českém jevišti nebyl tak velký rozdíl mezi profesionálním hercem a profesionálním tanečníkem. Noví taneční adepti byli většinou z rodin herců a*

³ Brodská Božena, Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945, Praha 2006, str.9

⁴ Zíbrt Čeněk Jak se kdy v Čechách tancovalo , Praha 1960, str.253

⁵ Zíbrt Čeněk Jak se kdy v Čechách tancovalo , Praha 1960, str.293

⁶ Brodská Božena Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945, Praha 2006, str.14

tanečníků, jejichž vzdělání nespočívalo v nějakém systematickém tréninku a škole, jejich školou byla rovnou divadelní praxe.“⁷ Často vystupovaly také děti.

Koncem 18. století a počátkem 19. století se stále v Čechách těšily velké oblibě společenské bály, reduty, privátní bály, organizované tanečními i baletními mistry. Po roce 1830 se na těchto zábavách kromě mezinárodních tanců, jako byl valčík nebo kvapík, začínají vyskytovat také české lidové tance. V roce 1862 tak vzniká česká beseda, kterou vytvořil významný taneční mistr Karel Link a v roce 1892 beseda moravská vytvořená Richardem Kaskou. Tito mistři měli také vlastní taneční školy. V roce 1895 se v Praze konala Národopisná výstava československá, v jejímž rámci došlo poprvé k scénickému uvedení folkloru.

Průlom v baletním tanečním vzdělávání nastal až v roce 1834, kdy se stal novým nájemcem Stavovského divadla zkušený divadelník August Stöger, který sebou přivedl vídeňského baletního mistra Johanna Raaba. Jak uvádí Brodská, podle smlouvy sepsané 10. dubna 1834 bylo Raabovým úkolem kromě aranžování baletů vést denně taneční trénink. Při Stavovském divadle byla zřízena baletní škola a tím byla započata systematická odborná taneční výchova dětí. Kromě toho také Raab dával domácí soukromé taneční hodiny, což bylo v tehdejší době jako přivýdělek běžné a jen s Raabova tanečního souboru si tímto způsobem finančně přilepšovali další dva tanečníci, Bedřich Feigert a Josef Lenners. V letech 1835- 1848 se Raab věnoval také výuce společenských tanců. Jak uvádějí prameny, v roce 1846-1858 navštěvovalo baletní školu při Stavovském divadle 12 dětí, vystřídali se zde baletní mistři Franz Kobler nebo Lajos Kilanyi. Prvním českým baletním mistrem, narozeným v Čechách, vyškoleným pražským divadlem byl Václav Reisinger. Byl také jediným žákem baletní školy při Stavovském divadle, který se uplatnil také v cizině.

V roce 1862 bylo slavnostně otevřeno Královské české zemské prozatímní divadlo, jako prozatímní scéna, která měla vydělat na stavbu Národního divadla. Děti zde vyučoval F. Liegert, baletní mistryně M. Nesilová a v letech 1865-1866 paní Myšková.⁸

⁷ Brodská Božena Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945, Praha 2006, str.35

⁸Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.12

V roce 1868 byla za ředitelování Bedřicha Smetany při divadle oficiálně založena baletní škola. Navštěvovalo ji 12 dívek, které měly postupně doplňovat hlavní baletní soubor.⁹ Výuku zajišťovala sólová tanečnice Marie Hentzová. Po odvolání Smetany z funkce, z politických důvodů, se na jeho místo dostává kapelník Jan Nepomuk Maýr, jehož prvním činem bylo zrušení baletní školy. Vysvětloval to finančními důvody. S novým vedením byla baletní škola opět obnovena a v roce 1876 zde až do roku 1880 jako pedagog opět působí Marie Hentzová, která vychovala například vynikajícího tanečníka Augustina Bergera. V letech 1880 školu převzala K. Höflichová, která ji vedla i po otevření Národního divadla v roce 1881. Během dokončovacích příprav na budově divadla však došlo k požáru, divadlo shořelo a tak škola činnost ukončila. Národní divadlo opět slavnostně otevřelo v roce 1883, výuka v baletní škole byla obnovena.

„Do baletní školy Královského českého zemského a Národního divadla přijme se 12 mladých děvčat. Kromě způsobilosti tělesné žádá se u každé dívky za průkaz vysvědčení, že obecnou školu zákonitý počet let navštěvovala, a písemné svolení rodičů ke vstoupení do školy baletní. Přihlášky staňte se od 1. do 7. listopadu u tajemníka p. Jos. Sklenáře v kanceláři N.D. vždy od 11-12 hod. polední.“¹⁰

V roce 1883 se pedagogem v baletní škole při Národním divadle stává Augustin Berger, který se také ucházel o místo baletního mistra, po odstoupjícím Václavu Reisingerovi roku 1884. Pod jeho vedením se rozrostl počet žaček z 12 na 16 a škola značně přispěla ke zvýšení úrovně baletního souboru. *„Berger, orientovaný na tzv. italský styl, vybudoval první metodický i disciplinární řád, který přinášel výsledky, a škola si díky tomu získala velmi dobrou pověst. Vzdělávala děti od 7 do 14 let.“¹¹* Augustin Berger vychoval řadu vynikajících tanečnic, jeho absolventkou byla například Anna Korecká, která se v roce 1909 stala první českou primabalerínou, nebo sólistky Zdenka Zabylová a Helena Žižlavská-Štěpánková. Výsledky baletní školy byly chváleny v tehdejšímu tisku. Počet žaček se zvyšoval, v devadesátých letech 19. století zde studovalo tanec 32 dětí. Výuku zajišťovali aktuální šéfové baletu, v letech 1901-12 Achille Viscusi, 1923-1928 R. Remislavský, 1928-1933 J. Hladík, za jehož působení se pedagogické práci věnovala také H.

⁹ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.185

¹⁰ Brodská Božena Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945, Praha 2006, str.117

¹¹ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.186

Štěpánková a Zdenka Zabylová, v letech 1934-1944 J. Nikolská, Joe Jenčík, dále to byli Václav Pohan, Emanuel Famíra a v roce 1946-1951 Saša Machov.

V oblasti společenských tanců dochází na konci 19. století ke změně systému sdružování tanečníků, cechovní sdružení jsou již přežitkem a tak vzniká Klub tanečních mistrů v Království Českém, na jehož sjezdu, v roce 1895, se sešli kromě mistrů společenského tance také mistři baletní. Z této instituce se v roce 1919 stává Organizace koncesovaných tanečních mistrů Československého státu s ústředím v Praze, která se v roce 1933 přejmenovala na Svaz učitelů tance a nauky o slušnosti a majitelů tanečních škol. V roce 1928 byl ustaven vzdělávací odbor pod názvem Vysoká akademie tance. Těsně před válkou došlo k další změně názvu na Svaz učitelů tance Čech a Moravy.¹²

Mimo Prahu se baletní taneční vzdělávání vyvíjelo také v Brně. V baletní škole při divadle zde pedagogicky působila Máša Cvejčová. Významnou osobností brněnského tanečního světa byl Ivo Váňa Psota, který se aktivně angažoval také v pedagogické činnosti. V roce 1929 založil v Brně vlastní soukromou baletní školu, Taneční ústav klasického baletního umění, v jejímž vedení stál s přestávkami až do roku 1952. Výuka byla přerušena v letech 1932-1936, neboť odcestoval do zahraničí a také v době okupace v letech 1941-1945. Vypomáhala mu zde jeho sestra Ljubov. Po smrti Psoty se škola stala součástí Státního divadla v Brně, v roce 1964 byla přejmenována na Baletní školu Státního divadla v Brně a dnes nese název Baletní škola I. V. Psoty při Národním divadle v Brně. „*Baletní školu vedli O. Kvasnicová 1952-1961, umělečtí šéfové baletu L. Ogoun 1961-1964 a M. Kůra 1964-1966, O. Mikulicová 1966-1987, od 1988 M. Cvejčová - Bursáková.*“¹³

Na základě císařské vyhlášky ze dne 27. 4. 1850, upravující soukromé vyučování v uměleckých směrech, se dozvídáme, že bylo možné v naší zemi získat povolení ke zřízení tanečního, hudebního nebo výtvarného učiliště. Organizace škol však nebyla jednotná, neexistovaly jednotné osnovy a systém vzdělávání tanečních pedagogů. Vyhláška nezahrnovala domácí soukromé vyučování, které tak nepodléhalo žádné vyšší kontrole a bylo až do první poloviny 20. století ve značné míře rozšířené. Ve svých soukromých školách vychovaly řadu tanečníků například M. Klimešová- Máchová, A. Korecká, Z. Zabylová, v Ostravě působil v tanečním

¹² Návratová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010

¹³ Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.12

vzdělávání dětí A. Viscusi, později také Emerych Gabzdyl, který zde v roce 1938 otevřel Baletní studio Emerycha Gabzdyla.¹⁴

Na počátku 20. století, s pronikáním moderního umění do Čech, se objevují také první taneční pedagogové věnující se novým směrům. Na naše umělce mělo vliv pohostinské vystoupení Američanky Isadory Duncanové v roce 1902 nebo Ruth St. Denisové v roce 1906. Většina českých moderních tanečníků však prošla školením v Dalcrozeově rytmické gymnastice. Hudební pedagog a skladatel Švýcar Émile Jaques - Dalcroze zavítal do Prahy v březnu 1911, aby zde v Rudolfinu předvedl praktické výsledky své metody. V říjnu roku 1912 uspořádal přednášku na téma Hudba a rytmus a doplnil ji praktickým prováděním „rytmické gymnastiky a plastické improvizace“.¹⁵ V roce 1912 vznikl Spolek Jaques - Dalcroze, jehož záměrem bylo šíření Dalcrozeovi pedagogické metody. U jeho založení stáli pánové August Očenášek a Karel Pospíšil, sokolové propagující rytmický tělocvik, kteří spolupracovali také s přímou žačkou J. Dalcroze Annou Dubskou a Marií Volkovou.

Na začátku 20. století se tak začíná formovat taneční výchova dětí jako taková, vycházející ze schopností a nadání každého jednotlivce, která vychovává děti v tanečnosti, hudebnosti, estetickém citění, k vlastnímu uměleckému projevu a uměleckému vkusu. „*Špičkový balet jako tanec jevištní, založený na technice nohou a akrobatických cvicích celého těla, je specifikován pro potřeby jeviště a svými vyhraněnými prostředky neskýtá tolik výchovných možností a podnětů k tvůrčí práci jako rytmická gymnastika. Proto je vhodný pro omezený počet dětí, které se chtějí věnovat tanci profesionálně, nemůže se tak stát směrem obecně uznaným pro celou dětskou populaci.*“¹⁶

Z toho důvodu se při formování taneční pedagogiky kromě Dalcrozovi rytmiky intenzivně uplatnily také vlivy dobových gymnastických metod a metod zdravotního tělocviku, jako byla Lingova švédská gymnastika nebo gymnastická metoda Bess Mensendieckové.¹⁷ Tuto metodu ve svém pedagogickém působení využívala především Jarmila Kröschlová, jedna z tvůrkyň metody pohybové a taneční výuky. Řada tanečnic si doplňovala vzdělání v zahraničí, například Milča Mayerová u Rudolfa von Labana, a po návratu zakládala soukromé taneční školy,

¹⁴ Emerich Gabzdyl- Vladimír Vašut, V hlavní roli Emerych Gabzdyl, ostrava 1988

¹⁵ Brodská Božena Dějiny baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945, Praha 2006, str.159

¹⁶ Berdychová Jana, Rytmická gymnastika a tanec pro děti, Praha 1973, str.12

¹⁷ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010

kteře vznikaly nejen ve velkých městech, ale také v řadě malých měst. Na Moravě zřizovali své školy výborní němečtí učitelé, například Margareta Kallabová působící v Brně, která jako první přináší metodu Dalcrozovi rytmiky. V Praze mezi významné školy patřil Soukromý taneční ateliér a škola Jarmily Jeřábkové, která byla úzce v kontaktu se Společností E. Duncanové. Stále však scházely odborné instituce profesionálního školství.

Rytmická cvičení a taneční kroky hlavně lidových tanců byly zaváděny do osnov školní tělesné výchovy. Poprvé se vyskytují v osnovách již v roce 1897, děti se učily chůzi, klusu, trojkrokům, kroku přeměnnému, houpavým krokům a různé kombinaci těchto prvků.¹⁸ Během let se kroky v osnovách různě obměňovaly, přidávaly, v roce 1913 se do výuky zařadily také společenské tance té doby. Od roku 1922 se ve školních osnovách objevuje v rámci zájmové tělesné výchovy také rytmická a taneční výchova. Bohumil Kos udává, že lidové tance jako celek jsou poprvé zařazeny do osnov školní tělesné výchovy v roce 1924. Na pomoc pedagogům vzniká řada metodických publikací, například kniha Lidové tance v dívčím tělocviku od M. Němcové z roku 1912, sbírka od K. Oháňkové -J. Poše Národní tance ve výchově tělesné vydaná roku 1923 nebo práce I. Jarníkové 55 lidových tanců pro školu a dům z roku 1913.¹⁹

V roce 1921 byla Eliškou Bláhovou založena Dívčí akademii v Brně, která se v roce 1924 začlenila jako samostatný odbor umělecko-pedagogický Odborné školy rytmiky spolku Vesna.²⁰ Tanečnice a pedagožka Eliška Bláhová (1884-1966) je jednou z významných osobností, která se v počátcích zasloužila o rozvoj taneční výchovy u nás. Studovala u hudebního skladatele G. Charpentiera v Paříži a J. Dalcroze v Ženevě. Na základě všech nabytých poznatků vytvořila vlastní systém rytmiky, který se rozhodla dále šířit mezi veřejnost. Její akademie měla až 400 členek.

Pořádala seminář pro budoucí učitele rytmiky, který obsahoval přednášky o rytmice, pohybu, hudbě, anatomii i pedagogice. Na základě tohoto semináře byla v roce 1925 zavedena státní zkouška z rytmiky a gymnastiky a Eliška Bláhová byla

¹⁸ Kos Bohumil Lidové tance ve školní tělesné výchově, Praha 1976

¹⁹ Kos Bohumil Lidové tance ve školní tělesné výchově, Praha 1976

²⁰ Kloubková Ivana Výrazový tanec v ČSR, Praha 1989

jmenována zkušební komisařkou. Byl to první počín ve specializaci a odbornosti učitele pohybové výchovy.²¹

Z popudu Elišky Bláhové a tanečního estetika a kritika Dr. Emanuela Siblíka (1886-1941) byl v roce 1934 založen Svaz Tanec-Rytmika-Gymnastika.

Emanuel Siblík úzce spolupracoval se Sokolem, který vznikl v roce 1862 a zasloužil se o zavedení rytmického tělocviku do jeho cvičebního programu. Do té doby byly náplní tohoto spolku cvičení prostná, pořadová a s nářadím, úpolové disciplíny, základy atletiky, plavání, veslování, bruslení nebo jezdeckví.²²

„Svaz Tanec-rytmika-gymnastika sdružoval pedagogy české i německé národnosti zabývající se prací v těchto třech sférách. Náplní práce svazu bylo především rozšiřování odbornosti pedagogů a pořádání akcí zaměřených na propagaci tanečních aktivit u veřejnosti.“²³ Jednou z takových akcí byla například soutěž sólových tanečnic, pořádaná v roce 1936, nebo přednáška na téma „Pohybová a rytmická výchova dětí“, kde se veřejnost seznámila s různými směry estetické výchovy dětí a jejími výsledky.²⁴

Tento svaz také vytvořil program za podpory Ministerstva zdravotnictví a tělesné výchovy a Ministerstva školství a národní osvěty, který definoval statut uměleckého tance, pohybové výchovy, baletního umění a rytmického tělocviku. *„To umožnilo kategorizovat zaměření škol a určit požadavky na dosažené vzdělání pedagogů.“²⁵*

Po 2. světové válce u nás vzniká profesionální taneční školství, 11.10.1945 bylo zřízeno taneční oddělení při pražské konzervatoři, která doposud poskytovala vzdělání pouze hudebníkům, v roce 1946 vzniklo taneční oddělení brněnské konzervatoře a v roce 1953 se založením Janáčkovy konzervatoře v Ostravě zde začíná fungovat jako součást hudebně dramatického oddělení také oddělení taneční. Školy poskytovaly a dodnes poskytují taneční vzdělání v oblasti klasického tance, moderních technik, lidového tance, scénické praxi, studium je doplněné také předměty humanitního zaměření.

²¹ Kloubková Ivana Výrazový tanec v ČSR, Praha 1989

²² www.sokol-cos.cz

²³ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 1910, str.24

²⁴ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

²⁵ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.187

Taneční výchova se tak začíná výrazně diferencovat na oblast profesionální a amatérskou, přičemž obě tyto oblasti vyžadují kvalifikované odborné vedení, organizaci výuky a materiální zázemí. A zde už se dostáváme ke vzniku základního uměleckého školství.

1.2 Vznik a vývoj základního uměleckého školství

Naše země se svým propracovaným systémem uměleckého vzdělávání řadí k nejvyspělejším na světě. Na rozdíl od ostatních evropských států, se v našem školském systému dosud neopomíjel všestranný rozvoj dítěte a harmonický rozvoj jeho osobnosti. Základní umělecké školství, jako poskytovatel všeobecné umělecké a estetické výchovy, nemá svým rozsahem, formou, metodami a obsahem vyučování nikde na světě obdoby. Tento systém má u nás v zemi dlouholetou tradici, jejíž prapočátky můžeme nalézt už v 11. století.

Informační zdroje udávají, že již kolem roku 1032 v naší zemi existovala organizovaná umělecká výchova. V tomto roce byl benediktinským mnichem Prokopem založen na popud knížete Oldřicha sázavský klášter. Kromě staroslověnské liturgie se zde vyučovalo architektuře, zpěvu, sochařství i malířství. Podle pramenů to byla první umělecká škola v našich dějinách.²⁶

V průběhu dalších století se umělecké vzdělávání orientovalo především na oblast hudební a až do 19. století souviselo především s působením církve. Jako počátek institucionalizovaného hudebně-uměleckého vzdělávání mládeže můžeme považovat systematickou přípravu chrámových sborových zpěváků v katolických kostelech, kterými byly hlavně děti a mládež.²⁷ Pedagogové necírkevní, poskytovali své služby soukromě a byli většinou najímáni šlechtou. Na základě tzv. Velké školské reformy v roce 1920 spadala správa veškerého vzdělávání pod nově vzniklé Ministerstvo školství a národní osvěty. Základně-hudební vzdělání dětí a mládeže se tak stalo součástí legislativy, ministerstvo udělovalo souhlas učitelům k výkonu práce. Tito licencovaní pedagogové pak byli najímáni do tzv. Městských hudebních škol, které na našem území začaly vznikat počátkem 20. století a můžeme je považovat za přímé předchůdce Lidových škol umění, později ZUŠ.

²⁶ <http://www.ivokucera.com/encyklopedie/jmeno.php?id=1324>

²⁷ Dušan Hofmann http://is.muni.cz/th/64341/pedf_m/Mgr_Diplomka_flash.pdf. Diplomová práce.

Nejstarší základní uměleckou školou v Česku je ZUŠ Otakara Ševčíka v Písku, která udává jako datum svého vzniku rok 1901. Hudební škola v Písku zaměstnávala od 1. září 1901 tři pedagogy.²⁸

Taneční výchova se rozvíjela na základě rytmiky a po první světové válce se na našem území vyskytovala celá řada pedagogů, věnujících se pohybové výchově soukromě. K soukromému vyučování bylo zapotřebí získat licenci, kterou udělovaly zemské úřady vždy na jeden rok, a po té musel pedagog zažádat o obnovení. Později, se vznikem Ministerstva školství a národní osvěty došlo také ke změně systému. Žadatel musel ministerstvu předložit průkaz o odborném vzdělání, což byl nejčastěji diplom nebo certifikát získaný na některé pohybové škole v zahraničí, vyučovací osnovy, školní řád a doložení o vhodnosti místnosti pro taneční výuku a na základě těchto stanov mu bylo uděleno úřední povolení k provozování živnosti. Vznikla tak celá řada soukromých škol gymnastiky, rytmiky a uměleckého tance. V materiálech se uvádí, že v Praze v roce 1948 existovaly tyto školy: Kamenářova škola tance, rytmiky a gymnastiky, Ústav Běli Friedländerové, škola pohybové a taneční kultury Jarmily Kröschlové, Soukromý taneční ateliér a škola Jarmily jeřábkové, dále měli své školy Lauretta Hrdinová, Robert Braun, Milča Mayerová, Remislav Remislavský, Jožka Šaršeová, Zdeňka Zabylová, Karel Pirník, Marta Aubrechtová, František Bubla, Marta Fričová, Jarka Gobelová, Zdeňka Podhájská, Maďa Bílá, Anita Denková, Hana Dubová- Burgerová, Josef Fuksa-Marie Košťálová, J. Landová-Garsová, Nina Mládková-Gordon, Anna Muffová-Grommwellová, Jiří Hoyer, Václav Holas, Věra Staňková-Händlová, Štěpánka Poláková-Klimešová, Jelena Křížová, Josef Malec, Božena Matějovcová, Jaroslava Grünerová-Němečková, Máňa Pazderová, Milena Pilátová, Lola Slabá, Vlasta Slavjanská, Věra Srbová, Mobi Urbanová, Helena Štěpánková, A.F. Veselý. Mimo Prahu to pak byly školy Marie Stropnické v Bechyni, Anky Maternové v Brandýse nad Labem, Jožky Brejchové v Českých Budějovicích, Marie Horákové-Tuswaldové v Děčíně, Marie Skálové v Hradci Králové, Marie Hepnarové v Hronově, Stázi Volmůtové-Levé v Nové Pace, Anny Stumpfové v Nymburku, Jožky Hameleho v Pardubicích, Lídy Fridrichové v Plzni, Hedviky Tlamkové v Táboře, Jarmily Hůlkové v Teplicích. Na Moravě koncesi pro vyučování vlastnily v Brně Elmarita Divišková, Karla Hladká, Lída Hyprová, Anna Kolářová, Tonina Pavlovská, Ivo Váňa Psota, Andi Šártová,

²⁸ <http://www.kralovehradecko.regiony24.cz>

spolek Vesna, v Ostravě vyučovaly Jitřenka Šumavská a Zdenka Zápalová, v Hodoníně Marie Štěpánová, v Třebíči Libuše Novotná-Dušková, v Přerově Věra Sklenářová, ve Zlíně Josefa Klimentová, na vysokých školách rytmice vyučovaly Lída Slaná v Olomouci, Danica Fürlová-Votavová v Brně.²⁹

Moravské učitelky byly od roku 1934 organizovány pod jednou institucí, kterou byl Svaz Tanec-Rytmika-Gymnastika. V roce 1935 vznikla v Praze také česká sekce tohoto svazu. Oba svazy působily korporativně, ale během okupace za 2. světové války se objevily problémy. V roce 1946 zanikla česká sekce tohoto svazu a z roku 1949 existují poslední zmínky o činnosti moravské sekce, která v té době sdružovala 15 škol, z toho 8 brněnských, 7 z ostatních měst Moravy.³⁰ MgA. Zuzana Smugalová ve svém článku Taneční výchova-pohled do minulosti udává, že od tohoto data přešly soukromé taneční školy pod správu Hospodářské skupiny lázní a sportovních míst ústředního svazu pro cizinecký ruch, Odbor majitelů ústavů tanečního umění a tělovýchovy, který byl speciálně zřízen.

„Členství bylo podmínkou ke koncesi pro vyučování pohybových uměleckých aktivit a odbor sdružoval stejně jako Svaz Tanec-Rytmika-Gymnastika všechna taneční učiliště bez rozdílu techniky. Celkem tedy 53 škol na území Čech, 40 jich bylo v Praze a 13 mimopražských.“ Tato organizace však byla v roce 1949 zrušena.³¹

Se změnou politické situace po roce 1948, kdy se k moci dostává komunistická strana, dochází i k úpravě zákona o soukromém vyučování. Ve Sbírce zákonů z roku 1949 můžeme nalézt Zákon o soukromém vyučování v oboru umění č.196/1949 Sb. ze dne 14. července, který udává:

§ 1 Soukromým vyučováním v oboru umění se rozumí veškeré vyučování v jednotlivých oborech umění poskytované za úplatu, s výjimkou vyučování na učilištích zřízených státem, svazky lidové správy nebo jednotnou odborovou organizací.

§ 2 (1) Soukromě vyučovati jednotlivým oborům umění může na povolení okresního národního výboru jen ten, kdo má odbornou způsobilost pro příslušný obor umění, a to osobně bez prostřednictví zjednaných učitelů.

²⁹ Bláhová Eliška Pohyb, Rytmus, Výraz, Praha 1949

³⁰ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

³¹ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008, str.67

(2) Soukromé vyučování smí být veřejně ohlašováno jen jako "soukromé vyučování" spolu s údajem jména vyučujícího a oboru, uvedeného v povolení okresního národního výboru.

§ 3 Okresní národní výbor odejme oprávnění k soukromému vyučování osobě,

a) která je vyloučena ze zápisu do stálých voličských seznamů,

b) jejíž učitelská činnost vykazuje hrubé nedostatky,

c) která nezačne vyučování do jednoho roku poté, kdy jí bylo oprávnění uděleno,

d) která nevyučuje po dobu delší jednoho roku, nejde-li o případ hodný zvláštního zřetele.

§ 4 Předpisy o odborné způsobilosti vyučovatí jednotlivým oborům umění, o udělování a odnětí oprávnění k soukromému vyučování v oboru umění vydá ministr školství, věd a umění nařízením.

§ 5 Vrchní dozor nad soukromým vyučováním v oboru umění přísluší ministerstvu školství, věd a umění.

§ 6 Osoby, kterým bylo vydáno oprávnění k soukromému vyučování v oboru umění podle dosavadních předpisů před účinností tohoto zákona, mohou požádati do 3 měsíců ode dne počátku účinnosti nařízení vydaného podle § 4 o povolení k soukromému vyučování podle tohoto zákona, jinak jejich oprávnění zaniká. Až do pravoplatného rozhodnutí o této žádosti mohou pokračovati ve vyučování.

§ 7 Jednání a opomenutí přičící se ustanovením tohoto zákona nebo předpisům podle něho vydaným se trestají, nejde-li o čin přísněji trestný, jako správní přestupek vězením (uzamčením) do jednoho měsíce nebo pokutou do 10 000 Kčs, nebo oběma těmito tresty. Pro případ nedobytnosti pokuty se podle míry zavinění uloží náhradní trest vězení (uzamčení) do jednoho měsíce. Uloží-li se oba tresty, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem vězení (uzamčení) přesahovati jeden měsíc.

§ 8 Nařízení ze dne 27. června 1850, č. 309 ř. z., o soukromém vyučování, pozbývá platnosti pro soukromé vyučování v oboru umění.

§ 9 Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr školství, věd a umění v dohodě se zúčastněnými členy vlády.³²

³² <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1949-196#f3240011>

Zákon se týkal všech uměleckých oborů a vyplívá z něj, že nový režim za určitých podmínek povoloval soukromé vyučování. Volnočasovou uměleckou výchovu dětí a mládeže tak soukromé školy zajišťují až do roku 1958, po té došlo k jejich zrušení. Hlavní úlohu v taneční výchově dětí pak převzaly Domy pionýrů a mládeže, umělecké kroužky při školních družinách, Kulturní domy, Závodní kluby státních podniků, Osvětové besedy nebo Městské hudební školy. Ty byly postupně převzaty a řízeny lidovou správou a jak se dozvídáme v knize Josefa Harvaříka Lidové školy umění, na základě oběžníku ministerstva školství a umění ze dne 5.7. 1951 došlo k jejich postátnění.³³

MgA. Zuzana Smugalová udává, že již v roce 1947 Ministerstvo školství, věd a umění vydává osnovy pro Městské hudební školy, na jejichž základě zde mohly vzniknout také oddělení taneční průpravy.³⁴ Kolem roku 1950 tak začaly na těchto školách kromě hudebního a výtvarného oddělení vznikat také oddělení rytmiky a tance. V roce 1955 tyto taneční oddělení navštěvovalo pouze 162 žáků v celé ČR. Podmínkou pro přijetí každého pedagoga bylo vykonání státní zkoušky.

V roce 1957 se Městské hudební školy celostátně přejmenovávají na Základní hudební školy a jsou postaveny na úroveň ostatních typů škol.

Důležitým mezníkem byl rok 1960, kdy na základě školského zákona č. 186 ze dne 15. prosince o soustavě výchovy a vzdělání byly ustanoveny Lidové školy umění, jako hlavní poskytovatel základního uměleckého vzdělávání:

Zájmové studium umění a jazyků

§22

Lidové školy umění

(1) Rozvoj kultury v socialistické společnosti vyžaduje i bohaté rozvinutí osobitých vloh, schopností a nadání každého jednotlivce. Tomu účelu slouží i lidové školy umění, které přispívají k rozkvětu lidové umělecké tvořivosti a pomáhají zvyšovat výchovný vliv umění.

³³ Harvařík Josef Lidové školy umění, Praha 1969

³⁴ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

(2) *Lidové školy umění poskytují nadané mládeži navštěvující školy a odborná učiliště a pracujícím základy odborného vzdělání v oborech umění, zvláště nadané žáky připravují k dalšímu odbornému uměleckému vzdělávání*

(3) *Délku studia na lidových školách umění stanoví ministerstvo školství a kultury.*³⁵

Podle Josefa Harvaříka v této etapě stoupá význam kultury a umění, a tím i význam uměleckých škol všech stupňů. Harvařík se zmiňuje o usnesení vlády ze dne 21. prosince 1960, ve kterém bylo stanoveno, že Lidové školy umění mohou mít obory hudební, taneční, literární a recitační, dramatický (divadelní a loutkařský) a výtvarný.³⁶

LŠU a jejich pobočky byly zřizovány okresním národním výborem nebo městským národním výborem, které vykonávaly také všeobecný dozor, odborný dozor měl na starosti krajský národní výbor, za kontroly ministerstva školství a kultury. To vydávalo a schvalovalo také učební plány, učební osnovy a studijní pokyny, stanovující rozsah, obsah, formy a metody vyučování.

*„Ministerstvo školství schvaluje dále základní učebnice, učební texty a ostatní učební pomůcky, doporučuje cvičné, přednesové a jiné materiály, kterých lidové školy umění používají k výuce.“*³⁷

Všechny obory organizačně členily výuku na přípravné studium, I. cyklus základního studia, II. cyklus specializovaného studia a kursy pro dospělé. Jelikož vzdělávání na Lidových školách umění bylo dobrovolné a nespádalo pod povinnou školní docházku, bylo jednou z podmínek pro přijetí uchazeče také zaplacení školného. V 60. letech tak žáci hudebního, výtvarného, tanečního nebo literárně-dramatického oboru byly povinni uhradit 10,- Kčs zápisného, v přípravném studiu pak 15,- Kčs měsíčně děti studující hudební, taneční a výtvarný obor, v literárně-dramatickém oboru 10,- Kčs měsíčně. Žáci I. a II. cyklu platily různě, podle zvoleného oboru, v tanečním to bylo 20,- Kčs měsíčně.

V knize Josefa Harvaříka *Lidové školy umění*, vydané v roce 1969 určené pro informovanost rodičů dětí a učitelů LŠU se píše:

³⁵ <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1960&typeLaw=zakon&What=Rok>

³⁶ Harvařík Josef *Lidové školy umění*, Praha 1969

³⁷ Harvařík Josef *Lidové školy umění*, Praha 1969, str.7

„Lidové školy umění slouží k rozvíjení osobitých uměleckých vloh, schopností a nadání každého jednotlivce, pečují o komplexní výchovu mládeže ve všech oborech estetické výchovy formou zájmového studia, vychovávají nadšené amatéry, propagátory kultury a umění, organizátory zájmové umělecké tvořivosti apod. Přípravují vzdělané a vnímavé posluchače koncertů, návštěvníky výstav, divadel a kulturní čtenáře, kteří jsou způsobilí vnímat a chápat, propagovat a obhajovat nejpokrokovější umělecká díla současné doby a kteří budou zároveň klást na umění nejvyšší umělecké a ideové požadavky.“

V roce 1960 započala práce na osnovách tanečního oboru LŠU, které prošly různými úpravami, než se dočkaly finální verze, která byla v roce 1964 schválena tanečními pedagogy na semináři v Kroměříži. Na jejich podobě se podílely Božena Viskupová, Alena Zavřelová, pedagožka především novodobého tance, klasická tanečnice a choreografka Mariana Tymichová, představitelka výrazového tance a zakladatelka českého duncanismu Jarmila Jeřábková a Alena Skálová, zaměřená převážně na folklor. Tyto osnovy byly schváleny ministerstvem školství a kultury 30. dubna 1965, kdy vešly v platnost na všech Lidových školách umění.

V roce 1968 existovalo v Československu 386 lidových škol umění a 120 jejich poboček. Z toho na 141 školách bylo zavedeno také taneční oddělení, které celkem navštěvovalo 15 817 žáků.³⁸ Z těchto údajů je patrné, že od roku 1950 zaznamenal tento typ základního uměleckého vzdělávání velký rozvoj a převzal stěžejní roli v taneční výchově dětí a mládeže, která přetrvává až do současnosti.

V době normalizace došlo k zařazení Lidových škol umění pod školská zařízení a tím poklesl jejich význam. Tato situace trvala až do roku 1989, kdy se změnou režimu v tehdejší Československu mohlo dojít také k novelizaci školského zákona.³⁹ Od 1. září 1991 vstupuje v platnost nový školský zákon, na základě kterého se LŠU přejmenovávají na Základní umělecké školy a navrací se jim jejich původní statut školy. Dne 30. srpna 1991 vláda také vydává zákon o soukromých školách, č.353/1991 :

Zřizování soukromých škol a jejich zařazování do sítě škol a školských zařízení

³⁸ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

³⁹ Rámcový vzdělávací program pro ZUV

§ 1

(1) *Soukromé školy mohou zřizovat právnické osoby nebo fyzické osoby.*

(2) *Soukromé školy zařazuje do sítě škol a školských zařízení (dále jen „sít škol“) ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 1) a soukromé střední zdravotnické školy ministerstvo zdravotnictví (dále jen „ministerstva“).*

(3) *Ministerstva zařazují soukromé školy do sítě škol pro následující školní rok nejpozději do 1. srpna*

(4) *Soukromé školy 2) zařazené do sítě škol poskytují vzdělání 3) rovnocenné alespoň vzdělání získanému v základní škole, 4) ve středních školách 5) a speciálních školách 6)⁴⁰*

Na území České republiky tak po revoluci začíná vznikat celá řada soukromých škol, základní umělecké školy nevyjímaje. Jsou to například Szuš-taneční, s.r.o. v Jeseníku, Soukromá ZUŠ-taneční a dramatická škola R+P, Soukromá základní umělecká škola Mgr. Radmily Chmelové, spol. s.r.o., Soukromá základní umělecká škola Universum, s.r.o., Soukromá ZUŠ Dr. Lidinské, Soukromá ZUŠ Trnka o.p.s a mnoho dalších. Spadají pod správu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a podléhají, tak jako školy státní, všem stanoveným školským zákonům.

Neustálý vývoj společnosti sebou nese také vývoj v oblasti školství. Hledání nových strategií vzdělávání a snaha o další rozvoj vzdělávací soustvy ČR, přiměla příslušné orgány k úvaze o reformě základního uměleckého vzdělávání. Nový systém, na kterém započaly práce v roce 2006 se v současnosti dostává do posledních finálních úprav.

1.3 Historie Základní umělecké školy a Soukromé základní umělecké školy-taneční, s.r.o. v Jeseníku

Historie Základní umělecké školy v Jeseníku se započala již v roce 1948, kdy bylo místním Kulturním družstvem sdruženo několik soukromě vyučujících učitelů hudby a založeno Hudební učiliště v Jeseníku. Na základě tohoto učiliště, byl v roce 1949 výnosem ze dne 12./7. 1949 č.76.141/49-V schválen ministerstvem školství,

⁴⁰ <http://www.psp.cz>

věd a umění Městský hudební ústav, jak lze vyčíst z přípisu KNV v Olomouci ze dne 26. července 1949, zn. 338-21/7-1949-IV zasláného Národnímú výboru v Jeseníku. Prozatímním správcem ústavu a také učitelem houslové hry byl ustanoven Rudolf Botura, dalším působícím pedagogem byla Anna Borková, učitelka hry na klavír. Z počátku výuka probíhala v prostorách Lidového domu v Jeseníku (dnešní Divadlo Petra Bezruče), které však nebyly vyhovující a tak se začalo uvažovat o získání budovy berního úřadu na ulici 28. října, č. p. 1. Městský národní výbor se zasloužil o adaptaci této budovy, došlo k vnitřním úpravám, které zajistily podmínky pro výuku hudby a od 1. ledna roku 1950 zde začíná Městský hudební ústav svoji činnost. Dodnes je budova hlavním sídlem ZUŠ Jeseník.

Kromě Rudolfa Botury a Anny Borkové učitelský sbor posílili také klavíristé Mascimilian Mudra, Dagmar Bieligová, Jarmila Wolfová a učitelé hry na housle Ludmila Joušlová a František Dobiáš. Z kroniky se dočítáme, že jim byla povolena pedagogická činnost bez průkazu způsobilosti do konce školního roku 1949/1950, po té mohli vyučovat pouze po složení státní zkoušky ze svého oboru. Zajímavostí je také působení nevidomého učitele Františka Kašpara, který vyučoval hře na klavír. Nastoupil společně s učitelkou klavíru Boženou Skarkovskou, v témže roce byl přijat také pedagog František Hrubý, vyučující hře na klavír, harmoniku a lesní roh. Funkci ředitele převzal 1. září 1949 Dalibor Doubek vzdělávající děti ve hře na klavír a sólovém zpěvu. V té době měl ústav až 200 žáků. Škola se postupně rozrůstala, jak o stav učitelů, tak žáky. Ve školním roce 1950/51 zde působilo 12 pedagogů a školu navštěvovalo 312 žáků.

V roce 1951 podalo ředitelství ústavu na Krajský národní výbor v Olomouci žádost o zřízení pobočky v nedalekém městečku Javorník, kde dosud výuku hudby poskytovaly řádové sestry. Na základě této žádosti zde byla 1. ledna 1952 zahájena pedagogická činnost se 70 žáky, kterou zajišťovalo 5 externích učitelů. Škola tak začala plnit úkol hudebního vzdělávání v celé oblasti tehdejšího okresu.

V počátečních letech byl učitelský sbor velice nestabilní, učitelé se často měnili, přicházeli a odcházeli. Škole s výukou externě vypomáhali také ne pedagogové, např. varhaník místního chrámu Filip Zámarský nebo p. Josef Parchanski, místní hudebník z povolání. Také politické okolnosti stěžovaly situaci v učitelském sboru, 7. března 1952 musela na základě rozhodnutí kádrového

tajemníka kraje opustit ústav p. uč. Vlasta Bukalová , jejíž manžel farář byl politicky odsouzen.

Situace byla tehdy zřejmě podobná na všech hudebních školách, neboť 28. října 1952 bylo na pokyn krajského inspektora přechodně zastaveno vyučování na pobočce v Javorníku, z důvodu celostátního překročení stavu externích učitelů. Žáci se prozatím vyučovali soukromě u svých učitelů.

Z důvodu nastoupení ředitele Dalibora Doubka na hudební školu v Písku, byl od 1. listopadu 1951 prozatímním správcem školy určen p. uč. František Hrubý, který se posléze stal ředitelem. V této funkci setrval až do roku 1957.

V roce 1954 byl učitelský sbor opět posílen a stabilizován, hudební škola organizuje hudební kurzy při osvětových besedách v Javorníku, Mikulovicích, Ondřejovicích, Písečné, Vidnavě a v Žulové. Ve Zlatých Horách byla zřízena další pobočka. Téměř 170 žáků v kurzech hry na klavír a na housle odborně vedla dvojice učitelů dojíždějících jedenkrát týdně z jesenické hudební školy, na zlatohorské pobočce výuku zajišťovala jedna stálá pracovní síla.

V roce 1957 došlo k celostátní změně názvu hudebních škol na „Základní hudební školy“, ve zkratce ZHŠ a 1. září vstupuje v platnost také nový organizační řád těchto škol. Na místo ředitelky ZHŠ v Jeseníku nastoupila 1. srpna 1957 Františka Bezůšková, která do té doby působila jako učitelka hry na klavír a ředitelka na hudební škole v Kojetíně.

Za prvopočátek vzniku tanečního oboru můžeme považovat datum 8. března 1958, kdy byl na ZHŠ založen ředitelkou Bezůškovou taneční kroužek, jenž také vedla. Kronika udává, že 9. června 1958 byl uspořádán 100 členný zájezd žáků a učitelů ZHŠ na veřejné vystoupení do Zlatých Hor, kde místní žáci hráli sólově a žáci z Jeseníku doplnili program o taneční, orchestrální a sborové čísla.

V srpnu roku 1958, začali zedníci s vnitřními pracemi v některých místnostech školy, v letech 1959 jsou provedeny také vnější opravy, výměna oken, nová fasáda, oprava střechy apod.

Škola své prostory poskytovala také jiným organizacím, 17. listopadu 1958 zahájilo v sále ZHŠ svou činnost Baletní studio Osvětové Besedy.

Důležitým mezníkem v rozvoji základních hudebních škol a estetické výchovy v celém státě je rok 1961. Od 1. září 1961 se všechny ZHŠ přejmenovávají na „Lidové školy umění“ a kromě oboru hudebního se zde má vyučovat také oboru tanečnímu, výtvarnému a literárně dramatickému. Jesenická LŠU nemá zatím pro ostatní obory podmínky, proto je zde nadále zastoupen pouze obor hudební. Od 1. září začíná fungovat také pobočka LŠU v Dolní Lipové.

Po nástupu nového ředitele Aloise Složila 1. září 1962, byly v říjnu započaty práce na úpravě přízemního sálu pro výuku tanečního oboru. Došlo k položení parket, byla zrekonstruována šatna a umývárna pro žáky. Tyto přestavby byly dokončeny 5. prosince 1962 a 1. února 1963 je zahájena činnost tanečního oboru LŠU Jeseník, který převzal 90 žáků Baletního studia OB i s učitelkou Ludmilou Skříšovskou, zaměstnanou z počátku na 0,5 pracovní úvazek. Již 13. února 1963 zaznamenává obor první úspěchy, žákyně Marta Svozilová a Dana Stiborová byly po vykonání přijímacích zkoušek přijaty ke studiu do tanečního oddělení ostravské konzervatoře. V květnu se konal učitelský koncert v divadle Petra Bezruče v Jeseníku, kde kromě učitelů hudby vystoupila se svým baletním číslem také L. Skříšovská. Ke konci školního roku začaly přípravy pro zřízení výtvarného oboru, který zahájil svou činnost 1. září 1964, avšak v místnosti nad vchodem do I. ZDŠ na náměstí, neboť v budově LŠU byly objeveny technické problémy, které bylo nutné odstranit.

Taneční obor se začal aktivně zapojovat do kulturního dění na Jesenicku, v říjnu 1964 byl o jeho činnosti uveřejněn článek v Jesenickém rozhledu, 21. prosince vystoupil kolektiv baletního oboru pod vedením s. uč. Skříšovské a za doprovodu s. uč. Borkové na dětském karnevalu, 7. května 1964 proběhlo taneční vystoupení v rámci májových oslav.

V 60. letech se jesenická LŠU rozrostla a to nejen o nové pobočky (od r. 1965 funguje pobočka hudebního oboru ve Vidnavě, výtvarný obor zřizuje pobočku v Supíkovcích, ve školním roce 1966/67 vzniká pobočka výtvarného oboru v Mikulovicích, později přeložena do Velkých Kunětic, v Mikulovicích se otvírá také pobočka hudebního oboru), ale také o pedagogy a žáky. Ve školním roce 1967/68 ve škole působilo 19 učitelů + 4 externí a vzdělávalo se zde celkem 610 žáků (z toho 87 navštěvovalo taneční obor), zřízen byl také obor literárně dramatický. Byl to první

školní rok, kdy měla škola v provozu všechny čtyři umělecké obory. Od 1. září 1964 byl zástupcem ředitele jmenován Vladimír Vraňovský.

Během 60. a 70. let byly provedeny další nutné opravy budovy, jako renovace elektroinstalace, přístavba kotelny, instalace ústředního topení, oprava střechy a podlaží v 1. patře, výstavba dvou tříd hudebního oboru a pěti místností pro výtvarný obor.

Škola podporovala kulturní aktivitu žáků, pravidelně pořádala žákovské koncerty všech oborů, absolventské koncerty, v roce 1970 navštívily žákyně tanečního oboru divadlo v Opavě, v únoru 1971 vzniká žákovský dechový soubor, dnes Dechový orchestr mladých (DOM), pod vedením zástupce ředitele Vladimíra Vraňovského, při škole funguje smyčcový soubor, akordeonový soubor nebo violoncellový soubor, zvyšuje se počet veřejných vystoupení, žáci se pravidelně účastní celostátních soutěží.

Školní rok 1972/73 byl zajímavý zejména pro taneční obor. Žákyně odjely na natáčení květnového pořadu v ostravské televizi a 18. června se také konal první společný celovečerní program tanečních oborů, kterého se kromě jesenické LŠU účastnila LŠU Šumperk a Zábřeh. Jak poznamenal v kronice školy ředitel Alois Složil, byl to „*mimořádně úspěšný školní rok!*“⁴¹.

V následujícím roce si Ludmila Skříšovská podala žádost o přeložení do jihomoravského kraje. Úřady žádosti vyhověly a tak školní rok 1973/74 byl jejím posledním v jesenické LŠU. Ředitel Alois Složil si v kronice stěžuje na neustálý nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a na obtížnost při jednání o jejich zajišťování. Doslova píše „*je-li vhodná síla, není ubytování nebo naopak*“.⁴² V tomto školním roce realizoval taneční obor deset veřejných vystoupení, opět proběhlo natáčení v Havířově pro ostravskou televizi, konala se také přehlídka tanečních oborů v Šumperku. Alois Složil rok hodnotí jako úspěšný, „*dosažené výsledky v různých soutěžích dosáhly takové kvantity i kvality, jako dosud nikdy před tím. Bude velmi nesnadné tolik a takových úspěchů v příštích letech udržet! Učitelský kolektiv, ani vedení školy se vzdát nehodlají!*“⁴³

⁴¹ pamětní kniha ZUŠ Jeseník, str.189

⁴² pamětní kniha ZUŠ Jeseník, str. 191

⁴³ pamětní kniha ZUŠ Jeseník, str.199

Po odchodu L. Skříšovské nastává krize v tanečním oboru. Pro následující školní rok byla přijata na místo učitelky neaprobovaná Augusta Zdeňková, kterou v příštím roce vystřídala opět neaprobovaná Šafářová Renata, za jejíhož působení krize vrcholí. Vedení si stěžuje na její nesouvislou, narušovanou výuku z důvodu časté nemocnosti dítěte a malou účast tanečního oboru na veřejných vystoupeních. Rovněž klesl počet žákyň, ve školním roce 1975/76 obor navštěvovalo pouze 50 dívek.

Velký obrat k lepšímu nastává až s příchodem nové pracovní síly. Marta Haladová (rozená Svozilová) navštěvovala taneční obor ještě pod vedením L. Skříšovské a po úspěšném studiu na konzervatoři v Ostravě tancovala několik let v baletním souboru Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. Během prvního roku jejího působení nastává k výraznému zlepšení situace, počet žákyň tanečního oboru vzrostl na 110, bylo uspořádáno 14 veřejných vystoupení a na soutěži okresního kola v předtančení žákyně získávají uznání za 1. místo s doporučením do krajského kola v předtančení.

Také ve školním roce 1977/78 měl taneční obor pod vedením M. Haladové řadu úspěchů. Počet žákyň se ustálil na počtu 110-120, ze soutěže dětských nefolklorních skupin v Zábřehu přivezly děti 1. a 2. místo, následovala účast v krajské soutěži, 18. března 1978 získal TO 3. místo na okresní soutěži v předtančení a žákyně postoupily do krajské soutěže v Přerově. Taneční oddělení spolupracovalo s ochotníky, žákyně vystoupily ve dvou pohádkách na čtyřech představeních a také na předtančení na plesech. SRPŠ finančně podpořilo taneční obor a umožnilo tak nákup kostýmů.

Začátkem školního roku 1978/79 vystoupily dvě žákyně tanečního oboru ve hře „Dva muži v šachu“ v podání jesenického divadelního studia RD. Rovněž na základě iniciativy Marty Haladové vznikla r. 1979 Taneční pohybová skupina mažorettek (TPS), která za doprovodu již velmi úspěšného Dechového orchestru mladých, vedeného V. Vraňovským, předvedla několik zdařilých pořadů a to na májových oslavách v Jeseníku, na festivalu v Bruntále, v televizním vystoupení a při zahajování filmového festivalu pracujících.

V následujícím školním roce se Marta Haladová, podruhé provdaná jako Jurková, účastnila okresního soustředění TO v nedaleké Branné, se svými žáky opět

účinkovala na řadě veřejných vystoupení, především na plesech, nadále pokračovala úspěšná spolupráce Taneční pohybové skupiny s DOM. Větší úspěchy přinesl školní rok 1980/81. Na přelomu dubna a května uskutečnily DOM a pohybová skupina zájezd do Belgie, kde získaly 6 zlatých medailí s pochvalou a zvláštní uznání ministerstva kultury belgické vlády. Dalším významným počinem těchto dvou souborů bylo natáčení pořadu ostravské televize „Sólo pro mládí“, které proběhlo 8. května 1981.

Od 1. února 1981 nastoupila Marta Jurková na mateřskou dovolenou, takže ve II. pololetí školního roku 1980/81 ji zastupovala Eliška Dřevařová. V následujícím školním roce pokračovala mateřská dovolená M. Jurkové, Elišku Dřevařovou vystřídala Blanka Ruswurmová (provdaná Šufanová). Ani jedna ze zastupujících učitelek se však výrazněji ve vedení TO neprojevila. V červenci roku 1982 odcestovala mažoretková pohybová skupina společně s DOM do NDR na „Letní rostocké hudební slavnosti“.

Ve školním roce 1982/83 nastupuje Marta Jurková po mateřské dovolené opět na místo vedoucí tanečního oboru. Po ukončení školního roku se pohybová skupina podívala opět do zahraničí a to ve dnech 6.-17. července, kdy s DOM vystupovaly ve francouzském městě Mairie de Saint Pol sur Mer.

Od 1. února 1984 se novou ředitelkou LŠU stává PaDr. Hana Zápecová, ve funkci zástupce ředitele zůstává Vladimír Vraňovský. V březnu Marta Jurková působila jako porotkyně na Soutěži nefolklorních souborů v Zábřehu na Moravě. V dubnu se v prostorách jesenické LŠU konal krajský seminář učitelek tanečních oborů. V okresním kole soutěže Zájmové umělecké činnosti (ZUČ) konané v únoru 1985 se kromě hudebního oboru umístil na velmi dobrých místech také obor taneční. V I. kategorii v disciplíně Dětské lidové taneční hry získali žáci 1. místo s postupem, ve II. kategorii v disciplíně Lidového tance 1. místo s postupem a v disciplíně Novodobého a moderního tance 2. místo. Ve III. kategorii 2. místo za lidový tanec a 1. místo s postupem v disciplíně Novodobého a moderního tance.

Kronika LŠU vyzdvihuje úspěchy a činnost Dechového orchestru mladých, který v roce 1986 slavil 15 leté výročí a zmiňuje také velmi přínosnou spolupráci s Taneční pohybovou skupinou. Vedení děkuje V. Vraňovskému a M. Jurkové za vzornou reprezentaci školy, okresu a celé republiky na vystoupeních u nás i

v zahraničí. Dále je zde zmínka o výborném umístění na Janits Jarfestivalen Hamar v Norsku. Zápis ze školního roku 1985/86 konstatuje, že taneční obor je stabilizován na počtu asi 110 žáků a svými výsledky se zařadil mezi nejlepší v severomoravském kraji. Marta Jurková je členkou krajské sekce a okresní metodičkou pro TO. Provedla hospitaci a instruktáž pro učitele TO na LŠU Zábřeh v rámci školení nové koncepce a metodické činnosti. Klavírní korepetici TO zajišťoval Dr. František Gause. Taneční obor se zúčastnil řady akcí, např. Slavnostního koncertu k 15. výročí DOM, natáčel pro českou televizi, účinkoval na plesech. Získal 1. místo a postup do krajského kola v oblastním kole pódiových skladeb, žáci měli možnost zhlédnout baletní představení v ostravském divadle. V soutěži aktivity získal TO 3. místo v okrese Šumperk. Tento školní rok je významný také z hlediska počtu žáků. Na škole studuje rekordních 929 dětí pod vedením 23 pedagogů.

Třináctičlenná pohybová skupina TO a DOM podnikly 27.-29. června 1987 zájezd do bulharského Velingradu. Soutěže ZUČ konané v roce 1988 se účastnilo 115 dětí jesenické LŠU, z toho 99 žáků zastupujících hudební a taneční obor postoupilo do okresního kola v Šumperku, které se konalo 11. února 1988. Žáci LŠU Jeseník byli oceněni 22 medailemi za 1. místo s postupem do krajského kola. Za taneční obor se umístilo jedno sólové a jedno kolektivní číslo. Krajské kolo pro TO se uskutečnilo 11. a 12. března v Třinci, kde skladba „Švihadla“ v choreografii M. Jurkové získala 2. místo a žákyně Blanka Nevědělová obdržela čestné uznání za sólové vystoupení a zároveň nabídku do Státního divadla v Olomouci, kde v dubnu úspěšně vykonala přijímací konkurz a nastoupila zde jako tanečnice. Dne 16. března se konala okresní soutěž nefolklórních souborů v Šumperku, kde v porotě usedla M. Jurková. Děti TO navštívily 22. května představení ostravského divadla. V tomto školním roce LŠU poprvé v historii zavádí slavnostní předávání vysvědčení absolventům, které se konalo 8. června 1988 v sále MěNV Jeseník.

Ve školním roce 1988/89 opět proběhla řada společných vystoupení Taneční pohybové skupiny a DOM. V Šumperku se 1. dubna 1989 konalo okresní kolo soutěže Diamant, odkud žákyně TO přivezly diplomy za 1. a 3. místo s postupem do ústředního kola. V tomto školním roce vykonal přijímací zkoušky do tanečního oddělení ostravské konzervatoře žák TO René Kuzník. K 10. výročí založení TPS proběhly 15. dubna 1989 dva koncerty, kde spoluúčinkoval také dechový orchestr. Úspěšný rok pak završil společný zájezd obou souborů do NDR ve dnech 29. června

- 2. července 1989. O rok později měli všichni členové těchto těles možnost navštívit italské město Lama na zájezdu konaného mezi 12. červencem a 18. červencem 1990, kam Vladimír Vraňovský odcestoval již jako nově zvolený ředitel.

Jmenování Vladimíra Vraňovského ředitelem proběhlo 16. února 1990, ve funkci setrval až do roku 1997. Vzhledem ke změně politické situace v roce 1989, kdy v Československu padla komunistická vláda, dochází také ke změnám v uměleckém školství. Od 1. září 1990 se mění název škol tohoto typu na Základní umělecké školy (ZUŠ), který setrvává až do dnešních dnů. MěNV je přejmenován na Městský úřad Jeseník, pod který od června 1991 spadá ZUŠ Jeseník. Marta Jurková zůstává okresní metodičkou a současně se stává členem krajské umělecké rady a zástupkyní ředitele ZUŠ. K větším úspěchům TO v tomto školním roce patří přijetí žákyně Pavli Šebíkové ke studiu na konzervatoři v Ostravě, kde po vykonání rozdílových zkoušek nastoupila rovnou do 2. ročníku. Sál TO byl vymalován a nově vytapetován. O prázdninách ve dnech 10.-16. července vycestoval DOM společně s TPS do italského města Codigoro.

Další roky jsou významnější z hlediska zahraniční reprezentace. Ve dnech 19.června-23.června 1992 se TPS a DOM účastnily Festivalu dechových orchestrů v Cannes ve Francii, hned 16.-22. září 1992 mezinárodního festivalu v Izegemu v Belgii, v tomtéž školním roce od 18. února do 25. února 1993 vystupovaly na festivalu v italské Veroně a francouzské Nice a v následujícím školním roce to byly zájezdy do španělského města Castellou de la Plana ve dnech 8.-15. března 1994 a 27.června-5.července 1994 do italské Lamy .

Ve školním roce 1992/93 byla přijata nová externí síla do tanečního oboru, Lada Jurková, dcera paní Marty a to na částečný úvazek 11 hodin. Vedla především hodiny moderního a novodobého tance, převzala také vedení Taneční pohybové skupiny, v které byla několik let sólistkou.

Následující rok slavilo taneční a výtvarné oddělení třicetileté výročí. K úspěchům TO ve školním roce 1993/94 patřilo dobré umístění na okresní soutěži v Šumperku, kde ze 4 skupin se 3 umístily na 1. místě a Jeseník obdržel také 2 postupy, do tanečního oddělení na konzervatoři v Ostravě úspěšně vykonali přijímací zkoušky žáci Radek Surala a Zuzana Fritscherová, obor se aktivně podílel na kulturních akcích nejen na Jesenicku a jeho okolí.

Zároveň však tento rok přinesl velkou změnu pro jesenickou ZUŠ. Paní Marta Jurková s dcerou Ladou založily Soukromou základní uměleckou školu-taneční (Szuš-taneční, s.r.o.), takže v následujícím školním roce již nebyly zaměstnankyněmi ZUŠ Jeseník. Většina žáků přešla ke své oblíbené paní učitelce a tak se vedení ZUŠ začalo potýkat s krizí v tanečním oboru, kterou nezvládlo. Přesto že snahou bylo tento obor udržet i přes značný úbytek žáků, ve školním roce 1994/95 už nebyl obor otevřen a zbývající minimální počet žáků byl převeden k paní M. Jurkové do soukromé taneční školy. Od roku 1994 až do současnosti tak má jesenická ZUŠ pouze 3 obory: hudební, výtvarný a literárně dramatický.

Na základě zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol ve znění zákona č.171/1990 Sb. a zákona č. 522/1990 Sb., dále zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, vyhlášky MŠMT č. 292/1991 Sb., o základních uměleckých školách, vyhlášky MŠMT č. 353/1991 Sb., o soukromých školách byla zřízena s účinností od 1. září 1994 Soukromá základní umělecká škola – taneční obor Jeseník, za účelem vzdělávání žáků, výchovy dětí a mládeže. Ředitelkou školy se stala její zakladatelka Marta Jurková, absolventka ostravské konzervatoře s desetiletou divadelní praxí a téměř dvacetiletou praxí tanečního pedagoga, vyučovala dcera Lada Jurková, která kromě gymnázia vystudovala dvouleté doplňující studium pro pedagogy ZUŠ na konzervatoři Duncan Centre v Praze. Po ekonomické stránce školu vedl manžel p. Marty Jurkové Vladimír Jurka. Od 16. června 1997 pak škola dle nových zákonů nese název Soukromá základní umělecká škola-taneční, s.r.o. Spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako orgánu státní správy, ve své činnosti se řídí předpisy MŠMT a obecně závaznými právními předpisy.

„ Dne 19. prosince 1994 byla na Soukromé základní umělecké škole Jeseník provedena tematická inspekce se zaměřením na analýzu plnění podmínek, za kterých byla škola zařazena do sítě škol. Tematická inspekce byla uskutečněna na základě požadavku MŠMT ČR a podle metodiky vypracované ústředím ČSI Praha. Šetřením bylo zjištěno, že reálná výchovně vzdělávací práce školy odpovídá schváleným dokumentům a je propojena s osnovami a rozvrhem vyučování.“⁴⁴

⁴⁴ výroční zpráva Szuš- taneční, s.r.o.

Škola v počátku sídlila v pronajatých prostorech, nejprve v budově bývalé polikliniky, kde byl pro výuku upraven tamní sál, po té v nebytových prostorech objektu ARA s.r.o. na Dukelské ulici, ale od roku 1998 se pyšní vlastními prostory speciálně vybudovanými pro účely taneční školy, na Jiráskově ulici v Jeseníku.

V prvním školním roce studovalo na Szuš- taneční 195 žáků, z nichž šest úspěšně absolvovalo 7. ročník I. stupně a jedna 4. ročník II. stupně. Žáci se účastnili celkem 29 vystoupení u nás i v zahraničí, kromě Absolventského koncertu školy například stoletého výročí založení Řetězárny v České Vsi, mezinárodního mistrovství v Rock´n´rollu ve Sportovní hale v Jeseníku nebo družebního vystoupení v polské Nyse a Glucholazích. Mezinárodní soutěže mažoretek v Hranicích na Moravě, s umístěním na 1. místě v kategorii do 10 let, se účastnil nově vzniklý mažoretkový soubor malých děvčátek. Soubor starších dívek TPS zavítal na festival do francouzského města Parthenay. Tak jako v následujících letech škola hospodařila se čtyřmi finančními zdroji: školné, dotace od MŠMT, honoráře za vystoupení a dary od sponzorů. Mohlo se tak pořídit základní vybavení učebny, jako jsou zrcadla na taneční sál, madla, gymnastický koberec, míče, dále hygienické potřeby, zařízení ředitelny, audio a video technika a další. Podle písemných záznamů p. ředitelky M. Jurkové, největší položku výdajů na provoz školy však činilo nájemné. Majitelka tedy začala uvažovat o výstavbě vlastních prostor. V tomto školním roce je pro neshody mezi vedením ukončena spolupráce mezi TPS a DOM Jeseník, pro další zahraniční zájezdy skupina spolupracuje s DO Haná Uničov.

V přijímacích zkouškách pro školní rok 1995/1996 bylo přijato 62 nových žáků, takže v následujícím školním roce se v taneční škole vzdělávalo 227 dětí, z toho odabsolvovalo deset žákyň 7. ročníku I. stupně. Oba mažoretkové soubory se společně s dalšími čtyřiceti skupinami z celé ČR zúčastnily Mezinárodní soutěže v Hranicích na Moravě, odkud přivezly několik medailí. V kategorii B od 7 do 10 let se děvčátka stala vítězem ve volné show se skladbou Rock and Roll v choreografii Lady Jurkové, stříbrnou medaili získaly za pochodové defilé a rovněž druhé místo za pódiovou skladbu. V kategorii D nad 14 let vybojovaly dívky 3. místo za pochodové defilé. V průběhu školního roku 1995/96 vystupovaly děti Szuš-taneční celkem dvaadvacetkrát. Významnější akcí bylo vystoupení u příležitosti návštěvy prezidenta Václava Havla ve Zlatých Horách a v Jeseníku nebo účast TPS na velkém jarním karnevalu ve francouzském Nice a festivalu Świecie v Polsku. V září roku 1995 byly

hotové projekty na výstavbu vlastní budovy. Škola prozatím nadále působila v pronajatých prostorách Ambulantních služeb.

Školní rok 1996/97 byl zahájen v nově pronajatých prostorách společnosti ARA s.r.o., které sloužily také jako dům služeb. Zároveň byly započaty práce na výstavbě budovy taneční školy na Jiráskově ulici. Na škole se vzdělávalo 214 žáků, z toho absolvovalo s vyznamenáním sedm žákyň na I. stupni a jedna žákyně na II. stupni. V tomto školním roce probíhala soutěž tanečních oborů ZUŠ. Ze sedmi soutěžních skladeb všechny získaly umístění, jedno číslo bylo oceněno zlatou medailí a postupem do oblastního kola, tři obdržely stříbrnou a tři bronzovou medaili. Oba mažoretkové soubory se po úspěšném umístění v regionálním kole v Čáslavi a na Mistrovství Moravy a Slezska v Bystřici pod Hostýnem probojovaly až do Mezinárodního mistrovství soutěže mažoretek v Hranicích na Moravě, kde v kategorii A získaly 1. místo za pódiovou choreografii a 2. místo v defilé a v kategorii D 4. místo v defilé. Zároveň děvčátka z kategorie A byla vyhlášena absolutním vítězem a stala se tak Mistrem České republiky. Žáci se účastnili celkem devatenácti veřejných vystoupení, TPS zavítala opět do zahraničí, a to na festival první italské písně v San Remu a na festival dechových orchestrů a mažoretek ve Francii. Dne 23. října 1996 byla na škole provedena inspekce, která shledala funkční řádné vedení dokumentace školy, v souladu s platnou legislativou a příkladný průběh výuky podle učebních plánů č. j. 18418/95.⁴⁵

V následujícím školním roce taneční škola stále funguje v pronájmu, stavba nové budovy se už však pomalu chýlí k závěru a vedení i žáci školy se již těší do krásných nových prostor. Bohužel tento školní rok přinesl i jednu velmi smutnou událost. V červnu roku 1997, krátce po zjištění vážné nemoci, zemřela zakladatelka Szuš- taneční, s.r.o. a významná osobnost jesenického okresu Marta Jurková. Její dcera Lada se tak ocitla v těžké situaci. Ve svých dvaceti třech letech musela najednou zvládnout vedení celé školy a zajistit výuku téměř 200 žákům. Nutno podotknout, že se tohoto úkolu zhostila obdivuhodně a škola nadále úspěšně fungovala a funguje až do dnešních dnů.

V září roku 1998 zahajuje Szuš-taneční výuku v nové dvoupatrové budově, prozatím však v přízemní části. Druhé patro a okolí školy jsou stále ještě ve

⁴⁵ výroční zpráva Szuš- taneční, s.r.o.

stavebním procesu. Od školního roku 1998/99 nastupuje na pozici učitelky Pavla Šebíková, bývalá žákyně M. Jurkové, absolventka Státní konzervatoře v Ostravě, s čtyřletou pedagogickou praxí na ZUŠ v Mohelnici. Ředitelkou školy se stává Lada Jurková, toho času s šestiletou pedagogickou praxí v tanečním oboru. Škola nadále realizuje učební plány pro ZUŠ schválené MŠMT ČR ze dne 1. září 1995 pod č. j. 18.418/95 s účinností od 1. září 1995 a učební osnovy pro taneční obory ZUŠ schválenými MŠMT ČR č. j. 20 876/80-35 pro přípravné studium, č. j. 11 393/81-35 pro základní studium na I. stupni a č. j. 14 466/85-35 pro základní studium na II. stupni. Školu navštěvuje 210 žáků. Na základě proběhlé inspekce dne 17. března 1998 provedené ze strany ČSI s námětem řízení školy, podmínky a průběh výchovně vzdělávací činnosti, byla škola ve sledovaných ukazatelích ohodnocena jako nadprůměrná. V průběhu roku se děti účastnily celkem 24 vystoupení. Kromě účinkování na plesech, velikonočních oslavách nebo místního běžeckého memoriálu, reprezentovala škola také v zahraničí, a to v italském městě Ivrea kde se konal festival oslavy pomerančů, tzv. Pomerančová bitva, ve Francii na květinovém festivalu v Nice, nebo na letních slavnostech ve francouzském Cannes.

Od počátku vzniku školy vedení velmi citlivě vnímá potřeby a zájmy žáků. Ve školním roce 1999/2000 na základě velké poptávky o taneční odvětví, která nebyla v souladu s osnovami MŠMT ČR, zakládá Lada Jurková při Szuš- taneční také Taneční studio Lady Jurkové. Ve studiu měly děti možnost navštěvovat Cvičení pro děti, určené dětem od pěti do deseti let, dále Americký clogging, Disco dance, Orientální tanec a Soubor roztleskávaček. Hned při otevření těchto tanečních zaměření studio zaznamenalo velký příliv žáků, výuka začala probíhat i ve druhém patře budovy taneční školy, které bylo v únoru roku 2000 dostavěno. V druhé polovině školního roku zavítala TPS dvakrát do Francie. V dubnu soubor navštívil Vimoutiers a Merville, v květnu St. Quentin.

Ve školním roce 2000/2001 a 2001/2002 nebylo Ladě Jurkové Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy uznáno vzdělání pro funkci ředitele ZUŠ, a tak ji nemohla oficiálně vykonávat. Z toho důvodu papírově v těchto letech zastupuje pozici ředitelky školy Pavla Šebíková, prakticky ale školu nadále vedla Lada Jurková. Novou pedagogickou posilou se stala Lenka Bachová, učitelka tělesné výchovy s několikaletým aktivním zájmem o tanec, která od školního roku 2001/2002 vyučovala pouze v Tanečním studiu a ve školním roce 2002/2003 také

v Szuš-taneční. Žákyně TPS měly opět možnost procestovat Francii, konkrétně města Fleurement v dubnu 2001 a Albi v únoru 2002.

Ve školním roce 2002/2003 oznámila Pavla Šebíková svůj odchod ze školy, 30. listopadu 2002 rozvazuje pracovní poměr na Szuš- taneční v Jeseníku a začíná působit v Brně. Na její místo byla přijata Zuzana Fritscherová, absolventka TO u M. Jurkové, která ze zdravotních důvodů nedokončila studium tanečního oboru na Státní konzervatoři v Ostravě. Dne 1. prosince 2002 Ministerstvo školství Ladě Jurkové uznává aprobaci a vzdělání pro výkon ředitelky ZUŠ a tak se opět stává oficiální ředitelkou školy. V tomto školním roce studovalo na Szuš- taneční 201 žáků. Paní ředitelka hodnotí situaci na škole jako výbornou, *„učitelky své vzdělání doplňují absolvováním dalších tanečních kurzů, kde získávají nové motivace, způsoby výuky a vedení dětí, což se projevuje zájmem dětí o školu a vždy kladným hodnocením veřejných vystoupení.“*⁴⁶ Dne 7. června 2003 úspěšně absolvovalo 7. ročník I. stupně devět žákyně s vyznamenáním a 4. ročník II. stupně tři žákyně rovněž s vyznamenáním. Na ostravskou konzervatoř byla do tanečního oboru přijata žákyně Kristýna Procházková. V tomto školním roce zaznamenaly velký úspěch mažoretkové soubory školy a také soubor roztleskávaček tanečního studia, které se po absolvování kol na krajské a státní úrovni probjovaly až na Mistrovství Evropy v mažoretkovém sportu v Opole, kde získaly 1. a 2. místo a staly se tak Mistry a Věcemistry Evropy. Řadu ocenění děti přivezly také ze soutěže „O Mistrovickou tanečnici“ pořádané v Jablonné nad Orlicí, kde například žáci 3. a 4. ročníku Szuš-taneční získaly 3. místo se skladbou Twist. V průběhu roku se děti účastnily celkem 31 veřejných vystoupení a čtyř zahraničních zájezdů do Francie, Itálie, Španělska a Slovenska. Pro nadcházející školní rok bylo přijato 43 nových žáků.

V následujícím školním roce vedení ukončuje pracovní poměr s Lenkou Bachovou pro závažné porušení pracovní kázně, na její místo 2. ledna 2004 nastupuje Kamila Sroková, která v letech 1993-2004 vedla taneční kroužek pod Tělovýchovnou jednotou Spartak Mikulovice a je cvičitelkou rytmické gymnastiky 2. a 3. třídy. Také v tomto školním roce se škola významně podílela na kulturním dění nejen Jesenicka. Z celkem dvaatřiceti vystoupení jich bylo několik v Jeseníku, například při uzavírání lázeňské sezóny, na stužkovacím plese Obchodní akademie,

⁴⁶ výroční zpráva Szuš- taneční, s.r.o.

na plese Hotelové školy, na stužkovacím plese Gymnázia Jeseník. Mimo okres pak děti vystupovaly v Praze na Miss Sport, na pražských Dnech Jesenicka, v Olomouci na volbě miss Supergirl, kterou natáčela také TV Prima. Mažoretková skupina starších děvčat společně s DO Haná Uničov zavítala do italského města Giulianova, francouzského St´Tropez, Charenton le Pont a Cannes. Velmi dobré výsledky přivezly soubory ze soutěží. Na Mistrovství Evropy v mažoretkovém sportu v Bratislavě získaly pod vedením Lady Jurkové a Kamily Srokové 1., 4., 5. a 6. místo. V soutěži „O Mistrovickou tanečnici“, konané 17. dubna v Jablonném nad Orlicí, získaly děti tanečního studia 1. místo za americký clogging v choreografii L. Jurkové, 1. místo za orientální tanec v choreografii Z. Fritscherové a děti z 5. ročníku Szuš- taneční 1. místo za skladbu Amélie, opět v choreografii Z. Fritscherové.

Dne 1. září 2004 zakládá škola pobočku v Mikulovicích, kde zajišťuje výuku Kamila Sroková. Zároveň vedení školy ukončuje činnost Tanečního studia. Paní ředitelka využívá možnosti vyučovat daná taneční odvětví v předmětu taneční praxe, všechny děti jsou převedeny pod Szuš-taneční a k oblíbeným tanečním žánrům jim přibýly také povinné předměty klasický tanec, lidový tanec a současný tanec. V tomto školním roce škola oslavila významné jubileum, 10. let výročí založení školy. K příležitosti oslav připravil pro veřejnost pedagogický sbor malý pohádkový balet o tom „Jak zvítězilo dobro nad zlem“. Balet měl tři dějství, na jeho scénáři, choreografii, kostýmech, kulisách, hudbě pracovaly učitelky téměř dva roky. Nejtěžším úkolem bylo zapracovat do děje všechny žáky školy, od nejmenších po nejstarší a vše vytvořit na míru jesenického Divadla Petra Bezruče. Jak poznamenala p. ředitelka ve vlastním hodnocení školy, „*úspěch byl obrovský, balet jsme museli pro velký zájem opakovat, v tisku se objevily děkonné články k naší práci.*“⁴⁷ Celkový počet dětí ve školním roce 2004/2005 je 236. Ke studiu na konzervatoři v Ostravě úspěšně vykonala přijímací zkoušky Petra Hájková ze třídy Z. Fritscherové. Dne 14. června 2005 odabsolvovalo s vyznamenáním sedm žákyň 7. ročníku I. stupně a jedna žákyně 4. ročníku II. stupně. Velmi kvalitní vedení souborů K. Srokovou zajistilo opět postup až na Mistrovství Evropy v polském Opole, odkud škola dovezla 2. a 5. místo. Dále děti svým vystoupením zpestřily barmanskou show v Lázních Jeseník, utkání žáků ve sportovní hale nebo Festival dechových orchestrů v Jeseníku. TPS se

⁴⁷ vlastní hodnocení Szuš-taneční, s.r.o. p. ředitelkou Ladou Stejskalovou

pod vedením L. Jurkové podívala do italských měst Řím a Verona, na Sardinii nebo do francouzského města Grasse a Valreas.

Pro školní rok 2005/2006 bylo po vykonání přijímacích zkoušek, kdy u dětí byly ověřovány fyziologické dispozice, rytmus, tanečnost a intonace, přijato 36 nových žáků. Ve dnech 9.-11. září 2005 se konalo Mistrovství Evropy v mažoretkovém sportu v Opoli, kde žáci získali jedno 1., tři 2., 3., 6. a 8. místo. Tak jako každým rokem škola pořádala velmi úspěšná vystoupení v Divadle Petra Bezruče v Jeseníku, kde se děti představily na jarním a absolventském koncertě. Obě představení sklidila velmi kladný ohlas u diváků. Za I. stupeň absolvovaly čtyři žákyně, ve II. stupni jedenáct žákyň s vyznamenáním. Absolventka II. stupně Veronika Weiserová úspěšně vykonala konkurz do brněnské taneční skupiny Beat Up, kde byla přijata rovnou do nejvyšší úrovně. Pedagogové školy se zúčastnili dalších vzdělávacích seminářů, Kamila Sroková absolvovala seminář moderního tance v Luhačovicích, Zuzana Fritscherová seminář klasického a moderního tance u rakouské tanečnice a choreografky Niny Kripas, který se pořádal v Brně. V průběhu školního roku žáci účinkovali na řadě veřejných vystoupení a šesti zahraničních zájezdech, například ve Francii, Polsku nebo Itálii. Vysokou úroveň souboru TPS potvrzuje pozvání do Hong Kongu v únoru 2006, na oslavy čínského nového roku. Každoročně na tuto slávu čínští pořadatelé hledají nejlepší taneční, akrobatické nebo jinak zajímavé soubory z celého světa. V roce 2006 zde účinkovalo 38 skupin světa, z toho pouze tři soubory z Evropy. Jedním z nich byla TPS. Celou událost snímalo několik čínských televizí. V tomto školním roce také všechny děti taneční školy vystupovaly s baletní pohádkou „Jak dobro zvítězilo nad zlem“, která se hrála pro MŠ, ZŠ a nižší Gymnázium jako výchovné představení. Na základě rozhodnutí bratra Lady Jurkové, který byl ze zákona vlastníkem poloviny budovy taneční školy, proběhl prodej horního patra této budovy. Po provedení drobných stavebních úprav, kdy došlo k vytvoření vlastního vchodu a tím pádem k úplnému oddělení od zbytku budovy, si ve vrchním patře vytvořila sídlo jesenická firma.

V roce 2006/2007 Kamila Sroková odchází na mateřskou dovolenou. Jako zástupná síla je přijata pedagožka MŠ Gabriela Halodová pro výuku dětí na pobočce v Mikulovicích a bývalé absolventky Szuš-taneční Markéta Blahutová a Veronika Weiserová pro výuku jesenických dětí. Zuzana Fritscherová absolvovala seminář moderních technik Horton, jazz a Limon u Davida Strnada v Hradci Králové,

seminář moderního tance vedený tanečnicí Lenkou Vágnerovou a společně s K. Srokovou seminář irského stepu u Terezy Bernardové. Místo amerického cloggingu se tak začíná na škole vyučovat irský step. Školu navštěvovalo 204 žáků. Dne 13. června 2007 absolvovaly čtyři žákyně 7. ročníku I. stupně a čtyři žákyně 4. ročníku II. stupně. Soubory školy opět obsadily první příčky na Mistrovství Evropy v Opoli. Žáci se účastnili celkem patnácti veřejných vystoupení a pěti zahraničních zájezdů. Pořadatelé čínského nového roku byli s úrovní TPS tak spokojeni, že skupina dostala opět pozvání do Hong Kongu a děvčata podruhé odcestovala do jiného světadílu, kde měla za úkol připravit hodinový program před zahájením Championship cheerleaders.

V následujícím školním roce je K. Sroková stále na mateřské dovolené, Markétu Blahutovou nahrazuje další absolventka Szuš-taneční Denisa Palicová, ostatní zastupující učitelky zůstávají. Zuzana Fritscherová úspěšně vykonala přijímací zkoušky na Janáčkovu Akademii Múzických Umění v Brně pro pětiletý magisterský studijní obor taneční pedagogiky. Dále se účastnila semináře klasické taneční techniky v Praze a metodického semináře lidového tance v Hradci Králové. Gabriela Halodová absolvovala metodiku cviků pro nejmenší v Olomouci u Hany Volfové a seminář s názvem Hrajeme si se zvuky a tóny pod vedením lektorky Evy Hurdové. Na škole studovalo 189 dětí, z toho dvě absolventky I. stupně a pět žákyň absolvujících na II. stupni. Vedení TPS se ujímá Z. Fritscherová, skupina v tomto školním roce vycestovala společně s DO Haná Uničov do San Francesca v Itálii a francouzských měst Le Mans, Bourg La Reine a Entrepagny. Žáci svým vystoupením obohatili program na řadě kulturních akcí.

Vedení taneční školy se snaží neustále zdokonalovat podmínky a prostředí pro výuku. Klade se důraz na pěkné, čisté a harmonické prostředí, neboť podle slov p. ředitelky „ *pouze v takovém prostředí můžeme podchytit a rozvinout taneční nadání dětí a probudit smysl pro krásu tance.*“⁴⁸ V areálu školy byl přistaven venkovní zpevněný povrch, který využívají především soubory k nácvičce soutěžních skladeb a tanečních čísel prezentovaných venku. Pravidelně každým rokem v období hlavních prázdnin se ve všech prostorách školy provádí opravy, líčení a modernizace prostor. Před začátkem školního roku 2007/2008 byl z důvodu narůstajícího

⁴⁸ vlastní hodnocení Szuš-taneční, s.r.o. p. ředitelkou Ladou Stejskalovou

kostýmového vybavení rekonstrukcí zprovozněn druhý sklad kostýmů, natírala se okna a bílila šatna, která se také vybavila novým kobercem.

Školní rok 2008/2009 začal výukou v nově opraveném a vyličeném tanečním sále, okna byla vybavena novými žaluziemi. Soubory tradičně dosáhly pod vedením K. Srokové vynikajících výsledků na soutěžích, nejstarší dívky získaly titul II. Vicemistryně ČR a Vicemistryně Evropy v mažoretkovém sportu. V listopadu se Z. Fritscherová účastnila víkendového soustředění se zaměřením na techniku Chosé Limóna u Joesa Alegada, Kamila Sroková absolvovala seminář akreditovaný MŠMT ČR Aerobic pro děti předškolního a mladšího školního věku, Gabriela Halodová, která i po nástupu K. Srokové po mateřské dovolené stále vyučovala na pobožce v Mikulovicích, absolvovala v březnu seminář Lidové zvyky a jejich význam při práci s dětmi a v dubnu školení na téma Image vaší školy a evaluace školy, vedeném inspektorkou ČSI PaedDr. Libuší Vrbovou. Ředitelka Lada Jurková (provdaná Stejskalová) ve výroční zprávě udává, že „*výsledky školy jsou jasně viditelné při akcích pořádaných školou, při veřejných vystoupeních v ČR i v zahraničí, na soutěžích. Ve všech odvětvích jsou rodiči, veřejností a porotou hodnoceny kladně. Podmínky vzdělávání a ekonomické zdroje jsou tak při práci s dětmi výborně a bezzbytku zúročeny.*“⁴⁹ Žáci se představili celkem na šestnácti veřejných vystoupeních, TPS účinkovala v Polsku a italském San Remu.

Ve školním roce 2009/2010 byla ke studiu na Státní konzervatoři v Ostravě přijata žákyně Marie Chocholová ze třídy Z. Fritscherové. Žáci se prezentovali na devatenácti veřejných akcích, například na stužkovacím plese Hotelové školy a Obchodní akademie, při slavnostním otevření nově zrekonstruovaného jesenického náměstí, na zahájení lázeňské sezóny v Priessnitzových léčebných lázních nebo na Festivalu mladých umělců v Polsku. Z. Fritscherová po dohodě s hlavním dirigentem a vedoucím orchestru Tomášem Uhlířem a se souhlasem p. ředitelky Lady Stejskalové obnovuje spolupráci s DOM ZUŠ Jeseník. Prvním společným vystoupením TPS a orchestru je koncert pořádaný k 60. výročí založení jesenické ZUŠ. Oba soubory tak navázaly na původní úspěšnou spolupráci v minulých letech. S DO Haná Uničov vyjely žákyně do italské Giulianovi a společně s DOM Jeseník na festival do Bulharska.

⁴⁹ vlastní hodnocení Szuš-taneční, s.r.o. p. ředitelkou Ladou Stejskalovou

Před začátkem dalšího nadcházejícího školního roku proběhla rekonstrukce sociálního zařízení, vyměnilo se obložení a dlažby do veselých teplých barev, zprovoznila se sprcha, přistavělo třetí WC, pořídila se nová zrcadla. Rekordní počet žáků donutil vedení využívat pronajatých prostor. Vyjednává se také o posílení pedagogického sboru. Ve školním roce 2010/2011 žáci reprezentovali na celkem devatenácti tuzemských akcích a čtyřech zahraničních zájezdech. Soubory získali šestnáct titulů ve čtyřech postupových kolech soutěže v mažoretkovém sportu. Na Absolventském koncertě školy v Divadle Petra Bezruče se s velkým úspěchem představilo deset absolventek I. stupně a jedna absolventka II. stupně. Na základě nové školské reformy začíná pedagogický sbor aktivně pracovat na tvorbě ŠVP, formuluje zaměření a vize školy, zamýšlí se nad otázkou výjimečnosti školy, podává návrhy výchovných a vzdělávacích strategií. Nová školská reforma umožňuje rozšíření studijních zaměření a tím uspokojení zájmu dětí o různá taneční odvětví.

Ve školním roce 2011/2012 se vnitřní prostory pyšní nově pořízeným vybavením. V celém objektu došlo k výměně oken, vestavěl se systém účinného topení, odvlhčování a větrání, stěny místností byly pokryty originální malbou, modernizoval se vzhled a vybavení šatny a tanečního sálu. Od 1. září 2011 je administrativní práce urychlena a zpružněna novou pracovní silou, asistentkou ředitelky. Také pedagogický sbor je posílen. Na místo učitelky nastupuje bývalá absolventka Szuš-taneční Markéta Radová. Dokončují se práce na tvorbě ŠVP, Z. Fritscherová a K. Sroková se zúčastnily školení ŠVP v Olomouci, vše se připravuje na zavedení nového vzdělávacího programu do praxe. Škola nadále spolupracuje s Městským kulturním zařízením v Jeseníku, zajišťuje taneční program při významných slavnostech, při zahájení lázeňské a turistické sezóny v Lázních Jeseník, při tematických pořadech (Mikuláš, Den dětí atd.), spolupracuje se ZUŠ Jeseník, SZUŠ výtvarnou, ZŠ, vyjíždí za hranice ČR.

Ve školním roce 2012/2013 byla zahájena výuka podle nově vytvořeného Školního vzdělávacího programu. *„Soukromá základní umělecká škola nadále poskytuje v oboru tance základní umělecké vzdělání žákům ve věku pět až osmnáct let. Tato skutečnost je významná zejména v kontextu s absencí výuky tohoto oboru na jiných ZUŠ v okrese Jeseník. Má stabilní, velmi dobré výsledky, které dosahují nejvyššího uznání. Každoročně pořádá řadu vystoupení. Plní nezastupitelnou úlohu v aktivním využití volného času dětí a mládeže. Je jediným zařízením, které*

*kvalifikovaně připravuje žáky k dalšímu odbornému studiu. Významně obohacuje kulturní život měst a obcí. Svými mnohými aktivitami přesahuje rámec okresu a ČR, reprezentuje i v zahraničí.*⁵⁰

⁵⁰ výroční zpráva Szuš-taneční, s.r.o.

2. Taneční pedagogika v České republice

2.1 Systém vzdělávání tanečních pedagogů ZUŠ

Přestože struktura základního tanečního vzdělávání dětí je v České republice svou propracovaností na vysoké úrovni, vzdělávání tanečních pedagogů pro tento typ škol má v naší zemi značné mezery.

V Zákoně o pedagogických pracovnících škol a školských zařízení č.563/2004 Sb. ze dne 24. září 2004, s účinností od 1. ledna 2005 se udává:

HLAVA 2, DÍL 2 § 10

Učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři

(1) Učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů základní umělecké školy jen pro výuku v základní umělecké škole,

c) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů studijního oboru zaměřeného na hru na hudební nástroj nebo na sólový zpěv jen pro výuku těchto předmětů v základní umělecké škole,

d) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů

všeobecně-vzdělávacích předmětů studijního oboru zaměřeného na výtvarnou výchovu jen pro výuku výtvarného oboru v základní umělecké škole,

e) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání konzervatoře¹), který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu,

f) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky,

g) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením odpovídající části vzdělávacího programu konzervatoře a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky, nebo

h) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky.

(2) Ředitel základní umělecké školy, střední školy a konzervatoře může v odůvodněných případech rozhodnout, že upouští od předpokladu splnění odborné

kvalifikace u učitele uměleckého předmětu, který vykonává umělecko-pedagogickou činnost, pokud je nebo byl výkonným umělcem⁷). Rozhodnutí musí být vydáno písemnou formou. Tímto rozhodnutím se pro pracovníprávní účely považuje předpoklad odborné kvalifikace učitele na dané škole za splněný.⁵¹

Zákon přesně definuje problematiku vzdělávání pedagogů uměleckých škol, upřesňuje kdo je pedagogický pracovník a jakou odbornou kvalifikaci je nutné získat pro uměleckou pedagogickou činnost. Otázkou však zůstává, jak dochází k naplnění tohoto zákona v praxi, zda jsou v současném systému vzdělávání tanečních pedagogů podmínky a možnosti pro získání potřebných znalostí a odbornosti.

Aby splnil zájemce o taneční pedagogiku dané požadavky zákona, musí v podstatě projít stejným vzděláním jako interpret tanečního umění, čili budoucí profesionální tanečník. A to buď studiem na střední odborné škole, nebo vysokoškolským studiem příslušného oboru. Středoškolské vzdělání ukončené absolutoriem zaručující znalost pedagogického minima poskytují v našem vzdělávacím systému konzervatoře, tři státní s dlouholetou tradicí, jedna státní se speciálním zaměřením na současné taneční umění a dvě soukromé, vzniklé po roce 1989.

Taneční konzervatoř hl. m. Prahy, Taneční konzervatoř Brno a taneční oddělení Janáčkoví konzervatoře a Gymnázia v Ostravě vychovávají taneční profesionály se zaměřením především na klasický tanec, výuka je také doplněna o předměty moderních technik, lidového tance, scénickou praxi a humanitní předměty. Studium je osmileté, žáci jsou přijímáni z 5. tříd základní školy, výjimečně nadaní žáci mohou být po vykonání rozdílových zkoušek přijati i do vyššího ročníku. Školy poskytují střední odborné vzdělání ukončené maturitou nebo vyšší odborné vzdělání zakončené absolutoriem, které opravňuje k umělecké činnosti v profesionálních tanečních souborech i umělecko pedagogické činnosti na Základních uměleckých školách. Povinnou součástí absolventských zkoušek je mj. zkouška z umělecko-pedagogické přípravy, která předpokládá znalosti z oblasti pedagogiky, psychologie, didaktiky, metodiky klasického, lidového, moderního tance a taneční gymnastiky.

⁵¹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Odlišným typem konzervatoře je Konzervatoř Duncan centre, která vznikla v září roku 1992 na základě koncepce Evy Blažíčkové a je zařazena do sítě státních škol Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Je to jediná konzervatoř v ČR, která se systematicky zaměřuje na vzdělání v oblasti současného tanečního umění a tanečního divadla. Studenti jsou přijímáni z 9. tříd, po dokončení základní školní docházky.

„Výukový program Konzervatoře Duncan centre je sestaven tak, aby její absolventi byli připraveni uplatnit se jako profesionálové v oblasti tance a to ve všech směrech, které soudobý tanec nabízí. Absolventi Konzervatoře Duncan centre, mohou působit dle svého zaměření jako výkonní taneční umělci, choreografové, taneční pedagogové, i jako arteterapeuti. Cílem konzervatoře je vychovávat všestranné umělce. Po skončení prvních čtyř let studia mají studenti možnost složit maturitní zkoušku a získat tak vysvědčení o ukončení středoškolského vzdělání. Poté následuje pátý a šestý ročník, kde je prohlubována profesní příprava. Úspěšné dokončení celého šestiletého programu Konzervatoře Duncan centre, vede k získání absolutoria. Absolutorium je osvědčení o absolvování vyššího odborného vzdělání, získávají také pedagogické vzdělání v oboru a mohou proto působit jako taneční pedagogové. Absolutorium znamená získání titulu diplomovaný specialista (DiS.).“

52

V roce 1993 byla založena a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR zařazena do rejstříku škol Taneční konzervatoř I. V. Psoty v Praze, s.r.o. Žáci jsou přijímáni z 5. tříd základních škol. Osmileté studium má za cíl vychovat profesionály v oblasti tance, kteří nacházejí uplatnění jako taneční interpreti nebo pedagogové tanečního oboru.

Další střední odbornou školou je Taneční centrum Praha- konzervatoř o.p.s., jejíž oficiální vznik se datuje k roku 1997, ale historie školy sahá až do roku 1948, kdy byl založen Vysokoškolský umělecký soubor.

Od roku 1984 fungoval tento soubor pod záštitou Univerzity Karlovy jako Taneční centrum UK, od školního roku 1993 funguje škola se statutem nezávislá konzervatoř a reorganizací v roce 1997 byla Taneční konzervatoř o.p.s. zařazena do

⁵² <http://www.duncanct.cz/studium.html>

rejstříku škol.⁵³ Škola poskytuje standartní vzdělání všeobecného typu a současně úplné střední a vyšší odborné taneční vzdělání. Ke studiu jsou přijímáni žáci po ukončení 5. třídy základní školy, výjimečně nadaní žáci mohou být přijati i ve vyšším věku.

Absolventi všech zmíněných středních odborných škol jsou také dostatečně připraveni pro vykonání přijímacích zkoušek na umělecké vysoké školy, které nabízejí mimo jiné obor Pedagogika tance. Jsou to Katedra tance na Hudební akademii múzických umění v Praze a Ateliér taneční pedagogiky na Divadelní fakultě Janáčkově akademie múzických umění v Brně.

Na katedře tance HAMU se taneční pedagogika studuje v bakalářském a navazujícím magisterském studijním programu ve třech specializacích: Moderní tanec, Klasický tanec a Lidový tanec. „*Obor vychovává taneční pedagogy pro všechny stupně tanečního školství, taneční studia a divadelní taneční soubory, případně repetitory divadelních souborů.*“⁵⁴ Studium je možné pouze denní formou.

„*Ateliér taneční pedagogiky JAMU poskytuje vysokoškolské vzdělání v oboru pedagogiky tance. Rozsah učebních plánů umožňuje vychovávat pedagogy pro základní umělecké školy (kteří by odborně vedli zájmovou činnost a bezchybně rozvíjeli taneční nadání dětí), taneční konzervatoře (jako hlavní instituce pečující o výchovu aktivních tanečníků) a vysoké školy, divadla, soubory. Po odborné stránce si absolvent osvojí rozsah teoretických vědomostí a plný rozsah praktických dovedností v klasickém, moderním a lidovém tanci a taneční gymnastice. Osvojí si poznatky z předmětů teoretického, historického a estetického charakteru. Studium taneční pedagogiky je koncipováno jako pětileté kombinované studium magisterské.*“⁵⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že potenciální zájemce o profesi tanečního pedagoga na ZUŠ měl dosud pouze dvě možnosti. A to buď rozhodnut se pro toto povolání již v útlém věku a v 5. třídě základní školy vykonat přijímací zkoušky na některou z uvedených konzervatoří, popřípadě v 9. třídě na konzervatoř Duncan centre a absolvovat tak stejně náročnou fyzickou přípravu jako budoucí profesionální tanečník divadelního typu, nebo se po absolvování jiné střední školy přihlásit ke

⁵³ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.195

⁵⁴ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010, str.198

⁵⁵ <http://difa.jamu.cz/obory-a-ateliery/atelier-tanecni-pedagogiky.html>

studiu na zmíněné vysoké školy a absolvovat tak rovněž velmi důkladnou a odbornou přípravu na povolání tanečního pedagoga, avšak pro všechny stupně uměleckých škol. V našem školském systému zcela chybí státní střední odborná nebo vyšší škola, která by přímo vzdělávala taneční pedagogy pro zájmovou oblast tanečního vzdělávání, ať už jsou to pedagogové ZUŠ, učitelé v Centrech volného času, v Domech dětí a mládeže, v soukromých tanečních školách, studiích apod. V současné praxi je situace taková, že učitelem na základní umělecké škole se stává absolvent konzervatoře, který z fyzických či jiných osobních důvodů již nemůže vykonávat profesy aktivního tanečníka, nebo osoba mnoho let aktivně činná v oblasti tance, avšak bez potřebné aproby, kterou jí může udělit ředitel pro danou ZUŠ na základě doložené aktivní umělecké činnosti (viz poslední odstavec zákona č.563/2004 Sb.).

Jedinou školou, která se snažila doplnit mezeru ve vzdělávacím systému pedagogů je soukromá konzervatoř Taneční centrum Praha, která má v nabídce čtyřletý vzdělávací model ukončený absolutoriem v oboru tanec a umělecko-pedagogická příprava. Studium je denní, s diferencovaným plánem a je bráno jako doplňkové studium eklektické taneční výchovy a metodiky výuky tanečních technik.

Od ledna roku 2014 však vstupuje v platnost nový školský zákon, podle něhož bude podmínkou pro vykonávání pedagogické praxe na ZUŠ vysokoškolské vzdělání, tudíž absolutorium z konzervatoře, ani doplňkové studium v TCP nebude dostačující. V publikaci Tanec v České republice se udává, že na základních uměleckých školách působí 450 učitelů, z toho 150 nemá vysokoškolské vzdělání. Pro všechny tyto pedagogy tedy již brzy nastane otázka, jak získat potřebný stupeň kvalifikace. V knize Tanec v České republice se dále autoři zmiňují o vzniku oboru Taneční propedeutika na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze, který by podle autorů řešil současnou nedostačující a patovou situaci v oblasti vzdělávání tanečních pedagogů. HAMU v současnosti nabízí kurz Taneční propedeutiky. Z informačního serveru fakulty se dozvídáme, *„že osvědčení o absolvování kurzu, nenahrazuje osvědčení o jakékoliv formě vyššího nebo vysokoškolského studia, studium DVPP(Další vzdělávání pedagogických pracovníků) neposkytuje žádný stupeň pedagogického vzdělání. Osvědčení bude pouze dokladem pro příslušné ředitele škol, případně ŠÚ a ČŠI, že si jejich pedagog zvyšuje svoji odbornou kvalifikaci. Absolventům tohoto studia s výbornými výsledky bude umožněno,*

v případě zájmu, vykonat rozdílové zkoušky a přestup do 3. ročníku řádného bakalářského studia, které je uzavřeno bakalářskou zkouškou.“⁵⁶ Cílem projektu je umožnit zájemcům s pedagogickým vzděláním osvojení si alespoň základních technik a výrazových prostředků taneční a pohybové výchovy s metodikou výuky. Čtyřsemestrální studium zahrnuje předměty rytmická a pohybová výchova s metodikou, pedagogický proseminář, tělo v pohybu s metodikou, ontogeneze s metodikou, didaktika, metodika a pedagogický seminář klasického tance, moderního tance a lidového tance, taneční improvizací metody s metodikou, pohybově dramatické vztahy, taneční kompozice, kineziologie, hlasová výchova, spolupráce s korepeticí, práce s hudbou, úvod do dějin a teorie hudby, úvod do pedagogiky a psychologie, vývojová psychologie, přehled evropských dějin tance a baletu.⁵⁷ Kurz tedy řeší situaci těch uchazečů, kteří absolvovali vysokou školu jiného pedagogického zaměření než uměleckého a chtějí si doplnit kvalifikaci o znalost tanečních předmětů. Stále to však neřeší situaci pedagogů, kteří již působí v praxi a mají pouze absolutorium z konzervatoře. Vedení HAMU však potvrzuje, že v současné době běží pilotní projekt, který bude končit v lednu 2014, a na základě zhodnocení výsledků budou realizovány další studijní programy.

Je škoda, že dnes stále nedokážeme navázat na systém, který byl vypracován a rozvinut již v 30. letech minulého století, kdy byly vytvořeny Ministerstvem zdravotnictví a tělesné výchovy a Ministerstvem školství a národní osvěty Státní tělovýchovné kurzy, probíhala odborná školení pedagogických pracovníků a semináře rytmiky, na základě kterých byla zavedena státní zkouška z rytmiky a gymnastiky, po jejímž vykonání byl zájemci udělen certifikát opravňující k pedagogické činnosti v oblasti tance, rytmiky a gymnastiky. V současné době se kladou stále větší nároky na kvalifikaci pedagogů, ale není jim umožněno řádně jí dosáhnout. Dosavadní vzdělávací instituce také opomíjejí zařadit do svého vzdělávacího programu specifické předměty pohybové výchovy dětí ve věku od pěti do deseti let, jako je např. Tvořivá taneční pedagogika, Rozvíjení kreativní osobnosti dítěte, Taneční výchova dětí předškolního věku apod., přesto že tyto znalosti jsou nezbytné pro pedagogy působící v zájmových uměleckých zařízeních.

⁵⁶ <http://www.hamu.cz>

⁵⁷ <http://www.hamu.cz>

2.2 Osobnost pedagoga tance

Osobnost pedagoga má ve vyučovací a výchovné práci, rozhodující a hlavní úlohu. Ovlivňuje nejen úroveň vzdělání žáka, ale má vliv také na jeho duševní rozvoj a formování osobnostní stránky. Z toho důvodu jsou kladeny nároky na odborné i charakterové kvality pedagoga, musí splňovat potřebnou míru teoretických i praktických znalostí a dovedností. Důležitý je mnohostranný rozvoj učitele a určitá dávka talentu pro pedagogickou činnost.

Předpokladem vlivu na žáky je autorita učitele, která je v ideálním případě přirozená, vyplývající z jeho lidských kvalit. Má-li pedagog pozitivní vztah ke svému předmětu, dokáže-li vytvořit příznivou atmosféru ve třídě, je-li spravedlivý, dostatečně trpělivý, čestný, upřímný, zásadový ve svých morálních postojích, pevný v názorech, dokáže-li uplatnit demokratický přístup k žákům, má-li schopnost řešit rozpory a má-li smysl pro humor, pak je žáky přirozeně respektován a uznáván. Nepostradatelné jsou komunikační schopnosti a s tím související správné vyjadřování, dobrá orientace v oboru, ale také všeobecný rozhled. Důležitou vlastností úspěšného učitele, je jeho citová stabilita. Neměl by se nechat vyprovokovat nevhodným chováním žáků, problémy by měl řešit s klidem a profesionálním odstupem, ať už se jedná o řešení konfliktů ve třídě, o komunikaci s rodiči žáků nebo o neočekávané události. Dobrý pedagog je svým vystupováním pro žáky vzorem, osobní příklad učitele a charisma jeho osobnosti jsou ve vyučovacím procesu nenahraditelné.⁵⁸

Podle souhrnu vlastností, charakterových znaků a dispozic se rozeznává několik typů pedagogů. Tato typologie však není jednotná, neboť jednotliví psychologové a vědci se zaměřují na různé stránky lidské osobnosti a tak vzniklo několik systémů odlišných typologií. Jako příklad můžeme uvést typologii osobnosti učitele podle W. O. Döringa, který ve svých tezích vycházel ze všeobecné typologie osobnosti Eduarda Sprangera, německého filozofa, psychologa a také pedagoga. Döring rozeznává šest typů osobnosti pedagoga:

1. estetický typ - převažuje iracionální myšlení nad racionálním, využívá intuici, fantazii a cit, dokáže se vcítit do osobnosti žáka, kterou spoluutváří, důležité

⁵⁸ Vondrová Jarmila, Vliv psychiky na taneční výkon žáků a studentů, Brno 2007

jsou pro něj hodnoty estetického typu (krása, harmonie, symetrie)

2. ideový typ - drží se určité idey, vychovává žáka podle svých představ, veškeré své myšlení a konání posuzuje z hlediska smyslu života, bývá spolehlivý, vážný, uzavřený

3. sociální typ - vyznačuje se láskou k lidem, třída ho zajímá jako celek, nezaměřuje se pouze na jednotlivce, záleží mu na výchově žáků ze společenského hlediska, není příliš náročný, spokojí se i s nižšími znalostmi, dovednostmi a vědomostmi svých žáků, je tolerantní, vstřícný, u žáků bývá oblíbený

4. teoretický typ - nezabývá se osobností žáka, jde mu především o vědomosti a vyučovaný předmět, je velmi náročný na dosažené vědomosti a znalosti žáků, ve svých studentech budí obavy, bývá aktivní ve vědecké činnosti, často také publikuje

5. ekonomický typ - pohlíží na výuku z hlediska užitečnosti a efektivnosti, má propracovaný metodický systém, žáky vede k samostatnosti, teorie a fantazie pro něj nejsou podstatné

6. mocenský typ – agresivnější typ učitele, má tendenci prosazovat především svoji osobnost, důležitá je pro něj moc nad žáky, kteří se ho často bojí, vyznačuje se velkou náročností a kritičností⁵⁹

V praxi je ovšem málokterý pedagog natolik vyhraněný, aby ho bylo možné přesně přiřadit k určitému typu, ve většině pedagogů se různé typy prolínají. Projevuje se individualita učitele, každý vyučující si postupem času vytvoří vlastní pedagogický systém, ve kterém se odráží v neposlední řadě i jeho osobnostní profil.

Pedagog tanečního oboru by měl být člověk talentovaný nejen pro pedagogickou činnost, ale také umělecky.

Metodika tvoří pouze základní osu výuky, ostatní se odvíjí od pedagogovy tvořivosti, uměleckosti a kreativity. Obzvláště na základních uměleckých školách musí být pedagog všestranně tvůrčí. Jeho umělecké cítění se projevuje ve výběru hudby, tvorbě choreografií a kostýmů, i v samotném průběhu vyučovacích hodin. Je velmi důležité, aby pedagog kromě technických dovedností dokázal dětem předat také nadšení pro tanec. Proto nelze tuto práci vykonávat pouze řemeslně. Takový přístup by měl celkově negativní vliv, neboť hodiny by se pro žáky staly fyzicky i

⁵⁹ <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/typy-osobnosti-ucitelu>

psychicky únavné a nezajímavé, a to by následně vedlo k malému zájmu o tento obor. Výuka musí děti bavit, což vyžaduje velké nasazení ze strany učitele. Je důležité se neustále rozvíjet, čerpat nové poznatky a inspiraci pomocí různých tanečních workshopů, seminářů, návštěvou tanečního představení apod. Myslím si, že pro tuto činnost je nezbytné mít vlastní taneční zkušenosti. Avšak dobrý tanečník nemusí být zároveň dobrým pedagogem. Domnívám se, že je několik základních vlastností, které by neměli pedagogovi tanečního oboru chybět. Velmi důležitou vlastností je trpělivost. Pedagog ZUŠ pracuje s různými věkovými kategoriemi v rozsahu od pěti do osmnácti let a také s dětmi různě talentovanými. Obzvláště u malých dětí je zapotřebí trpělivý, klidný přístup a schopnost vcítit se do jejich myšlení a vnímání. U starších dětí hraje velkou roli učitelovo zapálení, energie, kterou vkládá do výuky. Temperamentní živý projev dokáže děti strhnout k vlastní aktivitě a chuti na sobě pracovat. Velmi důležitou vlastností je důslednost. Pracuje-li pedagog systematicky a je-li důsledný při odstraňování chyb, pak budou děti přistupovat k výuce zodpovědně a s určitou disciplínou, která je podle mého názoru velmi potřebná. Rovněž taktní, citlivý přístup učitele je v tanečních hodinách podmínkou, neboť při odstraňování chyb je velmi snadné se dítěte dotknout a příště by pro něj mohlo být problémem projevit se. Tak jako každý pedagog, tak i pedagog tance by měl mít pozitivní vztah k dětem. Při tvořivé práci poznává pedagog děti hlouběji, na základě tohoto poznání pak dokáže přistupovat k dětem individuálně, což je ve výuce tance a myslím všech uměleckých oborů nepostradatelné.

V knize Dopisy o Jarmilách vzpomínají dvě žákyně na jednu z našich nejvýznamnějších pedagožek taneční výchovy. Bohumíra Cveklová píše o Jarmile Kröschlové:

„Nepoznala jsem do té doby, kdy jsem pobývala s paní Jarmilou, ani potom člověka, který by tak dokonale sám ztělesňoval to, k čemu vedl své žáky. Nikdo také neformuloval tak přesně podstatu a složky správného držení těla, onu „vznosnost“ držení, od které se odvíjí vznosný pohyb. „Vznosnost nejen ve fyzickém, ale i vnitřním, duchovním slova smyslu, to byl nejvlastnější Jarmilin rys. Byla jím prostoupena veškerá její pedagogická práce. Teprve pod jejím vedením jsem pochopila mnoho z teorie umění, kterou jsem do té doby studovala bez hlubšího porozumění. Jedním z poznatků, prýšticích z její osobnosti, byl ten o vzájemném vlivu tělesných pocitů, držení těla, kvality pohybu a vědomí, sebevědomí a kvality

duševního života. Často uváděla v hodinách postupy, jak překonávat stavy únavy, bolesti, skleslost pouhou aktivací páteře, hrudní kosti, držení hlavy. Fungovalo to. Právě tato konkrétní cvičení, kdy sama dokázala jemný a koordinovaný pohyb předvést, to byly úžasné zážitky z její osobnosti. Vznosnost, výraznost, neustálý „rozhovor“ mezi pohybem a vnitřním děním. To vše zvládnuté a ovládané, to byla Jarmila vždy a všude.“⁶⁰

Libuše Kurková vzpomíná na Jarmilu Jeřábkovou:

„To je ta nejpozoruhodnější stránka celé Jarmiliny výuky. Proč jsme se tolik snažily...Hodiny prostupovala přitažlivá motivace, používání krásných předmětů, působivé náměty pro improvizaci, inspirující klavírní doprovod. To všechno k tomu jistě přispívalo, to všechno probouzelo a posilovalo náš zájem. Ale, nepůsobilo jen to, určitě ne. Vždyť přece šlo také o úplně běžné cvičení, o stále se opakující základní taneční kroky, o cvičení u tyče, na zemi atd. Proč jsme se snažily mnohem a mnohem víc než třeba ve školním tělocviku nebo v Sokole nebo jinde? Protože tady vlastně nešlo vůbec o cvičení jako takové, jehož smyslem má být jen dosažení určité fyzické zdatnosti a obratnosti. Tady šlo o mnohem víc. Ideál krásy a dokonalosti pohybu tu visel ve vzduchu. Nemluvílo se o tom, jen velmi zřídka a až s těmi staršími a nejpokročilejšími. Usilovalo se o krásný přirozený pohyb, oproštěný od jakékoli laciné manýry a mondénní líbivosti. Těmito ideály nabitá osobnost Jarmily Jeřábkové „dolovala“ maximum z každé žačky. To obrovské osobní nasazení, ta opravdovost pedagogického úsilí prostupovala každou hodinou.“⁶¹

Z veškerých uvedených poznatků vyplívá, že pedagog tance musí být především vzorem pro své žáky, musí být osobností po všech stránkách aktivní, měl by zaujmout svou vytrvalostí, fyzickým nasazením a především nadšením pro pohyb a tanec.

⁶⁰ Dopisy o Jarmilách, Vzpomínky na Jarmilu Kröschlovou, str. 15, Praha 2008

⁶¹ Dopisy o Jarmilách, vzpomínky na Jarmilu Jeřábkovou, str. 6, Praha 2008

2.3 Významné pedagogické osobnosti tanečního oboru ZUŠ od počátku až po současnost

Základní umělecké školství má za dobu své existence řadu významných pedagogů, kteří se svou činností zasloužili o dobrou úroveň vzdělávání dětí a mládeže. V kapitole uvádím některé z nich, kteří přispěli k rozvoji taneční výchovy dětí, podíleli se na tvorbě metodiky, dosáhli významných úspěchů na celostátních přehlídkách nebo se jinak významněji prosadili v oblasti zájmového tanečního vzdělávání na základních uměleckých školách. Nelze opomenout také osobnosti, které stáli přímo u zrodu taneční výchovy dětí a mládeže, která se začala vyvíjet ještě před vznikem systému základního uměleckého školství.

Dr. Helena Vojáčková

Je přímou žačkou Američanky Dr. Bess M. Mensendieckové, první propagátorky ženské gymnastiky. Od roku 1915 Dr. Vojáčková vyučovala metodu Mensendieckové v Brně, kde založila vlastní školu. Od roku 1922 pobývala v cizině, kde se 12 let věnovala výuce pohybové výchovy. Po třech letech studia na taneční škole Drury Channella v Londýně získala učitelský diplom. Po návratu do Čech opět vedla vlastní školu. Vychovala jedny z prvních představitelk taneční výchovy u nás, např. A. Čekanovou, A. Dubskou, Jarmilu a Naděždu Kröschlovi, A. Koženou, E. Telesco nebo M. A. Tymichovou. Vydala řadu publikací, pořádala odborné přednášky na téma taneční výchovy. Byla v oblasti pohybové výchovy považována za velkou autoritu.⁶²

Anna Dubská

Narozená 27. května 1894 v Turnově. Stala se významnou pedagožkou a širitelkou rytmické gymnastiky Émile Jaques-Dalcroze, u kterého studovala v letech 1913-1915. Společně s Marií Volkovou vedla kursy pro děti a dospívající mládež ve Spolku Jacques –Dalcroze, založeného v Praze v roce 1912. V letech 1945-60 vyučovala na Taneční konzervatoři v Praze a v letech 1949-57 hudební rytmiku na pražské DAMU. Zemřela 29. března roku 1966 v Praze.⁶³

⁶² Bláhová Eliška Pohyb, Rytmus, Výraz, Praha 1949
Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.359

⁶³ Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima , Praha 2001, str.61
Kloubková Ivana Výrazový tanec v ČSR, Praha 1989, str. 4

Margareta Kallabová

Narozená v Německu v roce 1888. Před 1. světovou válkou studovala na škole v Hellerau u Drážďan, která byla založená v roce 1910 E. J. Dalcrozem a jejíž činnost byla přerušena právě 1. světovou válkou. Zde se dokonale seznámila s pohybovým systémem založeným na vytvoření vztahu mezi hudbou a pohybem na základě rytmu.⁶⁴ Rytmičnou gymnastiku vyučovala ve své taneční škole v Brně, kde patřila mezi vůbec první šířitelky Dalcrozovi metody.

Eliška Bláhová

Pochází z obce Straky v okrese Nymburk, kde se 4. února roku 1884 narodila. Dva roky studovala v Paříži ve škole hudebního skladatele Gustava Charpentiera, v roce 1908/1909 u Mimi Pinson a E. J. Dalcroze v Ženevě. Pedagogicky působila v Brně, kde se snažila šířit svůj vlastní systém rytmiky. V roce 1921 zde založila Dívčí akademii při brněnské Vesně, v jejímž čele stál dirigent Zdeněk Chalaba, kterého po dvou letech vystřídal prof. Josef Tomašík. Eliška Bláhová vycházela především z Dalcroze, ale jeho systém obohatila o národní temperament. Ve své tvorbě se opírala především o české hudební skladatele, její žákyně často vystupovaly na hudbu A. Dvořáka, Z. Fibicha, B. Smetany nebo brněnských skladatelů J. Kunce a V. Kaprála. Při své akademii uspořádala seminář, který měl přinést informace budoucím učitelům rytmiky z oblasti pedagogiky a anatomie, přednášelo se o pohybu, hudbě a rytmice. V roce 1925 se Eliška Bláhová stala členkou zkušební komise zkoušek učitelů rytmiky, která byla v tomto roce zavedena a považována za povinnou pro všechny budoucí taneční pedagogy. Nutno podotknout, že to byl velmi významný počín z hlediska jednotnosti pedagogů a srovnání úrovně poskytovaného vzdělání na jednotlivých tanečních školách. V roce 1933 stála u založení Organizace státně zkoušených učitelek rytmiky, z níž se později vyvinula moravská sekce Svazu Tanec- Rytmika- Gymnastika, ve které působila až do roku 1948. Vypracovala metodiku pro pohybovou výuku sokolských žen a spolků. V Novém Městě na Moravě založila a 16 let vedla ženský odbor Sokola. Jako učitelka působila až do roku 1938. Zasloužila se o výchovu první generace učitelek, vydala několik publikací, v roce 1929 knihu Pohyb, rytmus výraz, roku 1932 publikaci Rytmika, v roce 1934 Verše a říkadla pro rytmický výcvik dětí,

⁶⁴http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1001681

roku 1936 Pohybové skladby na písně K. Konvaliny nebo v roce 1949 knihu Tělesná výchova rytmikou. Mezi její žákyně patří např. Heda Jungmannová, která se věnovala hlavně rytmické a pohybové výchově dětí nebo Ludmila Hyprová působící ve své vlastní škole. E. Bláhová zemřela 1. července 1966 v Ledech nad Sázavou.⁶⁵

Jarmila Kröschlová

Narodila se 19. března 1893 v Praze. V letech 1916-1918 se pohybově vzdělávala v pražském Ústavu Jacques-Dalcroze, kde se pod vedením dr. Heleny Vojáčkové seznámila se zdravotní gymnastikou Bess Mensendieckové. Po studiu u Dalcroze v Ženevě a v Hellearu u Drážďan v letech 1919-1921, spojila všechny nabyté poznatky a postupně je obohatila o vlastní postupy, čímž vytvořila výrazně tanečnější pojetí pohybové rytmiky. Tuto vlastní metodu měla možnost představit při výuce v Hellearu, kde v letech 1921-1923 pedagogicky vedla předmět Vzdělávání těla. Její žákyní zde byla např. Rosalia Chladek. Působila jako tanečnice i choreografka. V roce 1923 založila v Hellearu svoji Skupinu Jarmily Kröschlové, se kterou se v roce 1924 vrátila do Prahy. J. Kröschlová u svých tanečnic vyžadovala nejen fyzický projev, ale i výraz obličeje a hlasu. Vytvářela tanec bez hudby, absolutní tance na hudbu Bacha či Dvořáka, díla doprovázené recitací, taneční vystoupení, ve kterých se inspirovala lidovým uměním apod. Spolupracovala s divadlem a předními avantgardními režiséry. Velmi významná je její pedagogická činnost. Snažila se o vytvoření taneční metodiky pro výchovu laiků, šířila pohybovou kulturu mezi širokou veřejností. V roce 1931 založila školu pohybové a taneční kultury v Paláci Fénix v Praze, kde měla právo vyučovat vlastní metodou. V roce 1937 škola přesídlila do Melantrichovy ulice a roku 1957 do Štupartské ulice. V letech 1933-1936 režírovala pro děti z kurzů vystoupení Pouť do Betléma, Vo mlsný koze, Mikulášská hra, Vítej vítej máji, Lesní panna, Perníková chaloupka, Taneček ve dvou a další. Roku 1939 byla jmenována předsedkyní svazu Tanec-Rytmika-Gymnastika. Jako pedagog působila také na DAMU v letech 1949-1958 a v letech 1952-1953 na taneční katedře AMU, kde byla roku 1951 jmenována docentkou. Spolupracovala se soubory lidové tvořivosti. V roce 1959 na základě politické situace její Studio taneční a pohybové výchovy přebírá Osvětová beseda (pozdější Kulturní dům hl. m. Prahy). Význam Kröschlové je také ve výchově řady

⁶⁵ Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.22
Kloubková Ivana Výrazový tanec v ČSR, Praha 1989, str. 42

pedagogických osobností, mezi její žákyně patřily B. Cveková, E. Divišková, dcera E. Kröschlová, Z. Kyselá, A. Skálová, E. Soukupová, S. Wotoczková. Napsala řadu knih, např. *Základy pohybové výchovy tanečníka a herce*, *Výrazový tanec*, *Nauka o pohybu*, své články publikovala v *Tanečních listech*, v *Lidové tvořivosti* atd. Roku 1970 se konal poslední taneční koncert, v jehož úvodu Kröschlová přednášela na téma *Mluva pohybu*. Umírá 9. ledna 1983 v Praze.⁶⁶

Milča Mayerová

Narodila se 12. dubna 1901. Se studiem tance začínala v Praze, kde prošla Dalcrozovou metodou, v níž se později zdokonalila přímo u Dalcroze v Hellearu u Drážďan. Oslovil ji však také pohybový systém Rudolfa von Labana, jehož metodu v letech 1923-25 studovala v Hamburku. Následovala studia v Paříži u Mme I. Poppard, kde Mayerová pobývala v letech 1925-1926. V roce 1928 získává tzv. velký choreografický diplom v Laban - centre v Berlíně, a stává se tak nejvýznamnější představitelkou Labanovy školy u nás. Spolupracovala s českou avantgardou, vytvořila téměř 400 děl. Založila svoji skupinu a vlastní taneční školu. Po roce 1955 se věnovala labanovsky zaměřené pedagogice. Ve výuce využívá po vzoru Labana speciálně vytvořených tanečních etud, které se žáci učili nazpaměť a pracovali na jejich dokonalém provedení. Laban k zapisování etud používal vlastní speciální písmo, kterým se inspirovala také M. Mayerová k zápisu svých tanečních celků. V roce 1940 bylo písmo M. Mayerové ve Svazu Tanec-Rytmika-Gymnastika podrobena důkladné zkoušce a shledáno čitelným a užitečným. M. Mayerová zemřela 22. září 1977 v Praze.⁶⁷

Jarmila Jeřábková

Narodila se 8. března 1912 v umělecky založené rodině. Matka byla malířkou a otec houslistou v orchestru Národního divadla. Od čtyř let navštěvovala sokolskou rytmiku, v letech 1928 až 1929 pod vedením A. Otčenáška a B. Holečkové. Roku 1929 byla vybrána spolu s dalšími osmi českými tanečnicemi ředitelem státních tělovýchovných kurzů prof. Weignerem do letních kurzů školy Elizabeth Duncanové

⁶⁶ Divadelní ústav *Český taneční slovník Tanec balet pantomima*, Praha 2001, str.159
Kloubková Ivana *Výrazový tanec v ČSR*, Praha 1989, str. 20, Kröschlová Jarmila *Výrazový tanec*, Praha 2002, str. 183-184

⁶⁷ Divadelní ústav *Český taneční slovník Tanec balet pantomima*, Praha 2001, str.194-195
Bláhová Eliška *Pohyb, Rytmus, Výraz*, Praha 1949

v Klessheimu v Rakousku. Po té absolvovala profesionální kurzy této významné moderní tanečnice a zařadila se tak mezi čelné představitelky duncanovské techniky u nás. Účastnila se kurzů uměleckého tance ve Florencii a ve Varšavě. V říjnu roku 1931 otevřela v Praze své kurzy sestra Isadory Duncan, Alžběta a po jejím odchodu z Prahy roku 1934 školu převzala jako nejnadanější z žaček J. Jeřábková. V letech 1933-1934 vyučovala také taneční obor v hudební škole ve Slaném. Roku 1935 Jeřábková zakládá vlastní taneční skupinu a v letech 1936-38 vedla letní taneční kurzy pro děti, dívky a ženy na zámku ve Velkých Opatovicích. Roku 1937 jí byla udělena 1. cena a zlatá medaile za záslušnou práci s mládeží na Kongresu umělecké pohybové výchovy v Paříži. V roce 1938 získává prostory v paláci Metro na Národní třídě, kde zakládá vlastní školu. Pod názvem Soukromý taneční ateliér a škola J. Jeřábkové představovala škola významného činitele v oblasti tanečního vzdělávání dětí. Jeřábková nejenže rozvíjela myšlenky I. Duncanové, která prosazovala pravdivost tanečního výrazu a považovala za důležité propojení vnitřního prožitku a vnějšího projevu, ale díky svému citlivému vnímání se dokázala přizpůsobit duševnímu životu dítěte. Její přínos v oblasti dětské pohybové výchovy je jeden z nejvýznamnějších. Dokonale chápala dětskou psychiku, rozvíjela přirozenou dětskou citovost a fantazii. Své studio vedla Jeřábková soukromě až do roku 1958, po té ho předala Kulturnímu domu v Praze 1, ale pedagogicky zde působila až do roku 1978. Od roku 1938 působila v Tělovýchovném ústavu Univerzity Karlovy v Praze, kde byla pověřena ministerstvem školství výukou uměleckého tance. V letech 1949-1955 působila na Univerzitě Palackého v Olomouci, vyučovala taneční výchovu dětí s vadami zraku na pražských Vinohradech, spolupracovala s Výzkumným ústavem pedagogickým J. A. Komenského v Praze na výzkumu správného držení těla. V roce 1956 se podílela na vytvoření osnov pro taneční obor LŠU a tělesnou výchovu na základních uměleckých školách. Spolupracovala na přípravě českých sportovních gymnastek pro olympiádu v Melbourne, pro které vytvořila vítěznou sestavu. Působila také ve Státním výboru pro tělesnou výchovu a sport. V roce 1957 na Mezinárodním kongresu o estetické výchově v Bratislavě předvedla se svojí dětskou taneční skupinou ukázkovou hodinu, pro kterou vytvořila pásmo tanců a tanečních her na lidové motivy Od jara do jara. V následujícím roce začala pracovat pro dětský televizní dramatický soubor, vedla také kurzy pro učitele estetické výchovy. Za skladbu Tanec s míčem na hudbu J. Rumla získává 1. cenu v Celostátní soutěži tvořivosti mládeže. Svůj úspěch v této soutěži zopakovala také

v dalším roce, kdy za skladbu Tanec se švihadlem opět získává 1. místo. Spolupracuje na osnovách mimoškolní pohybové a taneční výchovy. V roce 1960 vydává pro Osvětový ústav v Bratislavě publikaci Dva tance (Tanec s míčem, tanec se švihadlem). V letech 1962-1963 vyučovala taneční obor na LŠU Voršilská v Praze 1, která měla být vzorem pro ostatní vznikající školy. Jako taneční pedagog novodobého tance působila také na pražské konzervatoři. Nadále se věnovala vzdělávání pedagogů, dálkově školila pedagogy tance na lidových školách umění, vyučovala v seminářích a kurzech Společnosti Isadory Duncanové v rakouském Gmundenu, vedla semináře pro pedagogy tance v Praze, Zbraslavi, Novém městě nad Metují, Dobřichovicích nebo na Slovensku. Napsala další publikace, např. Od jara do zimy, Taneční průprava, Dětské taneční motivy a choreografie I. -IV. atd. Založila druhou taneční skupinu, která účinkovala ve filmech a v televizi, dále pracovala s dětskou taneční skupinou. Ve své tvorbě se soustředila na hudbu českých klasiků, jako byl B. Smetana, Dvořák, Suk, Fibich, B. Martinů, V. Novák aj. Mezi její nejúspěšnější choreografie patřily Slovanské tance Antonína Dvořáka. Roku 1975 předala většinu kurzů a vedení taneční skupiny své dlouholeté žačce Evě Blažíčkové, skupina dále působila pod názvem Studio komorního tance. Jarmila Jeřábková zemřela 21. března 1989 v Praze.⁶⁸

Eva Blažíčková

Narodila se 4. října 1943 v Praze. Jako dítě navštěvovala školu J. Jeřábkové v paláci Metro v Praze 1, kde získala základní taneční průpravu. Po maturitní zkoušce začala působit na LŠU ve Zbečně a v Rakovníku. V letech 1960-1962 se účastnila školení léčebného tělocviku, taneční vzdělání si doplnila na HAMU, kde v letech 1965-1968 absolvovala kurzy doplňkového studia pedagogiky tance a také v Drážďanech v Palucca Schule. Od roku 1964 pedagogicky působila v Obvodním kulturním domě v Praze 3 a zároveň vypomáhala s výukou J. Jeřábkové, v jejím tanečním studiu. Stala se také členkou taneční skupiny, jejíž vedení jí v roce 1975 J. Jeřábková přenechává. Skupina v čele s E. Blažíčkovou dále umělecky působila pod názvem Studio komorního tance 1, v novém obsazení po roce 1982 Studio komorního tance 2 a od roku 1988 opět v novém obsazení jako Studio komorního

⁶⁸ Jeřábková Jarmila Taneční průprava, Praha 2004, str.159-160

Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.123-124

Kloubková Ivana Výrazový tanec v ČSR, Praha 1989, str. 19-20

tance 3. V cizině byl soubor známý pod názvem Isadora Dance Group. Kromě aktivní umělecké činnosti E. Blažíčková nadále působila jako pedagog, v roce 1977 na LŠU v Praze 1, Voršilské ulici, od roku 1978 do roku 1991 vyučovala taneční obor na LŠU ve Štupartské ulici. V letech 1989-1991 vedla semináře Duncan techniky v Mnichově. Dále působila v Maďarsku, ve Francii, ve Velké Británii, Finsku, Itálii, v Číně, USA, Belgii. Její tvorba pro děti je velmi významná, na Národní přehlídce nefolklorních dětských tanečních kolektivů konané v roce 1978 v Kladně získává Cenu za choreografii, v letech 1979, 1981, 1983 jí byla udělena hlavní cena na Celostátní přehlídce moderního scénického tance v Sedlčanech, za své choreografie a výkony malých tanečníků získala v roce 1985 a 1988 1. cenu v Celostátní soutěži TO ZUŠ, v roce 1985 jí byla na Celostátní přehlídce moderního scénického tance udělena cena za nejlepší sólový výkon, roku 1987 byla oceněná také hlavním časopisem tanečního světa Tanečními listy. Úspěšná byla se skladbami Otvírání studánek na hudbu B. Martinů, Pro tři hudba S. Reich, Jarní příběhy J. Hanuše, Pohádka o mraku na hudbu O. Máchy, Orchestr J. Smutného, Racek C. Moore, Arie M. Kopelenta, Píseň vlasů na hudbu Ch. Chorea a s choreografií Říše dětí, která byla utvořena z vlastní tvorby dětí. Vytvořila také řadu významných choreografií pro studio komorního tance, převážně na hudbu současných skladatelů J. Krčka, P. Ebena, J. Stivína a dalších. Spolupracovala s divadly. V letech 1980-1985 působila jako ústřední lektorka rekvalifikačních kurzů pro učitele LŠU a podílela se na nové koncepci tanečních oborů. V roce 1990 založila Společnost pro taneční a múzickou výchovu a roku 1992 vznikla na základě její koncepce Konzervatoř Duncan centre, kde se stala ředitelkou. Filozofií konzervatoře je pomoci mladým lidem objevit v sobě schopnost rozvíjet sebe sama skrze tanec. Škola také umožňuje dálkové studium pro pedagogy ZUŠ. V roce 1998 vytvořila učební osnovy předmětu současný tanec pro TO ZUŠ, v letech 2002-2004 navrhla program distančního studia pro pedagogy tance na pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde v současnosti působí jako pedagog odborných předmětů. Eva Blažíčková je přímou pokračovatelkou odkazu Jarmily Jeřábkové a významnou osobností českého tanečního školství. V roce 2003 jí byl francouzským premiérem udělen titul Rytíř řádu akademických palm.⁶⁹

⁶⁹ Cveklová Bohumila, Ždimalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005, str.77-78
Divadelní ústav Český taneční slovník Tanec balet pantomima, Praha 2001, str.23

Bohumíra Cveklová

Narodila se 13. září 1934 v Praze, kde od raných dětských let navštěvovala sokolskou rytmiku. V sedmi letech bohužel musela přerušit aktivní pohybovou činnost, neboť po prodělané spále a následkem těžkého zánětu kloubů na čas ochrnula. Díky klidovému režimu a rekonvalescenčnímu pobytu v Českém ráji se uzdravila a opět se mohla vrátit do Sokola. Během studií pedagogiky na vysoké škole začala navštěvovat Vysokoškolský soubor Z. Nejedlého, kde zpočátku zpívala ve sboru, ale záhy přešla do slovenské taneční složky. Po čase zde vedla dívčí tréninky a vypomáhala choreografovi Jankovi Novenkovi. Působila také v české sekci tohoto souboru, kde tančila pod vedením Františka Bonuše. V roce 1958 byla pověřena vedením taneční složky Ústředního pionýrského souboru při Ústředním domě pionýrů a mládeže Julia Fučíka v Praze, který právě vznikl. Soubor měl téměř 100 dětí a dělil se na přípravnou skupinu, mladší a starší žáky. B. Cveklová zde vytvořila řadu choreografií orientovaných na lidový tanec, scénický tanec i taneční divadlo, např. Dívčí a chlapecké hry z Horehroní, Tanec s míčky, Valčíky, Hra na honěnou, Barvy, Pohádka o slabikáři, pohádka o balonku aj. V roce 1934 zahájila studium ve škole J. Jeřábkové. Získala zde vzdělání nejen v taneční oblasti, umělecké pohybové výchově, taneční tvorbě, výrazovém tanci, historickém tanci, ale také v oblasti anatomie, hudební výchovy, jevištní řeči. Působila také ve skupině J. Jeřábkové, od roku 1965, po odchodu z Ústředního domu pionýrů a mládeže, do roku 1976 ve škole vypomáhala také pedagogicky. Vyučovala na LŠU v Praze 3 a v Libčicích. V letech 1965-1968 studovala pedagogiku tance na pražské HAMU. Od roku 1970 působila v nově vzniklém oddělení pro lidové školy umění ve Výzkumném ústavu pedagogickém v Praze. Měla zde na starost školení pedagogů, učebnice, učební plány, učební osnovy, vytvoření koncepce tanečních oborů, soutěže atd. Oddělení mělo za úkol spolupracovat také se Státním pedagogickým nakladatelstvím na vydávání učebnic a metodických materiálů pro učitele tanečních oborů LŠU. V letech 1986-1991 vyučovala na ZUŠ v Hostivaři. Významná je také její činnost v Národním informačním a poradenském středisku pro kulturu (NIPOS), kde se společně s Jiřím Lösslem věnuje oblasti amatérského tance. Je autorkou řady

odborných publikací, např. metodické příručky *Náčíní v taneční výchově* nebo sborníku evropských tanců *Tančíme s vámi*.⁷⁰

Svatava Čížková

Významná pedagogická osobnost Plzeňského kraje, se narodila 31. ledna 1931 v Paříži, ale dětství strávila v Čechách. Po studiích tance na Státní konzervatoři v Praze tančila v Armádním uměleckém souboru. Téměř padesát let se Svataava Čížková angažovala v oblasti zájmové taneční výchovy. V sedmdesátých letech vedla dětský taneční soubor Ústředního domu pionýrů a mládeže Julia Fučíka v Praze, v té době také vyučovala na pražské konzervatoři. Od roku 1979 začala vyučovat na LŠU v Sušici, kde setrvala až do ukončení svého pedagogického působení. Během své aktivní pedagogické činnosti vytvořila řadu zajímavých choreografií, které uspěly na národních a celostátních přehlídkách. Například *Etuda s klobouky* na hudbu J. Prunera, *Kánon a chorál* na hudbu B. Bartóka, *Strašáci* na hudbu J. Krčka nebo *Dětské taneční hry na lidové motivy*. Pro ÚDPM JF vytvořila taneční skladby *Šaškův tanec* na hudbu Debussyho, *Zrcadlení* na hudbu L. Belatiče nebo *Mládí* na hudbu L. Janáčka. Se Svataavou Čížkovou spolupracoval také Sušický dětský pěvecký sbor, pro který tvořila choreografie dětských sborových skladeb.⁷¹

Jena Janovská

Rovněž představitelka Plzeňského kraje, narozená 2. července 1937 v Olomouci. Jako dítě navštěvovala v Olomouci hodiny Lídy Slané, žačky Jarmily Kröschlové, později dojížděla do Brna k Elmaritě Divíškové. Přesto že úspěšně vykonala přijímací zkoušky na Taneční konzervatoř v Brně, ke studiu z důvodu politické perzekuce svého otce nenastoupila. Během studia na střední škole tancovala v „Duu Janas“, které založila společně s Janou Matějkovou. Příležitostně také tančila v olomouckém divadle, na hodiny baletu docházela k Rudolfu Macharovskému a Ladislavu Tajovskému. Během zaměstnání hostovala v prešovském Poddukelském ukrajinském souboru. V roce 1967 se odstěhovala do Plzně, kde začala vést večerní kurzy rytmiky pro ženy v Závodním klubu Škoda Plzeň, později také odpolední kurzy pro děti. Na plný úvazek se tanci začíná věnovat až po té, co dostala příležitost

⁷⁰ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005, str.109-110

Návratová Jana, Vašek Roman a spol. *Tanec v České republice*, Praha 2010

⁷¹ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

vyučovat taneční obor na LŠU v Třemošné. Potřebnou kvalifikaci si doplnila studiem pedagogiky tance na HAMU. V roce 1975 zakládá taneční obor na LŠU v Tachově, kde působila až do roku 1995, současně vyučuje na ZUŠ v Plzni. Stala se lektorkou výukových programů Krajského pedagogického ústavu v Plzni a v celostátních školeních Výzkumného ústavu pedagogického ve Štíříně. Ústav pro kulturně výchovnou činnost, nynější NIPOS-ARTAMA vydal její metodickou příručku Základní průpravné cviky pro vedoucí tanečních kolektivů, působila zde také jako lektorka odborných kurzů pro pedagogy tance. Po roce 1989 se stala předsedkyní Ústřední umělecké rady pro taneční obory ZUŠ při Ministerstvu školství a tělovýchovy. Pracovala s několika soubory, s country souborem Fontána a Studiem komorního tance, které založila při ZUŠ v Tachově, s pražským souborem HOTAPO, s folklorními soubory v Rokycanech, v Nilčičce a v Rokytické. Se svými svěřenci se zúčastňovala řady soutěží a přehlídek.⁷²

Marcela Látalová

Narozená 22. října 1951 v Prostějově, jako taneční pedagog působí téměř dvacet let v Středočeském kraji. Během středoškolských a vysokoškolských studií v Praze byla členkou souboru J. Vycpálka a zároveň navštěvovala Lidovou konzervatoř obor lidový tanec. Později začala navštěvovat taneční kurzy Evy Blažíčkové, jejíž taneční styl ji oslovil natolik, že se odklonila od folklóru a začala se věnovat soudobému tanci. V roce 1979 odchází ze souboru J. Vycpálka a začíná tančit ve Studiu komorního tance pod vedením E. Blažíčkové. Po absolvování studií taneční pedagogiky na HAMU v Praze nastoupila v roce 1986 jako pedagog do tanečního oboru na ZUŠ v Černošicích, kde působí dodnes. Od roku 1989 do roku 1995 vedla estetickou výchovu na ZŠ v Černošicích, v letech 1993-1995 vyučovala také na Duncan centre v Praze. Při ZUŠ založila dětský taneční soubor Pramínek, čímž se navrácí k lidovému umění. Během svojí učitelské kariéry se úspěšně účastnila soutěží a přehlídek dětského scénického tance, tanečních a folklorních festivalů, přehlídek tanečních oborů ZUŠ a folklorních souborů. Ve své tvorbě klade důraz na spontánní projev dětí, improvizaci, vztah k hudbě, přírodě, hlasový projev a

⁷² Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

výtvarné citění. Vytvořila například skladbu Čištění studánek na hudbu P. Jurkoviče, Hru s kamínky na písně v úpravě M. Krásy, Adagio právě teď na hudbu J.S. Bacha, Něco v nás chce si hrát na hudbu M. Hromka nebo Lidská obydlí na hudební koláž.⁷³

Vlasta Šeflová

Další významná pedagožka středočeského kraje, narozená 21. března 1925 v Kladně. Jako dítě navštěvovala sokolská cvičení a taneční kurzy u p. Slabé v Lidovém domě v Kladně. Střední školu absolvovala v Praze, kde začala docházet na taneční kurzy u Milči Mayerové, do baletní školy Marty Aubrechtové a později také do studia klasického tance Karla Pirníka. Koncem 50. let navštěvovala až do roku 1975 taneční školu Jarmily Jeřábkové a pravděpodobně byla také členkou její taneční skupiny. V roce 1954 se stala v Kladně lektorkou kurzů pohybové výchovy při Závodním klubu Spojených oceláren. Dále působila jako lektorka kurzů pro vedoucí dětských tanečních souborů, jako členka odborné poroty se účastnila řady soutěží, věnovala se pohybové výchově dětí ve věku od 5 do 14 let. Vedle dětského tanečního souboru založila v roce 1956 také mládežnický soubor. Se svými svěřenci se pravidelně účastnila Národních přehlídek dětských tanečních kolektivů, přehlídek a festivalů v rámci Soutěže tvořivosti mládeže. Ve své tvorbě usilovala o dětské taneční divadlo. Využívala techniku klasického tance i soudobé taneční směry. Mezi její díla patří například výpravné pohádky Kouzelný kvítek, Sněhuláček, Čarovný kvítek. Za příkladnou pedagogickou práci i choreografickou tvorbu pro děti získala řadu ocenění. Byla členkou Krajského poradního sboru při Krajském kulturním středisku Středočeského kraje a předsedkyní Krajského poradního sboru pro pohybovou výchovu, lidový a scénický tanec při Krajském kulturním středisku Středočeského kraje, působila v Ústavu pro kulturně výchovnou činnost v Praze. Její význam spočíval ve schopnosti skloubit metodiku klasického a soudobého tance, byla tvůrkyní moderní dětské scénické taneční hry. Vlasta Šeflová zemřela 28. září 2001 v Kladně.⁷⁴

Hana Pivcová

Patří mezi významné osobnosti učitelů dětské taneční výchovy působících

⁷³ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁷⁴ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

v Praze, kde se také 27. ledna 1932 narodila. Tanec se zaměřením na duncanovskou techniku studovala u J. Jeřábkové, stala se členkou její taneční skupiny, pod jejím vedením začala působit také pedagogicky. V době vysokoškolských studií tančila v lidovém souboru Šmydláš, který se zabýval interpretací písní a tanců z Hornácka. Její téměř třicetiletá pedagogická činnost je spojena s taneční skupinou Primavera, kterou založila při tanečním kroužku ZŠ Petřiny-jih, kde vyučovala od roku 1975. Skupina se účastnila nejen Národních přehlídek dětských tanečních kolektivů a Celostátních přehlídek dětských kolektivů scénického tance, ale také tanečních přehlídek ve Francii, Itálii a Paříži. Hana Pivcová vychovala řadu talentovaných následovnic. Zemřela 31. října 2004.⁷⁵

Eva Zetová

Narodila se 20. května 1932 v Brně, ale záhy se rodina odstěhovala do Prahy. Eva navštěvovala soukromou baletní školu Remislava Remislavského, kde získala základy klasického tance a soukromé taneční studio Roberta Brauna. Po absolvování Státní konzervatoře v Praze se stala členkou Československého státního souboru písní a tanců a v roce 1979 začala působit jako pedagog tance v souboru Ústředního domu pionýrů a mládeže Julia Fučíka, kde velmi úspěšně vedla děti třináct let. Pracovala také s dětským tanečním souborem „Rozmarýnek“ a „Bělásek“ při ZŠ v Bílé ulici v Praze 6. V letech 1996 až 2004 vedla v Mateřské škole v Praze 6 lekce rozvíjení dětské fantazie na základě pohybových her. Pořádala seminář pro vedoucí dětských folklorních souborů, byla členkou poradního sboru pro dětské folklorní soubory při Ústavu pro kulturně výchovnou činnost, je členkou odborné rady NIPOS-ARTAMA v Praze. Spolupracovala s českou menšinou v Chorvatsku, pro kterou vytvořila řadu tanečních programů s národní tematikou. Společně s Miroslavem Císařem pracovala v české menšině na sběru českých písní, spolupracovala s folklorními soubory Krušnohor v Chomutově a Kalamajka v Havlíčkově Brodě. S dětskými soubory vytvořila celkem 54 choreografií.⁷⁶

Lenka Homolová

Narodila se 22. listopadu 1925 v Dobroměřicích u Loun, ale působila v Praze.

⁷⁵ Cveklová Bohumila, Ždimalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁷⁶ Cveklová Bohumila, Ždimalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

Taneční základy získala v soukromých pohybových a tanečních školách, v roce 1945 byla přijata jako tanečnice do divadla v Teplicích-Šanově a v roce 1946 po vykonání kvalifikační zkoušky pro profesi tanečnice nastoupila do divadla v Ústí nad Labem. Zde však nezakotvila, další její cesta vedla do divadla v Písku, do Kladna a nakonec do Prahy, kde začala studovat na katedře tance HAMU choreografii. Začala působit v Uměleckém souboru ministerstva vnitra, vedla taneční složku Vysokoškolského uměleckého souboru. V roce 1956 nastoupila jako šéf baletu zpěvohry Státního divadla v Brně, proto na čas přerušila studia na HAMU. Jako taneční pedagog dětí začala působit od roku 1967, kdy nastoupila na LŠU v Praze-Břevnově, kde působila až do roku 1982. Současně spolupracovala s Vysokoškolským souborem Zdeňka Nejedlého, vedla dětské taneční kurzy Osvětové besedy v Horních Počernicích. V letech 1970 až 1974 dokončila studia na HAMU, avšak obor Taneční pedagogika. Po roce 1982 působila na ZUŠ v Mělníku, soukromě vede taneční hodiny základní pohybové výchovy a lidového tance na ZŠ v Praze 10. Přínosná je také její sběratelská činnost, s hudebním skladatelem Jurou Chlípem vyjížděla pravidelně na Moravu a Slovensko studovat lidové písně a tance. Vytvořila více než třicet choreografií, například Letní slunovrat na hudbu Miloše Holečka, Chodské posvícení na hudbu J. Janouška, Hyjtu na hudbu M. Černého nebo Kolovrátek na hudbu P. I. Čajkovského. S dětmi z LŠU se pravidelně účastnila tanečních přehlídek a soutěží.⁷⁷

Martina Hroudová

Narodila se 12. července 1954 v Ústí nad Labem, kde také celý život působila. Od pěti let navštěvovala taneční hodiny svojí maminky, která získala taneční vzdělání u Jarmily Jeřábkové a byla členkou její taneční skupiny. Martina z počátku při zaměstnání vedla taneční kroužek v Domě pionýrů a mládeže, po té se stala lektorkou pohybové výchovy v Kulturním středisku v Děčíně a nakonec začala působit na tanečním oddělení v LŠU v Děčíně. Aby si doplnila taneční vzdělání, absolvovala doplňkové studium pro pedagogy na HAMU v Praze. Z LŠU v Děčíně přešla do Lidové školy umění v Chabařovicích u Ústí nad Labem a od roku 1988 zakotvila v ZUŠ Evy Randové v Ústí nad Labem. Vytvořila choreografie Mraky a vítr a Písničky na hudbu P. Ebena, Paňácu na hudbu C. Debussyho nebo Kuřátka na

⁷⁷ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

hudbu P. Musorgského. Ve své pedagogické činnosti rozvíjí taneční styl J. Jeřábkové, klade důraz na přirozenost a pravdivost prožitků.⁷⁸

Helena Ruthová

Narodila se v Praze 27. dubna 1933, patří mezi významné představitelky Ústeckého kraje. Základy tanečního vzdělání získala u Milči Mayerové. Po odstěhování rodiny do Karlových Varů začala působit v tanečním souboru tamního městského divadla. Po maturitě vystupovala jako tanečnice v Uměleckém vojenském souboru Praha, dále v divadle J. K. Tyla v Plzni a po té v Estrádním vojenském souboru Praha. V letech 1958 až 1960 působí jako metodik lidové umělecké tvořivosti v Okresním domě osvěty v Ostrově nad Ohří. V roce 1961 zahájila studia taneční pedagogiky na pražské HAMU. Vedla taneční soubor Domu kultury a zároveň vyučovala pohybovou výchovu a klasický tanec v Okresním domě osvěty v Kolíně. V roce 1965 založila taneční obor na LŠU v Ostrově nad Ohří, působila také jako lektorka pohybové výchovy v Domě kultury v Klášterci nad Ohří. Na národních přehlídkách a soutěžích získala se svými žáky řadu ocenění. Podílela se na tvorbě metodického materiálu Taneční hry a tance, pro dětské taneční zábavy vydaného v roce 1968. V roce 1974 jí byla z politických důvodů udělena výpověď ze zaměstnání, Helena Ruthová opouští LŠU v Ostrově. Vedla cikánský taneční soubor Domu kultury v Ostrově, působila jako lektorka rytmiky v Jáchymově a vykonává další různá zaměstnání. Až v roce 1983 se vrací zpět na LŠU, tentokrát do Chomutova, kde se opět naplno projevil její pedagogický talent. Zemřela 26. června 1990 v Karlových Varech.⁷⁹

Naděžda Hochmanová

Tato představitelka Královéhradeckého kraje se narodila 17. července 1931 v Novém Městě nad Metují. Navštěvovala taneční školu Běly Odravské, žáčky Achille Viscusiho, u které tančila také ve skupině. Po odchodu do Prahy se stala členkou folklorního tanečního souboru Vysokého učení technického, navštěvovala také baletní školu Heleny Štěpánkové. Od roku 1968 začala vyučovat na LŠU v Náchodě, kde působila až do roku 2000 a současně vyučovala také na LŠU

⁷⁸ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁷⁹ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

v Broumově. Absolvovala dálkové studium taneční pedagogiky na katedře tance HAMU v Praze. Krátce učila taneční přípravu na ZUŠ v Hronově. Vedla také několik odborných seminářů pro učitelky mateřských škol, pro vedoucí dětských tanečních kroužků, při základních školách a Domech dětí a mládeže. Přehlídek dětského scénického tance se účastnila nejen se svými tanečními skladbami, ale zasedala také v porotách. Za záslužnou pedagogickou práci jí byl udělen diplom poroty Ústřední přehlídky tanečních oborů ZUŠ ve Žďáru nad Sázavou.⁸⁰

Blanka Šourková

Působí v Královéhradeckém kraji. Narodila se 28. srpna 1956 v Náchodě. Od dětství navštěvovala rytmickou gymnastiku v Asociaci Sport pro všechny a po vykonání cvičitelského kurzu na Fakultě tělesné výchovy a sportu se stala v tomto spolku cvičitelkou. Při Asociaci založila v roce 1970 reprezentační taneční skupinu Živá věc, pro kterou tvořila choreografie. Například Tanec zvonu, Ohrožení krále nebo Živá voda. Od roku 1991 působí jako učitelka tance na ZUŠ v Červeném Kostelci, vzdělání si doplnila dálkovým studiem taneční pedagogiky a metodiky na konzervatoři Duncan centre v Praze. Za svoji tvorbu získala řadu ocenění. Na přehlídkách dětského scénického tance byly úspěšné skladby Jarní, na hudbu V. Trojana, Jablko ve vlasech na hudbu B. Brittena nebo Prší déšť s hudbou E. Viklického. Ve své pedagogické práci kombinuje moderní techniky s lidovým i klasickým tancem.⁸¹

Eva Malátová-Kreislová

Narodila se na Slovensku 10. ledna 1936, ale pedagogicky se významně prosadila v Pardubickém kraji. Ještě za jejího dětství se rodina přestěhovala do Olomouce, kde Eva navštěvovala baletní studio J. Sokola při Moravském divadle. Přesto že tanec nevystudovala profesionálně, tančila v Slezském divadle v Opavě, v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích, externě také ve Východočeském divadle v Pardubicích. Aby mohla působit jako pedagog, doplnila si vzdělání na pedagogické fakultě v Hradci Králové a absolvovala doplňkové studium taneční pedagogiky na HAMU. V roce 1961 vedla pohybovou výchovu v Parku kultury a

⁸⁰ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁸¹ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

oddechu v Pardubicích, od roku 1963 pak působila jako učitelka na LŠU v Pardubicích-Polabinách a zároveň v letech 1978-1992 učila pohybovou výchovu na pěveckém oddělení Státní konzervatoře v Pardubicích. Eva se ve své pedagogické činnosti orientovala na klasický tanec. V Pardubicích působila téměř čtyřicet let, za tu dobu vytvořila 32 dětských baletů. Je autorkou speciální metodiky, která byla v 80. letech základem pro nové učební osnovy předmětu klasický tanec na lidových školách umění. Na soutěžích a přehlídkách scénického tance získala za svoji práci řadu ocenění a diplomů.⁸²

Eva Veverková

Opět představitelka Pardubického kraje, narozená 11. června 1948 v Ústí nad Orlicí. V dětství navštěvovala hodiny své maminky, učitelky na LŠU. Po maturitě začala vyučovat na LŠU Jaroslava Kociána v Ústí nad Orlicí. Taneční vzdělání získala absolvováním doplňkového studia pro pedagogy tance na pražské HAMU. V roce 1983 založila taneční soubor moderního soudobého tance C-Dance, jehož členkami se staly učitelky tanečních oborů z kraje a díky jehož působení se Ústí nad Orlicí stalo centrem současného amatérského tanečního umění. Z nejnámějších choreografií, s kterými také Eva uspěla na národních a celostátních přehlídkách dětského scénického tance, můžeme uvést například Hru se stuhou, Hru na tělo, Když jsem já sloužil nebo Míče přestaly skákat. Eva Veverková vychovala řadu žáků, kteří se v oblasti tanečního umění uplatnili také po absolvování ZUŠ.⁸³

Marie Jirmanová

Narodila se 11. dubna 1957 v Šumperku, kde také už třicet let působí jako učitelka tanečního oboru na základní umělecké škole. Od dětství se věnovala sportovní gymnastice, po té absolvovala na tanečním oddělení Státní konzervatoře v Ostravě. Téměř čtrnáct let aktivně tancovala, nejprve v divadle v Ústí nad Labem, po té v brněnské operetě, v baletních souborech olomouckého a ostravského divadla. Do ZUŠ v Šumperku nastoupila v roce 1991. Aby si doplnila vědomosti z oblasti taneční výchovy dětí, dojížděla na tříletý víkendový doškolovací kurs pro pedagogy tance v Tanečním centru Praha. Ve své tvorbě nejčastěji vychází z lidových tradic,

⁸² Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁸³ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

choreografie staví na hudbu autorů, jejichž skladby jsou inspirovány lidovou písničkou. Má řadu ocenění z celostátních přehlídek dětského scénického tance, v roce 2003 jí porota udělila ocenění také za technickou připravenost žáků. Mezi její díla patří Hravě na hudbu Hinkela, Našim děvám na hudbu B. Smetany, Pilky L. Janáčka, S nářadím a náčiním na hudbu J. Haydna nebo Vločky na hudbu F. Chopina.⁸⁴

Nad'a Kisialová

Představitelka Moravskoslezského kraje, narozená 9. srpna 1953 v Karviné. Ve svém rodném městě navštěvovala v dětství kurzy pohybové výchovy a rytmiky, v letech 1968-1973 studovala na Státní konzervatoři v Bratislavě. Na LŠU v Třinci působí od roku 1974. Na Národní přehlídce dětských tanečních kolektivů scénického tance a na Ústředních přehlídkách tanečního oboru ZUŠ byly oceněny tyto její skladby: Rej skřítků na hudbu A. Dvořáka, Ptám se, ptám se, pampeliško na hudbu M. Dlouhého, Vteřiny v přírodě na hudbu J. Hanuše. Tvorba Nadi Kisialové se vyznačuje hudebností, citlivostí a uměleckým vkusem.⁸⁵

Marie Nováková

Narodila se 11. prosince 1944 v Dobré na Frýdecko-Místecku. Jako dítě prošla pohybovou a taneční přípravou v Sokole, po té se věnovala sportovní gymnastice a atletice, navštěvovala také lidový soubor Ostravica. Během vysokoškolských studií působila jako trenérka ve Vrcholovém středisku sportovní gymnastiky ve Frýdku-Místku. Absolvovala tříleté studium na Lidové konzervatoři v Ostravě obor pohybová výchova a balet. Pracovala v Ústředním cvičitelském sboru základní a rekreační tělesné výchovy, ve funkcích Českého svazu pro tělesnou výchovu, jako lektorka vedla několik školení. Po roce 1978 stála v čele Souboru písní a tanců Vojvoda, což jí umožnilo hlouběji se seznámit s lidovou kulturou Lašska. Po roce 1980 začala vyučovat na ZŠ ve Frýdku-Místku, kde založila taneční kroužek, z kterého se postupně vyvinul dětský taneční soubor Ostravička, kde Marie Nováková působila jako umělecká vedoucí až do roku 2004. Soubor získal pod

⁸⁴ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁸⁵ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

vedením M. Novákové řadu ocenění, například roku 1995 hlavní cenu Ministerstva kultury Polské republiky na Mezinárodním folklorním festivalu v Zielone Goře, v roce 2004 byl soubor vybrán na světovou Folkloriádu v Budapešti. Soubor spolupracoval s Českou televizí, s Českým rozhlasem v Ostravě, vycestoval do více než 27 zemí světa. To vše svědčí o velmi kvalitní pedagogické práci Marie Novákové. Z významných choreografií můžeme uvést Otvírání studánek, Toč se světe toč na hudbu B. Martinů, Taneční obrázky a Říkadla na L. Janáčka, Zpěvanky, Žáby, Komáři nebo Dětské taneční hry na lidové písně nazpívané dětským pěveckým sborem Bambini di Praga. Ve své tvorbě se vždy inspirovala folklorem, zároveň však dokázala také využít znalosti a zkušenosti z oblasti gymnastiky a pohybové výchovy. Jako jedné z mála se jí podařilo nadchnout pro tanec také chlapce, jejichž zájem se jí dařilo po celou dobu udržet. Během svého mnohaletého působení vychovala řadu dobrých tanečníků, několik jejích svěřenců úspěšně vykonalo zkoušky na konzervatoř nebo aktivně dále tancují, například v tanečním souboru Ondráš.⁸⁶

Marie Petrášová

Další představitelka Moravskoslezského kraje se narodila 8. února 1916 v Kyjově. Spolupracovala se Sokolem, tančila v dívčí komorní taneční skupině, choreograficky spolupracovala také s ochotníky. Během studií v Brně navštěvovala hodiny u prof. Karly Hladké, Elmarity Divíškové a Ivo Váni Psoty. V roce 1953 působila jako učitelka tance na Hudební škole v Kyjově, od roku 1956 vyučovala taneční výchovu na Hudební škole v Bučovicích a v roce 1961 se zasloužila o vznik tanečního oboru na LŠU v Ostravě-Porubě, kde působila až do roku 1976. Po té vedla taneční výchovu v Obvodním kulturním středisku a v letech 1962-1965 vyučovala na LŠU v Karviné. Na brněnské Státní konzervatoři absolvovala dálkové studium pro pedagogy tance. Osm let pracovala jako krajská metodička v oboru taneční výchovy. Přesto že v roce 1996 odchodem do důchodu ukončila svou pedagogickou činnost, až do svých osmdesáti let pracovala s tanečním souborem

⁸⁶ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

Terpsichoré, který v Ostravě-Porubě založila.⁸⁷

Ilona Rudelová

Řadí se mezi významné pedagožky Moravskoslezského kraje. Narodila se 22. června 1963 ve Vsetíně. Jako dítě navštěvovala taneční obor LŠU ve Valašském Meziříčí, po ukončení střední školy začala působit jako pedagog na LŠU v Novém Jičíně, kde pracuje dodnes. Taneční pedagogické vzdělání získala doplňkovým studiem na HAMU v Praze a studiem taneční pedagogiky na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. V roce 1994 získala titul učitelka roku, který jí byl udělen ředitelem Školského úřadu v Novém Jičíně, a v roce 2004 byla oceněna na Celostátní přehlídce TO v Pardubicích za dlouholetou úspěšnou pedagogickou činnost. Vytvořila choreografie Devatero divný květ na hudbu P. Jurkoviče, Tenkrát na hudbu M. Hromka, Mraky a vítr na hudbu P. Ebena nebo S gumičkou na hudbu B. Martinů. Za tuto choreografii získala ocenění za výtvarné a pohybové řešení kompozice na Celostátní přehlídce dětského scénického tance v Kutné Hoře v roce 2001, což byla jedna z mnoha cen, které na soutěžích získala.⁸⁸

Věra Tesařová

Narodila se 22. září 1934 v Ostravě. Zde také vystudovala vyšší hudebně pedagogickou školu, po té působila v Divadle Petra Bezruče. V roce 1962 stála u založení tanečního oboru na LŠU v Havířově. Téměř čtyřicet let pedagogické činnosti jí přineslo řadu ocenění, například Celostátní vyznamenání ke Dni učitelů, Za úspěchy v pedagogické činnosti, diplom Za pedagogickou práci, Za choreografii, na Národní přehlídce dětských tanečních kolektivů v Kladně v roce 1976 byla oceněna Za tvořivou práci a v roce 1980 jí zde byla udělena zvláštní cena poroty. Řada jejích žáků se po absolvování věnuje tanci profesionálně. Mezi její díla patří Modré míče, Piti Piti Pa, Vyhrávanky, Zimní obrázky, Rajky nad mořem a další.⁸⁹

⁸⁷ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁸⁸ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁸⁹ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

Ladislava Košíková

Významná pedagožka Zlínského kraje. Narodila se 28. ledna 1957 v Uherském Hradišti. Jako dítě chodila do LŠU a tančila v dětském folklorním souboru Hradišťánek. Později se stala členkou taneční skupiny souboru Hradišťan a vedoucí Hradišťánku. V době vysokoškolských studií na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně založila soubor Dúbrava, od roku 1992 působí jako choreografka v taneční složce Hradišťanu a od roku 1999 je jeho uměleckou vedoucí. V roce 1992 také nastoupila jako taneční pedagog na ZUŠ v Uherském Hradišti. Kvalifikaci pro práci tanečního pedagoga získala studiem taneční pedagogiky na JAMU v Brně. Její tvorba je charakteristická příklonem k lidovému umění, zabývá se filozofickou podstatou lidových zvyků a tradic, v jejích choreografiích se projevuje znalost lidové kultury, využívá řeči dávných symbolů. Pro soubor Hradišťan vytvořila velké množství scénických tanečních kompozic, například Z ticha času, O slunovratu aneb o tom, co bývalo a kdysi bude nebo Zpívání o lásce, na hudbu Jiřího Pavlici. S dětmi s LŠU se pravidelně účastní přehlídek, soutěží a festivalů, kde získala za svoji práci řadu ocenění. Při ZUŠ v Uherském Hradišti založila v roce 2000 Taneční studio Lad'ky Košíkové, jehož repertoár je zaměřen na hudbu současných autorů, kteří nacházejí inspiraci v lidovém umění. Dokladem o její kvalitní práci je také spolupráce s Českou televizí, pro kterou vytvořila taneční kompozici Rok na vsi. Podílela se na choreografiích pořadů Moravsko-slezský zeměpis, Ozvěny duše, Slunovrat nebo Pohádka o Ječmínkovi. Spolupracovala také s divadelními režiséry na činoherních inscenacích. V roce 2001 byla na Mezinárodním hudebním festivalu v Salzburgu uvedena opera Její pastorkyňa L. Janáčka, pro kterou vytvořila choreografii. Spolupracovala také s Vídeňskou filharmonií na komponovaném pořadu z děl českého hudebního romantismu a pro Komorní operu Hudební fakulty JAMU choreografovala balet L. Janáčka Rákoš Rákoczy, který byl uveden v rámci Mezinárodního hudebního festivalu Janáčkovo Brno 2004. Ladislava Košíková také spolupracuje s folklorními soubory, např. Vojenským uměleckým souborem Ondráš, je spoluautorkou pořadů Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. Své bohaté zkušenosti předává ostatním pedagogům na různých seminářích, v současné době také vyučuje na Janáčkově

akademii múzických umění v Brně, předměty metodika a technika lidového tance a současné taneční umění.⁹⁰

Jitka Valachová

Narodila se 6. února 1946 v Brně, zde také navštěvovala lidovou školu umění a taneční školu sester Machatových. Od roku 1967 působila na ZUŠ ve Valašském Meziříčí, kde pomáhala zakládat taneční obor. V letech 1996-2001 působila jako krajská metodička. Se svými žáky se úspěšně účastnila soutěží a přehlídek dětských skupin scénického tance, vytvořila například choreografie Atomus servus pacis na hudbu P. Řezníčka, Arabesku na hudbu C. Debussyho, Kytici na hudbu J. Jiráka nebo Maličkosti na hudbu A. Dvořáka. Ve svém kraji organizovala školení pedagogů, okresní a krajské přehlídky.⁹¹

Edita Kotzianová

Představitelka Jihomoravského kraje. Narodila se 27. listopadu 1928 v Brně, kde také navštěvovala taneční školu Elmarity Diviškové, tančila také v její taneční skupině. Jako tanečnice působila v brněnském Operním studiu. Pedagogické vzdělání si doplnila studiem na Státní konzervatoři v Brně, kde absolvovala dvouleté doplňující studium pro učitele taneční výchovy. Od roku 1965 vyučovala tanec v Domě pionýrů a mládeže v Brně-Lužánkách. Ve své pedagogické činnosti navázala na odkaz Jarmily Kröschlové a Jarmily Jeřábkové. Je autorkou choreografií Jarní slunce-jarní déšť na hudbu L. Singerse, Ze života hmyzu na hudbu V. Trojanu, Zelené okno na hudbu P. Ebena nebo Můj drak na hudbu B. Martinů. Svoji tvorbu a výsledky pedagogické práce pravidelně prezentovala na přehlídkách dětského scénického tance.⁹²

Jiřina Máčelová

Přesto že se 22. dubna 1926 narodila v Praze, její hlavní pedagogické působení bylo v Jihomoravském kraji. V dětství navštěvovala ve svém rodišti baletní školu Heleny Štěpánkové a taneční školu paní Aubrechtové, později vystupovala v tanečních rolích v divadle Na Slupí, byla členkou Souboru písní a tanců vedeného

⁹⁰ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁹¹ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

⁹² Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

Táňou Hájkovou, sama vedla taneční kroužek. V roce 1952 se přestěhovala do Brna, kde docházela na hodiny k Ivo Váni Psotovi a Věře Avratové, spolupracovala s taneční skupinou činohry Státního divadla. Od roku 1960 vedla dětský taneční soubor v Domě pionýrů a mládeže v Brně-Lužánkách, od roku 1970 vyučovala na LŠU v Brně-Židenicích. Absolvovala doplňkové studium pro pedagogy taneční výchovy na brněnské konzervatoři. Řadu let působila jako metodička a organizátorka zájmové taneční činnosti v Jihomoravském kraji.⁹³

⁹³ Cveklová Bohumila, Ždímalová Dana 20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003, Praha 2005

3. Základní umělecké školství dnes

3.1 Současný stav základního uměleckého školství

Ústav pro informace ve vzdělávání udává v rejstříku škol a školských zařízení v České republice v současné době celkový počet základních uměleckých škol včetně soukromých 487. Z toho v Jihočeském kraji jich je třicet čtyři, v Plzeňském třicet čtyři, v Karlovarském dvacet, Středočeském padesát sedm, v Praze třicet šest, v Ústeckém třicet jedna, Libereckém dvacet, Královéhradeckém třicet jedna, Pardubickém třicet, na Vysočině dvacet čtyři, v Olomouckém dvacet sedm, Jihomoravském šedesát čtyři, v Moravskoslezském padesát jedna a ve Zlínském dvacet osm.⁹⁴ Z výše uvedeného je patrné, že největší podíl škol se nachází v kraji Jihomoravském, Středočeském a Moravskoslezském.

Tak jak se stanovilo v roce 1960, základní umělecké školy nadále poskytují vzdělání ve čtyřech uměleckých oborech- hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém, přičemž záleží na možnostech každé ZUŠ, zda bude mít na své škole zastoupeny všechny čtyři obory. Taneční obor funguje přibližně na čtyřech stovkách základních uměleckých škol.

Podle statistik z roku 2009 taneční obor navštěvovalo v daném roce 27 852 žáků.⁹⁵ Z dalších statistik je patrné, že celkový počet žáků vzdělávajících se na ZUŠ neustále stoupá, ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo ZUŠ 234,6 tisíc žáků, kdežto v roce 2009/2010 to bylo o 1,8 procenta méně⁹⁶. Při srovnání s předchozími lety je rozdíl ještě patrnější.

Z celkového počtu žáků (234,6 tisíce) ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo taneční obor 28,3 tisíce žáků (tj. 12,0 % z celkového počtu žáků), výtvarný obor 46,2 tisíce žáků (19,7 %), literárně-dramatický obor 8,6 tisíce žáků (3,7 %) a obor s hudební výukou 151,5 tisíce žáků (64,6 %). Ve školním roce 2010/2011 vzdělávalo žáky v základních uměleckých školách 7,9 tisíce učitelů, z toho 0,3 tisíce externích (přepočtený počet na plné úvazky). Z celkového počtu učitelů vyučovalo hudební obor 6,7 tisíce učitelů, výtvarný obor 0,6 tisíce učitelů, taneční obor 0,4 tisíce učitelů a konečně literárně-dramatický obor 0,2 tisíce

⁹⁴ <http://sberdat.uiv.cz>

⁹⁵ Návrátová Jana, Vašek Roman a spol. Tanec v České republice, Praha 2010

⁹⁶ <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2011/29/zakladni-umelecke-skoly-vyuka-pocty-zaku-a-oboru/>

učitelů.⁹⁷ Každý rok absolvuje na základních uměleckých školách kolem 15 tisíc žáků.

3.2 Vzdělávací program tanečního oboru ZUŠ

„Základní umělecké vzdělávání poskytuje základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech. Základní umělecké vzdělávání se uskutečňuje v základní umělecké škole. Základní umělecká škola připravuje také pro vzdělávání ve středních školách uměleckého zaměření a v konzervatořích, popřípadě pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.“⁹⁸

Dne 7. května 2003 schválilo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vzdělávací program tanečního oboru základních uměleckých škol, pro přípravné studium a I. stupeň základního studia pod č. j. 17 620/2003-22 a pro II. stupeň základního studia, rozšířené studium a studium pro dospělé pod č. j. 17 621/2003-22, s platností od 1. září 2003. Tyto vzdělávací programy uvádějí charakteristiku tanečního oboru, charakteristiku předmětů, obsah studia a výchovně vzdělávací cíle předmětů, metody a formy práce, učební plány a osnovy tanečního oboru.

„Taneční obor základních uměleckých škol podchycuje a rozvíjí taneční nadání dětí. Probouzením smyslu pro krásu tance a harmonii spolu s rozvíjením tvůrčích schopností prohlubuje taneční výchova duševní život člověka a ovlivňuje utváření jeho hlubších vztahů k životu i jeho okolí. Poskytuje každému žákovi podle míry jeho schopností a zájmu takové základy odborného vzdělání, které mu umožní uplatnit se jako tanečník v souborech zájmové umělecké činnosti nejrůznějšího zaměření, nebo v povoláních, pro která jsou kultura pohybového projevu a zvládnutí základů tance vhodným předpokladem. Taneční obor je nezastupitelnou přípravou ke studiu na konzervatoř.“⁹⁹

Výuka na ZUŠ je organizována do několika vzdělávacích stupňů, jak dokládá také Školský zákon § 109:

⁹⁷ <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2011/29/zakladni-umelecke-skoly-vyuka-pocty-zaku-a-oboru/>

⁹⁸ Školský zákon § 109, <http://aplikace.msmt.cz>

⁹⁹ Úprava vzdělávacího programu TO ZUŠ, <http://aplikace.msmt.cz>

„Základní umělecká škola organizuje přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé.“¹⁰⁰

Přípravné studium - příprava dětí ve věku od pěti let. Výuka probíhá formou her, kultivuje se přirozený dětský pohybový projev, který nenásilnou formou dostává řád, ověřují se předpoklady dítěte pro zvolený obor, rozvíjí se elementární návyky a dovednosti, které jsou potřebné pro další stupeň vzdělávání. Jediným předmětem přípravného studia je Přípravná taneční výchova. Studium je maximálně dvouleté.¹⁰¹

I. stupeň základního studia - sedmileté studium, ukončené absolutoriem, které opravňuje k pokračování ve studiu na II. stupni, poskytuje žákům základní umělecké vzdělání v oblasti tance a připravuje žáky na střední školy s uměleckým či pedagogickým zaměřením. Studium rozvíjí a podchycuje nadání každého jednotlivce, s ohledem na vrozené dispozice pro zvolený obor. Vyučovacími předměty jsou:

Taneční průprava, zařazená do výuky v 1. a 2. ročníku. Představuje elementární stupeň taneční výuky, na který dále navazují ostatní taneční disciplíny. Zajišťuje všestranný pohybový rozvoj dítěte, upevňuje správné držení těla, zvyšuje celkovou pružnost, obratnost a koordinaci, podněcuje tělesnou citlivost, vede k uvědomělému používání jednotlivých částí těla i k harmonickému pohybu těla jako celku, rozvíjí hudební a prostorové cítění.

Současný tanec, Lidový tanec, Klasická taneční technika jsou odborné předměty zařazené do výuky od 3. do 7. ročníku. Podle specializace pedagoga a zájmu žáků se jeden z těchto předmětů stává předmětem hlavním. Každý z těchto předmětů poskytuje základní rozvoj v daných tanečních technikách, kultivuje taneční projev žáka.

Taneční praxe je předmětem, který je povinný pro všechny žáky od 1. ročníku, organicky navazuje na vyučovací předměty nebo se podle kvalifikace učitele a zájmu žáků zaměřuje pouze na jeden z těchto předmětů. Zdokonaluje a prohlubuje taneční techniky a taneční projev žáků, učí uplatňování získaných

¹⁰⁰ Školský zákon § 109, <http://aplikace.msmt.cz>

¹⁰¹ Úprava vzdělávacího programu TO ZUŠ, <http://aplikace.msmt.cz>, Buhumila Cveklová, Richard Pertl Metodická příručka pro I.ročníky LŠU, Praha 1984

dovedností, rozvíjí osobité tvořivé schopnosti žáků, pěstuje smysl pro pohybovou souhru a slouží k nácviku skladeb pro interní i veřejná vystoupení.¹⁰²

II. stupeň základního studia - navazuje na předchozí stupeň, studium je čtyřleté, zakončené absolventskou zkouškou. Vede žáky k dokonalejšímu propracování dovedností a schopností získaných studiem na I. stupni, k dokonalejšímu zvládnutí tanečních technik a ke schopnosti jejich praktickému využití, rozvíjí osobitý taneční projev. Přípravuje žáky ke studiu na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením. Vyučoványi předměty jsou:

Současný tanec, Lidový tanec, Klasický tanec a Historický tanec, přičemž na základě specializace a zájmu žáků se jeden z předmětů stává hlavním. Taneční praxe navazuje na vyučované předměty.

Rozšířené studium- možnost rozšířeného studia je od 2. ročníku I. stupně. Obsahově náročnější studium specializované na současný, lidový nebo klasický tanec, určené pro žáky, kteří se chystají k profesionálnímu studiu tance na konzervatořích, vysokých uměleckých školách nebo ke studiu jiných oborů, pro které jsou rozšířené znalosti nezbytné. Na II. stupni jsou zahrnuty také předměty Základy dějin tance a Hudební nauka.

Studium pro dospělé- rozvíjí výuku II. stupně, na kterou obsahově navazuje. Tak jako na I. a II. stupni je studium završeno interpretací absolventské taneční skladby, na závěrečném veřejném nebo interním vystoupení.¹⁰³

Výuka v tanečním oboru probíhá skupinově. Přesto že pedagog zadává úkoly celé skupině, opravuje a sleduje výkony každého žáka jednotlivě. O pololetí a na konci školního roku žáci dostávají vysvědčení, které je dokladem o jejich soustředěné práci a aktivním přístupu při výuce v průběhu celého roku. Pedagog na základě těchto a mnoha dalších ukazatelů stanoví konečné hodnocení a navrhne postup do vyššího ročníku. Na konci 7. ročníku I. stupně a 4. ročníku II. stupně je žákům na základě vykonané absolventské zkoušky uděleno závěrečné vysvědčení, které je důležitým dokumentem pro případné další studium odborných škol s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.

¹⁰² Úprava vzdělávacího programu TO ZUŠ, <http://aplikace.msmt.cz>, Buhumila Cveklová, Richard Pertl Metodická příručka pro I.ročníky LŠU, Praha 1984

¹⁰³ Úprava vzdělávacího programu TO ZUŠ, <http://aplikace.msmt.cz>, Buhumila Cveklová, Richard Pertl Metodická příručka pro I.ročníky LŠU, Praha 1984

Vzdělávací program tanečního oboru také popisuje metody a formy práce v jednotlivých stupních a ročnících, poukazuje na důležité postupy pedagoga při výuce, zmiňuje pedagogické zásady vztahu učitel-žák. Uvedené osnovy slouží pouze jako návod, předpokládá se pedagogova odbornost a hluboká znalost problematiky a jeho tvořivý a aktivní přístup při výuce. Velmi důležitou součástí výuky na tanečním oboru ZUŠ je korepetice, která je nenahraditelným prvkem kreativní taneční výchovy.

3.3 Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program

Z důvodu liberalizace vzdělávacího procesu, maximální podpory vzdělávací autonomie ve školách a posílení role učitele při zavádění nových forem a metod do výuky, se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rozhodlo podat námět k reformě všech stupňů vzdělávání v České republice, základní umělecké vzdělávání nevyjímaje. Základní vizí MŠMT ČR bylo provázání českého školství s principy evropského vzdělávacího procesu. Stát se tak rozhodl přistoupit na tzv. dvoustupňové kurikulum, kdy v prvním by se nastavil rámec vzdělávání, podle kterého by si školy vytvořily vlastní dokument. Na základě reformních kroků by tak každá ZUŠ měla možnost přizpůsobit podobu učebních plánů potřebám a zájmu žáků, čímž vzniká prostor pro zavádění nových uměleckých disciplín a nastavování vzdělávacích obsahů. Podpořila by se tak profilace jednotlivých škol a vzdělávání by tak mohlo včas reagovat na potřeby společnosti, avšak s ohledem na udržení a rozvíjení tradic.¹⁰⁴

Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

ČÁST PRVNÍ

OBEČNÁ USTANOVENÍ

Vzdělávací programy

§ 3

Systém vzdělávacích programů

¹⁰⁴ http://www.nadosahruky.cz/azus/prilohy/file_200943.pdf

(1) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) zpracovává Národní program vzdělávání, projednává jej s vybranými odborníky z vědy a praxe, s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji a předkládá jej vládě k projednání. Vláda předkládá Národní program vzdělávání Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ke schválení. Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené tímto zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů. Národní program vzdělávání ministerstvo zveřejňuje vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání, jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162.

(3) Vzdělávání v jednotlivé škole a školském zařízení se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů.¹⁰⁵

Z výše uvedeného zákona vyplývá, že nový systém kurikulárních dokumentů je tvořen na státní a školské úrovni. Státní úroveň představuje Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy, které vymezují rámce pro jednotlivé obory vzdělávání. Školská úroveň je zastoupena školním vzdělávacím programem, který si na základě RVP tvoří každá škola samostatně a podle kterého se uskutečňuje vzdělávání v jednotlivých školách. Všechny tyto dokumenty jsou veřejné. Obsah dokumentů je možné upravovat a obměňovat na základě zkušeností učitelů, potřeb žáků a měnících se potřeb společnosti.¹⁰⁶

Práce na projektu „Tvorba Rámcového vzdělávacího programu pro umělecké obory základního uměleckého vzdělávání“, která byla započata Výzkumným

¹⁰⁵ <http://www.msmt.cz>

¹⁰⁶ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

ústavem pedagogickým v Praze v roce 2006, byla dokončena v červnu roku 2008. Od května 2009 se rozjel navazující projekt Pilot ZUŠ.¹⁰⁷

Do projektu **Podpora činnosti základního uměleckého školství při zavádění nového kurikula do praxe** bylo vybráno 43 partnerských škol ze všech krajů České republiky. Cílem projektu Pilot ZUŠ bylo dokončení závěrečné verze dokumentu RVP ZUV a na základě získaných poznatků vytvoření Manuálu pro tvorbu ŠVP. Sledováním tvorby ŠVP na vybraných pilotních školách, spoluprací s učiteli a řediteli těchto škol, vyslyšením jejich námětů a připomínek a po konzultaci s odborníky, mohlo dojít k naplnění tohoto cíle. Další významnou aktivitou projektu bylo shromáždění odborných příspěvků, studijních materiálů a vhodných metodických námětů směřujících k inovaci ve vzdělávání v ZUŠ. Tyto materiály byly poskytnuty učitelům na Metodickém portálu, na informačním a metodickém DVD, v tištěné verzi pak v Manuálu pro tvorbu ŠVP. Projekt také organizoval řadu odborných seminářů pro lektory tvorby ŠVP, kteří dále mohli školit učitele ostatních ZUŠ v tvorbě ŠVP. Manažery jednotlivých úkolů projektu byli Mgr. Alexandros Charalambidis, Mgr. Aleš Chalupský a Mgr. Luboš Lisner, hlavním manažerem celého projektu byl Bc. Jiří Stárek, člen Výzkumného ústavu pedagogického v Praze.¹⁰⁸

Jiří Stárek v rozhovoru pro Učitelství noviny č.41/2008 popisuje dojmy s náročnou prací na projektu a tvorbě RVP :

„Osobně mi přinesla zajímavou životní zkušenost. Vstupujete do věci s určitou představou, horlivě studujete, počítáte s nadšením kolegů... Jenže jak do problematiky víc a víc pronikáte, přesvědčujete se, že dělat změny není vůbec jednoduché. Ty základní problémy totiž nejsou v dokumentu, ale v našich hlavách. Koncipovali jsme umělecké obory, nastavovali jsme klíčové kompetence, úplně nově jsme vysvětlovali chápání uměleckých oborů....

Práce na RVP ZUV mne naučila i něco o mně. Jsem založením bojovník a ve snaze věci zvládnout co nejlépe začnete nepozorovaně porušovat některá pravidla, aniž si toho hned všimnete. Musel jsem si sám pro sebe uvědomit, že chci-li dotáhnout věc do úspěšného konce, musím udělat změny ve vlastní hlavě i já. To se

¹⁰⁷ <http://rvp.cz>

¹⁰⁸ <http://digifolio.rvp.cz>

netýká obsahu učiva, ani pojetí reformy, ale nastavením určité vnitřní strategie. Víte například, že v něčem s vámi někteří kolegové nesouhlasí, že se nejrůzněji domlouvají, aby prosadili vlastní zájmy. Republika je malá, tohle se brzy dozvíte. Najednou se dostanete do tzv. "boje o reformu". Když vyhrajete, získáte sice text, který odpovídá potřebným změnám, tedy RVP ZUV, ale ztratíte lidi. Zvítězíte, ale není to vítězství, jen další životní zkušenost směřující k větší samotě a zralosti. Posiluje mě, že v oblasti managementu existuje pravidlo, že není nic pevnějšího než svazek lidí, kteří důvěru ztratili a zase si ji vrátili. Ať konečná podoba RVP ZUV dopadne v detailech tak, nebo onak, jeho filozofie se nezmění a jsem rád, že k srdci dokumentu, k pojetí klíčových kompetencí, jsem neslyšel jedinou výtku."¹⁰⁹

V listopadu 2009 byla schválena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR pilotní verze dokumentu Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání, na základě které probíhala pilotáž na třiceti devíti školách. Tyto školy svými poznatky ke zkušební verzi, pomohli přispět k úpravám a k vytvoření druhé verze tohoto dokumentu, která byla předložena veřejnosti v březnu 2010. Na počátku května 2010 byl dokument schválen poradou vedení MŠMT ČR, čímž byl materiál připraven k vydání. Dne 31. května 2010 vydala ministryně školství Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, který nabyl platnosti 1. září 2010.¹¹⁰

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV), na kterém spolupracovala řada odborníků, popisuje principy, na nichž je založen, charakterizuje základní umělecké vzdělávání, popisuje organizaci ZUV, stanovuje tyto cíle ZUV:

- utvářet a rozvíjet klíčové kompetence žáků, kultivovat tím jejich osobnost po stránce umělecké a motivovat je k celoživotnímu učení*
- poskytnout žákům základy vzdělání ve zvoleném uměleckém oboru s ohledem na jejich potřeby a možnosti*

¹⁰⁹ <http://www.ucitelskenoviny.cz>

¹¹⁰ <http://www.vuppraha.cz>

- připravit žáky po odborné stránce pro vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách uměleckého nebo pedagogického zaměření a na konzervatořích, případně pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením

-motivovat žáky k učení a spolupráci vytvořením příznivého sociálního, emocionálního a pracovního klimatu¹¹¹

Dále definuje klíčové kompetence, které představují souhrn vědomostí, dovedností a postojů důležitých pro rozvoj umělecké stránky žáka, jeho budoucího uplatnění v profesním i praktickém životě. Řadí se zde kompetence k umělecké komunikaci, kompetence kulturní a osobně sociální. Zabývá se jednotlivými uměleckými obory zastoupenými v základním uměleckém vzdělávání, které charakterizuje, udává obsah jednotlivých vzdělávacích zaměření, definuje očekávané výstupy v jednotlivých ročnících, seznamuje s rámcovým učebním plánem pro jednotlivé obory, vymezuje důležité podmínky nezbytné pro realizaci vzdělávání v daném oboru, zmiňuje se o vzdělávání žáků mimořádně nadaných a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, udává zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu a jeho strukturu, osvětluje použité výrazy.¹¹²

Na základě RVP ZUV se vzdělávací obsah tanečního oboru člení do dvou oblastí, které na sebe navazují a vzájemně se podmiňují. První oblast **Taneční tvorba a interpretace**, seznamuje žáky s tanečními technikami, které kultivují a rozvíjejí techniku pohybu jako systému specifických prostředků komunikace. Žáci získávají koordinační, silové a vytrvalostní schopnosti a seznamují se s různými způsoby kompenzace sekundárních dopadů fyzické zátěže na organismus. Druhou oblast tvoří **Recepce a reflexe tanečního umění**. Zde se žák učí hodnotit umělecké dílo, chápat jeho obsahovou stránku, zhodnotit prováděný pohyb a umělecký projev, je schopný vnímat taneční umění v širších souvislostech. Vzdělávací obsah tanečního oboru je dále tvořen očekávanými výstupy, ty jsou v RVP ZUV formulovány pouze pro I. a II. stupeň základního studia. Výstupy pro ostatní formy studia si tvoří jednotlivé školy v souladu se svým ŠVP.¹¹³

¹¹¹ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, str.9

¹¹² Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

¹¹³ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

Pro oblast Taneční tvorby a interpretace jsou stanoveny tyto očekávané výstupy:

Na konci 7. ročníku základního studia I. stupně žák

- vědomě aplikuje zásady a zákonitosti optimálního postavení těla a jeho jednotlivých částí při pohybu v prostoru, ve skupině, s rekvizitou a při pohybu s partnerem
- orientuje se v dané hudební předloze a dokáže ji vyjádřit pohybem, interpretuje zadaný pohybový úkol
- uplatňuje bezprostřední emocionální a pravdivý projev s osobitým a účelově pojatým využitím potenciálu jemu dostupné techniky pohybu
- rozpoznává, kultivuje a respektuje svá specifika
- tvořivě přistupuje ke ztvárnění hudebních i nehudebních podnětů
- podílí se na tvorbě taneční kompozice
- spolupracuje s ostatními ve skupině a účinně se zapojuje do nejrůznějších interpretačních i tvůrčích činností ¹¹⁴

Na konci 4. ročníku základního studia II. stupně žák

- provádí pohybové úkoly větší technické a obsahové náročnosti v různých oblastech tanečního umění
- při improvizaci používá techniku z různých oblastí tanečního umění a dbá na čistotu jejího provedení
- uvědomuje si svůj pohyb v čase a prostoru, vnímá vnější a vnitřní prostor
- používá improvizaci k hledání osobitého pohybového vyjádření jako základu pro autorskou tvorbu
- tvoří individuálně nebo ve skupině vlastní choreografie s využitím všech získaných pohybových dovedností
- zapojuje se při scénickém řešení choreografického díla (návrzích kostýmů, osvětlení, rekvizit a podobně) ¹¹⁵

¹¹⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, str.41

¹¹⁵ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, str.41

Pro oblast Recepce a reflexe tanečního umění musí být splněny tyto očekávané výstupy:

Na konci 7. ročníku základního studia I. stupně žák

- *uvědomuje si principy prováděného pohybu a uplatňuje je ve svém pohybovém vyjádření*
- *vnímá a identifikuje charakteristické znaky práce s pohybem v různých oblastech tanečního umění*
- *hodnotí dodržování zásad optimálního postavení těla při provádění pohybových úkolů*
- *hodnotí vlastní projev realizovaný v rámci tanečního vystoupení a jeho přípravy*
- *vnímá a hodnotí komunikační obsah choreografického díla*
- *užívá základní odborné názvosloví*¹¹⁶

Na konci 4. ročníku základního studia II. stupně žák

- *vnímá neoddělitelnost vztahů mezi intelektuální, emocionální a fyzickou stránkou člověka*
- *užívá odborné názvosloví a pojmosloví z oblasti techniky pohybu a taneční tvorby*
- *vnímá a hodnotí choreografické dílo, diskutuje o něm a své názory, myšlenky a postoje vyjadřuje na základě promyšlených argumentů*
- *hodnotí vlastní přístup k tvorbě a realizaci společného choreografického díla*¹¹⁷

V listopadu 2010 vyšel Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů pro základní umělecké vzdělávání.¹¹⁸ Na jeho tvorbě se podíleli ředitel ZUŠ Praha 1 Aleš Chalupský, Alexandros Charalambidis, ředitel ZUŠ v Praze 10, manažer projektu a koordinátor Jiří Stárek a ředitelé a koordinátoři ŠVP pilotních a

¹¹⁶ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, str.41-42

¹¹⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, str.42

¹¹⁸ <http://rvp.cz>

partnerských škol. Tento manuál mimo jiné radí jak motivovat učitele ke změnám a k týmové práci, jak využít vlastní hodnocení školy při tvorbě ŠVP, jak naplánovat tvorbu ŠVP a seznámit učitele s RVP, jak eliminovat nejčastější rizika při tvorbě ŠVP, nebo jak vytvořit jednotlivé kapitoly ŠVP. Velmi cenné jsou uvedené konkrétní zkušenosti pilotních škol na konci každé kapitoly a také několik vzorových ukázek zpracování.¹¹⁹

„Školním vzdělávacím programem škola popisuje svoji závaznou vzdělávací nabídku: dlouhodobé vize, společné metody a formy práce využívané při výuce, obsah vzdělávání v jednotlivých uměleckých oborech, zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných, zásady a způsob hodnocení žáků. Školní vzdělávací program je součástí povinné dokumentace školy. Při vytváření ŠVP je nutné respektovat rámeček (RVP ZUV) a zohlednit vše, co tento dokument jako minimum nastavuje. ŠVP poskytuje pedagogům možnost prostřednictvím svého zaměření profilovat svoji školu, svobodně si zvolit nejvhodnější obsah a formu vzdělávání, nalézat přirozené vazby mezi jednotlivými předměty i uměleckými obory, posílit komunikaci a spolupráci uvnitř pedagogického sboru. ŠVP poskytuje rodičům a žákům informace o tom, co škola nabízí, na co klade ve vzdělávání důraz, jaký styl práce preferuje a v jakých podmínkách probíhá výuka. ŠVP poskytuje zřizovateli informaci o tom, jak korespondují záměry školy s jeho záměry. ŠVP poskytuje širší veřejnosti informace o vzdělávací nabídce v daném regionu. ŠVP poskytuje kontrolním institucím potřebné informace o vzdělávání v dané škole.“¹²⁰

V srpnu roku 2010 obdržely všechny ZUŠ v České republice dokument Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Od 1. září 2010 tak mohly všechny základní umělecké školy na základě tohoto dokumentu a vydaného manuálu tvořit své školní vzdělávací programy a od roku 2012/2013 bylo naplánováno uvést nový systém do praxe.

¹¹⁹ Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů

¹²⁰ Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů, str.8

3.4 Školní vzdělávací program Soukromé základní umělecké školy-taneční, s.r.o.

Motem ŠVP Szuš-taneční , s.r.o. se stal citát „ **Tanec je výzva pro mysl, tělo a duši**“, neboť zcela vystihuje vize školy. Cílem vedení školy a všech pedagogických pracovníků je vychovat tělesně i duševně kultivované osobnosti s všestranně rozvinutou taneční technikou, kulturou pohybu a kultivovaným tanečním projevem, zvýšenou tělesnou citlivostí, představivostí a tvořivostí, s vypracovaným správným a vyváženým držením těla, rozvinutým hudebním cítěním, se smyslem pro odpovědnost ke kolektivu a schopností samostatně pracovat, osobnosti, které se dokáží uplatnit v oblastech souvisejících s tanečním uměním, osobnosti milující tanec...

Škola je významným a nezastupitelným poskytovatelem tanečního vzdělávání v jesenickém okrese, sídlí ve městě Jeseník. Je jedinečná mezi ostatními ZUŠ v počtu tanečních zaměření, vyniká širokou nabídkou tanečních žánrů, pružně reaguje na zájem žáků o nové trendy tanečního umění a zároveň ctí tradiční ověřené principy, metody a formy práce základního uměleckého vzdělávání. Kapacita školy 280 žáků je v současnosti přibližně z 98% naplněna. Významná je spolupráce na regionální i mezinárodní úrovni. Škola spolupracuje s městem Jeseník, s Městským kulturním zařízením, ZUŠ Jeseník, ZŠ, SZUŠ výtvarnou, s Dechovým orchestrem Haná Uničov a s Dechovým orchestrem mladých Jeseník, s kterými vyjíždí soubor školy několikrát ročně do zahraničí, kde se účastní mezinárodních tanečních a hudebních festivalů, karnevalů a slavností. Žáci tak měli od počátku existence školy možnost navštívit Itálii, Francii, Španělsko, Belgii, Polsko, Slovensko, Německo, ale třeba i Hong Kong ve vzdálené Číně. Největším přínosem těchto cest je možnost poznat jinou kulturu a formu tanců cizích národů, což je neocenitelným přínosem v hodinách lidového tance, děti se zde setkávají např. s tanečními a hudebními skupinami z Mexika, Brazílie, Anglie, Skotska, Ruska a mnoha dalšími. Škola pořádá v jesenickém divadle dva taneční koncerty ročně, žáci vystupují na kulturních akcích pořádaných městem Jeseník, na plesech, žáci všech studijních zaměření se úspěšně účastní republikových soutěží. Vyučuje se v budově

projektované a postavené za účelem výuky tance, proto také prostorové vybavení školy splňuje všechna specifika pro výuku tanečního oboru.¹²¹

V souladu s hlavními vizemi reformy základního uměleckého vzdělávání, kdy podle slov manažera reformy Bc. Jiřího Stárka z Výzkumného ústavu pedagogického v Praze a ředitele ZUŠ Hostivař, Praha 10, by nová reforma měla umožnit „*používání netradičních metod a forem pedagogické práce a zavádění inovativních výukových postupů, decentralizovat výukové obsahy pro větší sepětí s praxí, integrovat umělecké obory i jednotlivé předměty a na druhé straně profilovat školy v návaznosti na specifika regionu i na složení pedagogického sboru*“¹²², vytvořilo vedení Szuš-taneční několik studijních zaměření. Žáci si tak mohou vybrat mezi uměleckým tancem, charakterním tancem, tancem s náčiním a moderním tancem.

Studijní zaměření Umělecký tanec vzdělává žáky v tanečních technikách divadelního typu, prezentovaných v příslušných a pro tento typ umění vhodných prostorách, tedy na jevištích divadel. Je to tanec, který je nositelem estetického zážitku, výpovědi či sdělení. Studium podchycuje a rozvíjí taneční nadání dětí, rozvíjí citovost, tělesnou citlivost a inteligenci, vnímavost vnitřních pocitů, hudební a prostorové citění. Poskytuje žákům základy odborného tanečního vzdělání, které kultivuje pohybový projev dítěte, rozvíjí tvořivé myšlení a sebevyjádření, zvyšuje fyzickou zdatnost a odolnost dítěte, navozuje kladný vztah k fyzické námaze a práci těla. Utváří se umělecký vkus dítěte, posiluje se vědomí o nezastupitelném místě tance v umění, kultuře a životě společnosti.

Výuka je v souladu s RVP členěna do přípravného studia, které je dvouleté, předmět přípravná taneční výchova probíhá jedenkrát týdně po jedné a půl vyučovací hodině. Po té žáci přecházejí na I. stupeň základního studia. V 1. a 2. ročníku mají děti předměty taneční gymnastika a taneční praxe, každý zastoupený jednou vyučovací hodinou týdně. Ve 3. a 4. ročníku se počet vyučovacích hodin i počet předmětů zvyšuje, žáci jsou klasifikováni z taneční gymnastiky, lidového tance, baletu a z taneční praxe. Žáci 5., 6. a 7. ročníku docházejí na balet, současný tanec, lidový tanec a taneční praxi, výuka probíhá dvakrát týdně a je hodinově rozvržená tak, aby byly zastoupeny všechny předměty. V 7. ročníku žáci absolvují a mohou tak postoupit do II. stupně základního studia. Zde je výuka organizována do čtyř ročníků

¹²¹ ŠVP Szuš-taneční, s.r.o.

¹²² http://www.nadosahruky.cz/azus/prilohy/file_200943.pdf

a zastoupena předměty balet, současný tanec a taneční praxe. Studium je opět ukončeno absolventskou zkouškou.

Studijní zaměření Charakterní tanec poskytuje žákům základy v oblasti lidového tanečního umění jiných národů, které jsou konkretizovány volitelným předmětem. Seznamuje je se základními kroky, pohybovými prvky, stylem, charakterem, výrazovou složkou, se specifickými rytmy i melodiemi. Žáci se učí nejen tradičnímu pojetí těchto tanců, ale také jejich stylizované moderní jevištní formě.¹²³

Přípravné studium a 1. až 4. ročník I. stupně základního studia jsou shodné se studijním zaměřením Umělecký tanec. V 5. ročníku je zařazen povinně volitelný předmět irský step nebo orientální tanec, dále děti docházejí na taneční gymnastiku a lidový tanec, kde se seznamují s lidovými tanci Čech, Moravy a Slovenska. Tato skladba předmětů zůstává až do konce I. stupně základního studia, které děti zakončují absolventskou zkoušku v 7. ročníku a přetrvává dále na II. stupni základního studia, kde se mění pouze hodinová dotace jednotlivých předmětů.

Studijní zaměření Tanec s náčiním na základě moderních tanečních výrazových prostředků rozvíjí taneční nadání dětí, vypracovává techniku pohybu s náčiním, jejíž osvojení dává dětem bohaté možnosti prostorového, dynamického a rytmického vyjádření, zvyšuje fyzickou zdatnost, rozvíjí tělesnou inteligenci, hudební a prostorové citění. Využívá přirozené dětské schopnosti hry s předmětem, na které staví a rozvíjí ji do složitých a technicky náročných dovedností. Posiluje v dětech kladný vztah pro práci v kolektivu.

Děti mohou se studiem začít opět v předškolním věku v přípravném studiu, které je obsahově i organizačně shodné s předchozími studijními zaměřenými, dále pokračuje v I. stupni základního studia, kde je povinným předmětem taneční gymnastika, která je zastoupena jednou vyučovací hodinou týdně a další předmět si děti vybírají z povinně volitelného předmětu soubor 1 nebo soubor 2. Hodinová dotace pro práci v souboru jsou dvě vyučovací hodiny týdně. Soubor 1 je zaměřený na tanec s hůlkou, odborně baton, soubor 2 na tanec s třásněmi, odborně pom pom. V 7. ročníku děti vykonávají absolventskou zkoušku a pokračují ve čtyřletém studiu na II. stupni, kde jsou předměty i hodinová organizace shodné s výukou na I. stupni.

¹²³ ŠVP Szuš-taneční, s.r.o., str. 21

Studijní zaměření Moderní tanec seznamuje děti s moderními tanečními směry, které se v naší republice rozšířily po roce 1989, jako je street dance, hip hop, house dance apod. Jsou to styly s propracovanou pohybovou technikou, kterou se v praxi inspirují i jiné taneční styly, zejména techniky současného tance. Žáci získávají schopnost improvizace, která je nedílnou součástí těchto tanečních technik, tvoří si svůj vlastní osobní styl, učí se práci s prostorem, rekvizitou, vyjadřují pocity prostřednictvím tance, který se obvykle váže na určitý hudební žánr.

Výuka je opět organizována do přípravného studia a I. a II. stupně základního studia. Vyučovacími předměty na obou stupních jsou taneční gymnastika, do které děti dochází jedenkrát týdně na jednu vyučovací hodinu a moderní tanec po dvou vyučovacích hodinách týdně. Na konci 7. ročníku I. stupně a 4. ročníku II. stupně vykonávají žáci absolventskou zkoušku.

V souladu se zákonem 561/2004 Sb. § 16 a vyhlášky č.73/2005 Sb. mohou být do výuky zařazeni také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Žáci jsou do této kategorie zařazováni rozhodnutím ředitelky na základě odborného posudku pedagogicko-psychologické poradny, pokud prokáží potřebné schopnosti nutné ke studiu některého z vyučovaných studijních zaměření. U těchto žáků se zohledňuje zdravotní hledisko, respektuje se individualita a potřeby žáka. Učební osnovy jsou přizpůsobeny individuálním potřebám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, případně je vypracován individuální vzdělávací plán. Zohledňuje se druh, stupeň a míra postižení nebo znevýhodnění při hodnocení výsledků vzdělávání. Do kategorie mimořádně nadaných žáků jsou děti zařazovány ředitelkou na doporučení učitelky, na základě odborného posudku pedagogicko-psychologické poradny. Žákům s mimořádnými studijními výsledky je umožněno v maximální míře pracovat ve výuce individuálně, podporuje se jejich osobitý umělecký růst, jsou jim zadávány náročnější úkoly, kdy se klade důraz na samostatnost, práci s nahrávkami a tvoření choreografií. Žáci jsou usměřováni v osobnostní výchově, vedou se k rovnému přístupu k méně nadaným žákům, toleranci a ochotě pomáhat slabším.¹²⁴

¹²⁴ ŠVP Szuš-taneční, s.r.o., str. 49

4. Význam uměleckých aktivit ve vzdělávání dítěte

4.1 Význam tvořivé taneční výchovy

Už staří Řekové věděli, že tělo má vliv na mysl a ducha a naopak lidský duch ovlivňuje tělo a mysl. Člověk je tvořen jednotou všech tří složek a jejich vyváženost značí o harmonicky rozvinuté osobnosti. Řekové označovali harmonii vnějšího a vnitřního termínem kalokaghatia a tohoto ideálu se snažili dosáhnout pěstováním tělesné kultury, umění a vědy. V rámci výchovy, kalokaghatia představuje vzor celistvosti a všestrannosti. A pouze zdravý, harmonicky rozvinutý člověk je schopen vytvářet hodnoty prospěšné celé společnosti. Zájem o tělesnou kulturu ve středověku upadl a až do 19. století se tento postoj společnosti příliš nezměnil. Až ke konci 19. století a počátkem 20. století dochází k velkému obratu. Kalokaghatia se stala mottem všech, kteří usilovali o zavedení povinného tělocviku do škol, zakládali tělocvičné a sportovní spolky a školy pro výchovu pohybu a tance. Také v současnosti je myšlenka kalokaghatie aktuální, avšak v jiných souvislostech než tomu bylo na počátku století. Dnes už víme, že jednostranná výchova, kdy je jedna ze složek opomíjena, ať už důležitost tělesného rozvoje nebo naopak tělesná zdatnost nadřazována nad intelektuální schopnosti a sílu ducha, může vést k disharmonickému projevu ve společnosti. Nedostatek tělesného pohybu má za následek funkční i strukturální změny v organizmu, které mohou vést až k hypokinezi, čili pohybové chudosti celé populace a zhoršení biologických dispozic každého jednotlivce. Vědecké studie dokazují, že vztah mezi rozvojem intelektu a rozvojem motoriky je obousměrný, čehož je dnes využíváno například při diagnostice pohybových nebo duševních chorob. V dnešní době si většina lidí začíná uvědomovat důležitost zdravého životního stylu a celkové harmonie a pro moderního člověka se stal rozvoj fyzické stránky samozřejmostí. Ve vzdělání byl dosud kladen důraz především na intelektuální rozvoj jedince, ale společnost si začíná uvědomovat, že somatomotorický vývoj nelze při výchově dětí opomíjet. V současnosti se začínáme také orientovat na otázky týkající se estetické výchovy, významu umění pro rozvoj společnosti, důležitosti vytvoření podmínek pro celkový rozvoj osobnosti dítěte, ke kterému bezpochyby patří také rozvoj tvořivosti. Na tvořivost lze nahlížet v užším a širším smyslu. V užším pojetí se za tvořivou považuje činnost umělců, vynálezců a

vědců, v širším kontextu je svým způsobem více či méně tvořivý každý člověk. A jakákoli tvořivá činnost představuje neocenitelný přínos pro život každého jednotlivce, neboť výsledkem jsou určité hodnoty, které jsou nenahraditelné a obohacující nejen samotného tvůrce, ale i ostatní, ať už je to jeho nejbližší okolí, rodina, soubor, škola nebo celá společnost.¹²⁵ Tvořivá výchova mimo jiné rozvíjí typické rysy osobnosti dítěte, jako jsou intuice, fantazie, emoce, konstruktivní myšlení a originalita. Schopnost tvořit má každé dítě, neboť je součástí dětské přirozenosti a umělecká výchova tyto přirozené schopnosti dále rozvíjí, umocňuje a dává jim určitý řád. Tvořivost je specifická forma komunikace, kdy autor do svého díla promítá své představy, nálady, touhy, emoce, obavy atd. Prostřednictvím výchovy v dané sféře umožňujeme jedinci své vlohy a tvořivé schopnosti poznat a rozvinout, získat potřebné dovednosti a schopnosti, které následně umožňují dosáhnout dokonalejšího a konkrétnějšího vyjádření sebe sama.

Jarmila Honzíková ve svém článku o Vlivu expresních výchov na rozvoj neverbální tvořivosti konstatuje, že k tvořivosti nelze vychovávat izolovaně, tvořivost by měla být součástí celé výchovy. *“Výchovou k tvořivosti lze ovlivnit osobnost žáka a jeho vztah ke kolektivu. Tvořiví lidé bývají optimisty, jsou veselí a mají radost ze života.”*¹²⁶

Důležitou složkou tvořivosti je sebevyjádření. Prostředek pro sebevyjádření může být také naše tělo, čehož je využíváno v taneční výchově. Tvořivost se projevuje skrze tělo, jako vnitřní přirozená lidská potřeba, které je pouze zapotřebí uvolnit cestu.¹²⁷ Přirozený taneční projev dětí je bezprostřední a nahodilý, stojící na rozhraní mezi tvůrčí prací a hrou. Dítě tvoří na základě svých přirozených tvořivých vloh a míry nadání, přičemž využívá nejjednodušší vyjadřovací prostředky, neboť jeho praktické zkušenosti ještě nejsou příliš bohaté. Pedagog svým systematickým vedením zvyšuje kvalitu dětského tanečního projevu a zajišťuje tak vývoj vpřed,

¹²⁵http://www.ped.muni.cz/capv11/4sekce/4_CAPV_Honzikova.pdf, Honzíková Jarmila, Vliv expresivních výchov na rozvoj neverbální tvořivosti
Kurková Libuše, Dětská tvořivost v hudbě a pohybu, Praha 1981
Bláhová Eliška, Pohyb, Rytmus, Výraz Praha 1949
<http://www.telesnakultura.upol.cz/index.php/telesnakultura/article/viewFile/85/161>, Irena Martínková, Jak rozumět kalokaghatii?
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/8017/tanecni-a-pohybova-vychova-metodicka-podpora.html/>,
Markéta Pastorová, Taneční a pohybová výchova-metodická podpora

¹²⁶ http://www.ped.muni.cz/capv11/4sekce/4_CAPV_Honzikova.pdf, Honzíková Jarmila, Vliv expresivních výchov na rozvoj neverbální tvořivosti

¹²⁷ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

dává nahodilým tvarům řád a formu, vede žáky od spontánního pohybu k vědomému používání těla. Děti na základě osvojení technických dovedností pronikají do základních zákonitostí umělecké tvorby a vzděláváním se v taneční oblasti získávají nové výrazové prostředky, čímž jsou zároveň vedeny k větší samostatnosti a nezávislosti při sebevyjádření.¹²⁸

Autorka knihy *Dětská tvořivost v hudbě a pohybu* Libuše Kurková se domnívá, že v předškolním věku u dětí do šesti let, se samostatně v tvořivé práci dokáže uplatnit pouze užší skupinka dětí, která je vyspělejší než jejich ostatní vrstevníci. Mezi šestým a sedmým rokem tvořivě aktivních dětí přibývá a ve věku od sedmi do deseti let dětská tvořivost kvantitativně vrcholí. Podle Kurkové pak úpadek aktivity přichází v období puberty a tvořivá práce se do vyšších kvalit rozvine jen u nejtalentovanějších žáků. Mezi dětmi se také začnou projevovat odlišné tvůrčí typy. Je však zapotřebí vést dítě už do raného věku k uplatňování vlastních tvořivých snah. Dítě by mělo techniku pohybu chápat jako nenahraditelný a důležitý prostředek k vyjádření, ale nepovažovat ji za konečný výsledek a cíl. Úkolem pedagoga je vystihnout kvality žáka, čemuž v hodině taneční výchovy napomáhá improvizace. Emotivní vyjádření v improvizčních aktivitách odhaluje osobnost dítěte, jeho charakter a schopnost uplatnit naučených dovedností.

Je nezpochybnitelné, že tvořivá práce přináší dětem i pedagogům neocenitelné hodnoty. *“Dětem otvírá možnost proniknout do tajů a kouzel určitého uměleckého oboru a spolu s tím jim poskytuje mnoho dovedností, znalostí a zážitků. Pedagogům pak poskytuje nevyčerpatelnou inspiraci a navíc mnoho dojmů, lidem jiné profese zcela nedostupným.”*¹²⁹

4.2 Význam a přínos základních uměleckých škol

V minulosti byl tanec a hudba zcela běžnou součástí života. Nejrozličnější říkadla, popěvky, ukolébavky, taneční hry, pohádky, hry se zpěvem a tance k dětskému věku neodmyslitelně patřily. Přirozeně se tak v dětech vyvíjel cit pro rytmus, hudbu a tanec, obohacoval se jejich vnitřní citový svět, rozvíjela se fantazie, utvářel se vztah k lidem a k přírodě. V dnešní přetechnizované době se však těchto

¹²⁸ Kurková Libuše, *Dětská tvořivost v hudbě a pohybu*, Praha 1981

¹²⁹ Kurková Libuše, *Dětská tvořivost v hudbě a pohybu*, Praha 1981, str.99

podmětů v dětském světě vyskytuje čím dál méně. To co se v minulosti v dětském věku dělo neplánovaně, dnes je potřeba do života dětí vnášet vědomě a cíleně. Důležitou úlohu kromě rodiny sehrávají v raném dětství mateřské školky, kde je výchova založena na znalosti dětské psychiky a nejrůznější písničky, hry a pohybové činnosti jsou náplní vzdělávacího procesu. S příchodem na základní školu však dítě s aktivitami rozvíjejícími tvořivost a vnitřní citové bohatství ztrácí kontakt. A zde plní svůj největší přínos a význam základní umělecké školy, jako hlavní poskytovatel umělecké výchovy, neboť umění je jednou z cest k sebevyjádření a jak už bylo zmíněno, sebevyjádření a tvořivost spolu neodlučitelně souvisí.¹³⁰

Docentka PaedDr. Hana Váňová CSc. provedla výzkum na zjišťování úrovně tvořivých schopností dětí, z něhož pochází tato zpráva:

„Prokázalo se, že dítě, které se zabývá zájmovou uměleckou činností, si osvojuje specifické výrazové prostředky daného umění a rozvíjí své psychické předpoklady ke komunikaci s tímto uměním. Ty mu nejenom otevírají cestu k prožití a pochopení uměleckých hodnot, ale ve vztahu k jeho osobě jsou prostředkem vlastního uměleckého vyjádření. Nelze tvořivě myslet bez těch struktur, které zajišťují a zprostředkovávají myšlenkové operace ve specifické umělecké situaci.

Výzkum jednoznačně prokázal, že zájmové umělecké aktivity, založené na estetickém dialogu s uměním, na jednotě myšlení a citu, mobilizují tvořivý potenciál dítěte a podporují rozvoj rysů jeho tvořivého myšlení výrazněji, než ostatní zájmové činnosti.“¹³¹

Docentka Váňová dále konstatuje, že výzkum prokázal vliv uměleckých aktivit na strukturu celého vědomí dítěte a potvrdila prospěšnost uměleckých kreativních činností na utváření kvalitativně lepší osobnosti jedince. Prostřednictvím tvořivé výchovy lze rozvinout vlastnosti a schopnosti důležité pro ostatní estetické činnosti nebo jiné aktivně tvořivé působení ve společnosti a ovlivnit budoucí životní styl dítěte. A v tom je také jeden ze zásadních významů základního uměleckého vzdělávání. Pravidelným věnováním se některé z uměleckých aktivit dítě získává činnost, která ho baví a smysluplně naplňuje svůj volný čas, s tímto časem se učí hospodařit, získává nové kamarády, proniká do zákonitostí umělecké tvorby, získává

¹³⁰ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

¹³¹ <http://www.scenicky-tanec.cz/scenicky-tanec-pohybove-divadlo/vyzkum/vyzkum-tvorivych-schopnosti-ditete/>, Výzkum tvořivých schopností dítěte

možnost účastnit se kulturního dění ve svém působišti, ale často také i mimo něj, učí se veřejně vystupovat, čímž si buduje sebejistotu, poznává, co vše tato vystoupení obnáší, od zkoušek v hodinách po technické zázemí až po výrobu kostýmů apod. Učí se novým dovednostem a schopnostem, uvědomuje si význam systematické práce, je schopné kolektivní spolupráce, získává návyky prospěšné pro další uplatnění ve společnosti, ať už je to zdravá soutěživost, schopnost tvořit nebo trvalý zájem o umění, rozvíjí a posiluje pozitivní vlastnosti, jako jsou odpovědnost, cílevědomost, disciplinovanost, samostatnost, soudržnost apod.¹³²

Mgr. Bohumíra Cveklová uvádí v článku Význam vybraných aktivit pro rozvoj osobnosti dítěte, který byl uveřejněn ve sborníku Taneční výchova a kulturní kapitál, názory bývalých absolventů tanečního oboru ZUŠ, kteří se zamýšleli nad vlivem dětských tanečních aktivit na svůj budoucí dospělý život. Za největší přínos považovali kladný vztah k pravidelnému pohybu, správné pohybové návyky a držení těla, schopnost tancovat, vybudování dobré fyzické kondice a získání lepší pohyblivosti, získání kamarádských vztahů, které setrvávají až do dospělosti, bohaté vzpomínky, získání určitého sebevědomí, vytvoření vztahu ke kultuře a umění, rozšíření obzoru v oblasti tanečního umění, trvalá láska k tanci, získání dobré průpravy pro další taneční aktivity. B. Cveklová také dále poukazuje na přínos uměleckých aktivit dítěte pro celou rodinu. Spoluprožíváním vystoupení dítěte dochází ke stmelování rodiny, aktivuje se rodinný život ve vztahu ke kulturním akcím, sdílením zážitků je podporována soudržnost rodiny, rodič lépe poznává osobnost svého dítěte a tím se posilují dobré vztahy uvnitř rodiny. Řada rodičů, jejichž dítě navštěvuje taneční obor, vidí také přínos v zlepšení zdravotního stavu dítěte.¹³³

Výzkumy dále dokládají, že děti, které prošly uměleckou výchovou, považují za nejvyšší životní hodnoty „ *zdraví, lásku, život ve svobodné zemi, osobní štěstí, dobrou rodinu, mít děti a žít ve světě bez válek a násilí. Vysoko si cení vzdělání, bohatého duševního života, úspěchu v zaměstnání, dobrého bydlení, soukromí, moudrosti a uvážlivosti, vytváření něčeho co po nich zůstane a být užitečný pro druhé.*“¹³⁴ Což jsou hodnoty, které by měly být prioritní pro každého člověka v naší

¹³² Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

¹³³ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008

¹³⁴ Taneční výchova a kulturní kapitál, Praha 2008, str. 53

společnosti a mělo by být cílem všech pedagogů a rodičů takovýchto hodnot u dětí dosáhnout.

Závěr

Proces vzniku základního uměleckého vzdělávání založený na subjektivním hledání jednotlivých osobností, se vyvíjel řadu let. Jako jedna z mála zemí v Evropě se můžeme pyšnit takto propracovaným systémem a bohatou tradicí sahající až do dávné minulosti. Řada odborných studií dokládá, že význam základního uměleckého školství je velmi podstatný a v konečném důsledku prospěšný celé společnosti, proto bychom měly nadále pracovat na jeho udržení v našem školském systému a podporovat všechny činitele, podílející se na jeho rozvoji a dalším vývoji. Je potřeba vzdělávat talentované a pro tanec nadšené odborníky, kteří budou schopni rozvíjet v dětech hodnoty týkající se nejen tance, ale překračující obecný rámec.

Použité informační zdroje

Akademie múzických umění v Praze: Katedra tance [online]. Dostupné z:
<http://www.hamu.cz/katedry/katedra-tance>

BERDYCHOVÁ, CSC., Doc.dr. Jana. *Rytmická gymnastika a tanec pro děti*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1973. ISBN 27-019-73.

BLÁHOVÁ, Eliška. *Pohyb, rytmus, výraz*. Praha: státní úřad pro tělesnou výchovu a sport, 1949.

BRODSKÁ, Božena. *Dějiny českého baletu v Čechách a na Moravě do roku 1945*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, hudební fakulta, katedra tance, 2006. ISBN 80-7331-047-3.

CVEKLOVÁ, Bohumila a Dana ŽDÍMALOVÁ. *20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003*. 1. vyd. Praha: Nipos-Artama Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2005. ISBN 80-7068-195-0.

CVEKLOVÁ, Bohumíra. *Dopisy o Jarmilách: Vzpomínky na Jarmilu Kröschlovou jedenáct dopisů Libuše*. 1.vyd. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2008. ISBN 978-80-7068-218-0.

CVEKLOVÁ, Bohumila a Richard PERKL. *Metodická příručka pro 1. ročníky lidových škol umění-taneční obor*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1984. ISBN 14-418-84.

Český taneční slovník: Tanec, balet, pantomima. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2001. ISBN 80-7008-112-0.

Česká republika. Sbírka zákonů: Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Dostupné z:
<http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

Český hudební slovník osob a institucí: Jaques-Dalcroze, Émile. [online]. Dostupné z: www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1001681

Česká republika. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů ČR*. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Česká republika. Vyhláška ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky o soukromých školách. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=353&r=1991>

Česká republika. Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání: Školský zákon. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1032

Česká obec sokolská. [online]. Dostupné z: <http://www.sokol-cos.cz/>

Divadelní fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně: Ateliér taneční pedagogiky [online]. Dostupné z: <http://difa.jamu.cz/obory-a-ateliery/atelier-tanecni-pedagogiky.html>

GABZDYL, Emerich a Vladimír VAŠUT. *V hlavní roli Emerich Gabzdyl*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1988. ISBN 48-011-88.

HARVAŘÍK, Josef. *Lidové školy umění*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1969. ISBN 14-895-69.

HOFMANN, Bc. Dušan. *Tvorba ŠVP základní umělecké školy pro zrakově postižené*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/64341/pedf_m/Mgr_Diplomka_flash.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Mgr. Helena Vaňurová, Ph.D.

HONZÍKOVÁ, Jarmila. Vliv expresních výchov na rozvoj neverbální tvořivosti. [online]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/capv11/4sekce/4_CAPV_Honzikova.pdf

JEŘÁBKOVÁ, Jarmila. *Taneční příprava*. 1.vyd. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2004. ISBN 80-7068-1841-0.

Kalendarium:SvProkop.[online].Dostupnéz:<http://www.ivokucera.com/encyklopedie/jmeno.php?id=1324>

KLOUBKOVÁ, Odb.as. Ivana. *Výrazový tanec v ČSR Praha, Brno (1918-1945)*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1989. ISBN 17-305-88.

KOHOUTEK, CSC. Typologie osobnosti učitelů. [online]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/typy-osobnosti-ucitelu>

KRÖSCHLOVÁ, Jarmila. *Výrazový tanec: Taneční tvorba*. 1.vyd. Praha: IPOS-ARTAMA, 2002. ISBN 80-7068-106-3.

Konzervatoř Duncan centre: studium [online]. Dostupné z: <http://www.duncanct.cz/studium.html>

KOS, CSC., Doc.dr. Bohumil. *Lidové tance ve školní tělesné výchově*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. ISBN 14-633-76.

KURKOVÁ, Libuše. *Dětská tvořivost v hudbě a pohybu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1981. ISBN 14-649-81.

KURKOVÁ, Libuše. *Dopisy o Jarmilách: Vzpomínky na Jarmilu Jeřábkovou jedenáct dopisů Bohunce*. 1.vyd. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2008. ISBN 978-80-7068-218-0.

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním uměleckém vzdělávání. 1.vyd. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010. ISBN 978-80-87000-38-0.

MARTÍNKOVÁ, Irena. Jak rozumět kalokaghatii?. [online]. [cit. 2013-05-16].

Dostupné z:

<http://www.telesnakultura.upol.cz/index.php/telesnakultura/article/viewFile/85/161>

Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. Dostupné z: <http://rvp.cz/>

NÁVRATOVÁ, Jana a Roman VAŠEK. *Tanec v české republice*. 1. vyd. Praha 1: Institut umění-divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

PASTOROVÁ, Markéta. Taneční a pohybová výchova: metodická

podpora. *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. Dostupné z:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/8017/TANECNI-A-POHYBOVA-VYCHOVA---METHODICKA-PODPORA.html/>

Pamětní kniha ZUŠ Jeseník.

Pilot ZUŠ-představení projektu. TICHAVOVÁ, Bára. *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. Dostupné z:

<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2943>

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. 1.vyd. Praha:

Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010. ISBN 978-80-87000-37-3. Dostupné z:

http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/PRM_RVPZUV_NAWEB.pdf

STÁREK, Bc. Jiří. Reforma v ZUŠ je víc než jen příležitost udělat si školu podle svého. [online]. Dostupné z:

http://www.nadosahruky.cz/azus/prilohy/file_200943.pdf

Statistika školství: Adresář škol a školských zařízení [online]. Dostupné z:

<http://sberdat.uiv.cz>

STEJSKALOVÁ, Lada. *Vlastní hodnocení Szuš-taneční, s.r.o.*

Školní vzdělávací program Soukromé základní umělecké školy-taneční, s.r.o.: "Tanec je výzva pro mysl, tělo a duši."

ŠTEFFLOVÁ, Jaroslava. Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání finišuje. *Učitelské noviny* [online]. 2008, č. 41. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=1466&PHPSESSID=0f25f5ca140ceb2f5e2a53fa17d088d>

Taneční výchova a kulturní kapitál: Celostátní symposium o taneční výchově na přelomu tisíciletí. 1. vyd. Praha: Nipos-Artama, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2008. ISBN 978-80-7068-226-5.

Úprava vzdělávacího programu tanečního oboru základních uměleckých škol pro přípravné studium a I. stupeň základního studia. In: Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/PDF/2_Uprava_VP_TO_v_ZUS.pdf

VANČUROVÁ, Jindřiška. Základní umělecké školy- výuka, počty žáků a oborů. *Týdeník školství: www.tydenik-skolstvi.cz* [online]. roč. 2011, č. 29. Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2011/29/zakladni-umelecke-skoly-vyuka-pocty-zaku-a-oboru/>

VÁŇOVÁ, CSC., Doc.PaedDr. Hana. Výzkum tvořivých schopností dítěte. *Scénický tanec: komunikační prostorprotanečníumění*[online]. Dostupné z: <http://www.scenicky-tanec.cz/scenicky-tanec-pohybove-divadlo/vyzkum/vyzkum-tvorivych-schopnosti-ditete/>

VONDROVÁ, Doc.Mgr.Jarmila. *Vliv psychiky na taneční výkon žáků a studentů z oboru taneční pedagogika a pohybové divadlo*. 1.vyd. Brno: Ediční středisko JAMU, 2007. ISBN 978-80-86928-30-2.

Výroční zpráva Szuš-taneční, s.r.o.

Základní umělecké školy v ČR jsou evropským unikátem, písecká ZUŠ nejstarší v Evropě. *Královéhradecko: síť internetových novin regiony24.cz* [online]. Dostupné z: <http://kralovehradecko.regiony24.cz/26-119116-zakladni-umelecke-skoly-v-cr-jsou-evropskym-unikatem--pisecka-zus-nejstarsi-v-cr>

Základní umělecké vzdělávání [online]. Dostupné z: <http://www.vuppraha.cz/ramcove-vzdelavaci-programy/zakladni-umelecke-vzdelavani>

ZÍBRT, Čeněk. *Jak se kdy v Čechách tancovalo: Dějiny tance v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku od nejstarší doby až do konce 19.století se zvláštním zřetelem k dějinám tance vůbec*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění n.p., 1960.

